

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН САЛБАРЫН ИННОВАЦЫН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ КАТАЛОГ -2022

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН САЛБАРЫН ИННОВАЦЫН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ » КАТАЛОГ «

Улаанбаатар хот
2022 он

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН САЛБАРЫН ИННОВАЦЫН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ КАТАЛОГ

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ИХ СУРГУУЛЬ
ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭ, ИННОВАЦЫН АЛБА
ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ЭДИЙН ЗАСАГ, ИННОВАЦЫН ХӨГЖЛИЙН ТӨВ

Хянан тохиолдуулсан:

А.Бакей
О.Отгондэлгэр
Т.Сауржан
Б.Батсанаа

Эмхэтгэсэн:

ӨМНӨТГӨЛ

Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн
захирал, доктор, профессор
Т.Хэрүүга

Хөдөө аж ахуйн их сургууль нь эрдэмтэд, судлаачдынхаа туршилт, судалгаа, хөгжүүлэлтийн ажлын үр дүнд бий болсон инновацын бүтээл, дэвшилтэт технологийг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх, нутагшуулах, зуучлах замаар мэдлэгийг баялаг болгох, үйлдвэрлэл, бизнесийн эргэлтэд оруулах, гарааны компаниудыг үүсгэн байгуулах, үйл ажиллагаа явуулахад нь дэмжлэг үзүүлэх, удирдлагаар хангах зэрэг асуудалд онцгой ач холбогдол өгч ажилладаг бөгөөд ээлжит "Хөдөө аж ахуйн салбарын инновацын бүтээгдэхүүний каталог-2022"-ийг боловсруулан Та бүхэнд хүргэж байна.

Тус каталогоос хөдөө аж ахуйн салбарын мэдлэг үйлдвэрлэгч эрдэмтэн, судлаачдын Монгол орны байгаль, цаг уурын нөхцөлд дасан зохицсон арвин ургац өгөх таримлын шинэ сортууд, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн дэвшилтэт технологи, хөрсний үржил шимийг хамгаалах технологи, бордоо, өндөр ашиг шимтэй малын үүлдэр, омог, үүлдрийн хэсэг, малын өвчин эмгэгийг оношлох оношлуур, малыг эрүүлжүүлэх био бэлдмэл, бэлчээр, тэжээлийн нөөцийг зохистой ашиглах технологи, ургамал хамгааллын био бэлдмэл зэрэг үр дүн, үйлчилгээ нь туршигдаж нотлогдсон инновацын бүтээгдэхүүнүүд, мөн үйл ажиллагаагаа амжилттай явуулж буй гарaanы компаниудын үйлдвэрлэж буй бүтээгдэхүүнтэй танилцах боломжтой.

Манай салбарын эрдэмтэн, судлаачдын эдгээр бүтээл нь уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицсон хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, хүнсний аюулгүй байдлыг хангасан бүтээгдэхүүнээр хүн амын хэрэгцээг хүртээмжтэй хангах, мэдлэгт сууриссан тогтвортой, ногоон эдийн засгийг хөгжүүлэхэд зохих хувь нэмрээ оруулна гэдэгт итгэлтэй байна.

Шинэ технологи, инновацын бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэл, хэрэглээ болгон үр шимийг нь хамтдаа хүртэх чиглэлээр бидэнтэй үр ашигтай хамтран ажиллахыг үйлдвэрлэл, бизнес эрхлэгчдэд уриалж байна.

ОЮУНЫ ӨМЧИЙГ ЭРГЭЛТЭД ОРУУЛЦГААЯ

Монгол Улсын хөдөө аж ахуйн салбарын судалгаа хөгжил, инновацын үйл ажиллагааг ХААИС, түүний бүрэлдэхүүний сургууль, харьяа эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгүүдийн эрдэмтэн, судлаачид гүйцэтгэж ирсэн билээ. Тэдний олон жилийн нэр их хөдөлмөрийн үр дүнд янз бүрийн хэлбэртэй, үнэ цэнтэй оюуны бүтээлүүд бий болжээ.

Энэ удаад тус сургуулийн Хөдөө аж ахуйн эдийн засаг, инновацын хөгжлийн төвөөс Монгол Улсын Оюуны өмчийн газрын цахим хуудас, Шинжлэх ухаан, технологийн сангийн мэдээллийн сан болон ХААИС-ийн Эрдэм шинжилгээний албан дахь мэдээлэлд тулгуурлан энэ салбарт 1990 оноос хойш бүтээн бий болгосон оюуны өмчийн бүртгэлийг шинэчлэн бүрдүүлээд байна.

Оюуны өмчийн энэхүү нэгдсэн бүртгэлд 1990 оноос хойш бий болгосон 526 бүтээлийг оюуны өмчийн патент, шинэ бүтээл, оновчтой санал, бүтээгдэхүүний болон ашигтай загвар, барааны тэмдэг, зохиогчийн эрхийн хэлбэрээр бүртгэн орууллаа. Оюуны өмчийн эдгэр бүтээлийн 44.6 хувь нь ашигтай загвар, 26.3 хувь нь зохиогчийн эрх, 11.5 хувь нь оновчтой санал, 11 хувь нь патент, 6.6 хувь нь бусад хэлбэрээр бүртгэгдэн баталгаажсан байна. Дээрх оюуны өмчийн нийт бүтээлийн 27.1 хувь нь мал аж ахуйн салбарт, 16.6 хувь нь мал эмнэлгийн, 54.3 хувь нь газар тариалангийн, 2.1 хувь нь бусад салбарт хамрагдаж байна.

Үүний зэрэгцээ хөдөө аж ахуйн салбарын үйлдвэрлэлийн онцлогтой холбоотойгоор холбогдох яам, газрын шийдвэрээр баталгаажсан оюуны бүтээлүүд ч байна. Тухайлбал, дээр дурдсан хугацаанд хөрс, ус, бордоо, тэжээл, эм бэлдмэл, бүтээгдэхүүний гэх мэтийн олон арван стандарт боловсруулж, таримал ургамлын шинэ сорт 56, нутагшсан болон ирээдүйтэй сорт тус бүр 32 орчим, тарималжсан хэлбэр 24-ийг бий болгож, монгол малаас арвин ашиг шимтэйг сонгон үржүүлэн 10 гаруй үүлдэр, 5 омгийн малыг илрүүлж, холбогдох төрийн захиргааны төв болон мэргэжлийн байгууллагад бүртгүүлжээ.

Оюуны өмчийн нэгдсэн бүртгэлд бүртгэгдсэн бүтээлүүдэд эдийн засгийн эргэлтэд оруулах боломжтой өсөх байдлаар нь ерөнхий үнэлгээ өгөхөд, нийт бүтээлийн 60 орчим хувь нь идэвхтэй, 30 гаруй хувь нь хугацаа нь дууссан, 6 хувийнх нь төлөв байдлыг одоогоор тодорхойлох боломжгүй байна.

Тус салбарын оюуны өмчийн бүртгэлийн талаарх дээр дурдсан мэдээ сэлт бүрэн гүйцэд биш бөгөөд эрдэмтэн, судлаачдын оюуны өмчийн мэдээллийн нэгдсэн санг иж бүрэн бүрдүүлэх, оюуны өмчид эдийн засгийн үнэлгээ хийх ажлыг мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран хэрэгжүүлэх шаардлагатай юм. Ингэснээр салбарын эрдэмтэн, судлаачдын оюуны бүтээлийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулж, судалгааны их сургууль болж хөгжих стратегийн зорилтыг хангахад чухал нөлөө үзүүлэх болно.

Эдийн засгийн эргэлтэд оруулж болохуйц инновацын бүтээгдэхүүнүүдийг багтаасан энэхүү каталогийг багш, судлаач, оюутан болон түншүүдэдээ толилуулж байна.

Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн Хөдөө аж ахуйн
Эдийн засаг, инновацын хөгжлийн төв

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

БГД	Баянгол дүүрэг
БНМАУ	Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улс
БНХАУ	Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс
БШУЯ	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам
ДОӨБ	Дэлхийн оюуны өмчийн байгууллага
ИТС	Инженер, технологийн сургууль
МЭҮФӨ	Мал эмнэлгийн үйлдвэрлэгчийн фармакопейн өгүүлэл
МААБС	Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль
МААЭШХ	Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн
НҮБ	Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага
ПГУ	Полимеразийн гинжин урвал
УБ	Улаанбаатар
ҮГТХ	Ургамал, газар тариалангийн хүрээлэн
ҮХААЯ	Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн яам
СХД	Сонгино хайрхан дүүрэг
ХУД	Хан-Уул дүүрэг
ХААИС	Хөдөө аж ахуйн их сургууль
ХХААЯ	Хүнс, хөдөө аж ахуйн яам
ХХААХҮЯ	Хүнс, хөдөө аж ахуйн хөнгөн үйлдвэрийн яам
ХХААБ	Хүнс, хөдөө аж ахуйн байгууллага
ХҮД	Хам үйлчлэлтэй долооц
ФХЭБҮ	Фермент холбоот эсрэг биеийн урвал

АГУУЛГА

ГАРААНЫ КОМПАНИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

“ГАРААНЫ БИЧИЛ БУЛЦУУ” ХХК	14
“ГАРААНЫ ТЭЖЭЭЛИЙН УРГАМЛЫН ЭЛИТ ҮР” ХХК	15
“ГАРААНЫ БИО УНДАРГА” ХХК	16
“ГАРААНЫ МОНГОЛ ЭКОЛОГИЙН БОРДОО” ХХК	17
“ГАРААНЫ УРГАМЛЫН ЭМЧ” ХХК	19
“ГАРААНЫ МОНБИОТИК” ХХК	20
“ГАРААНЫ РЕЦЕПТОР” ХХК	21
“ГАРААНЫ ВЕТБИОТЕК” ХХК	22
“ГАРААНЫ ПРАЙМЕР” ХХК	23
“ГАРААНЫ НЭМЭЛТ ТУН” ХХК	25

ГАЗАР ТАРИАЛАН

Зусах зөөлөн буудайн “Цогт” сорт	27
Зусах зөөлөн буудайн “Арвин” сорт	28
Зусах зөөлөн буудайн “Дархан-34” сорт	29
Зусах зөөлөн буудайн “Дархан-160” сорт	30
Зусах зөөлөн буудайн “Дархан-144” сорт	31
Зусах зөөлөн буудайн “Дархан-131” сорт	32
Төмсний “Гала” нутагшсан сорт	33
Төмсний “Солист” нутагшсан сорт	34
Төмсний “Куарта” нутагшсан сорт	35
Төмсний “Шеподи” нутагшсан сорт	36
Төмсний “Атар-1” ирээдүйтэй сорт	37
Төмсний “Атар-2” сорт	38
Аэропоникийн аргаар гаргасан төмсний бичил булцуу	39
Төмсний “Каптива” сорт	40
Хүрэн манжингийн “Одноростковая” сорт	41
Шар луувангийн “Шантенэ роял” сорт	42
Эртийн байцайны “Июньская-3200” сорт	43
Оройн байцайны “Белорусская-455” сорт	44
Улаан луувангийн “Софит” сорт	45
Брокколийн “Тонус” нутагшсан сорт	46
Бууцайн “Матадор” нутагшсан сорт	47
Амтат чинжүүний “Медаль” нутагшсан сорт	48
Цэсийн “Черный красавец” ирээдүйтэй сорт	49
Лоолийн “Толстой F1” ирээдүйтэй сорт	50
Бэсрэг жимст лоолийн “Вишневидный” сорт	51
Ил талбайн лоолийн “Евгения” сорт	52
Лоолийн “Евгения” ирээдүйтэй сорт	53
Хэмхийн “Саладин F1” ирээдүйтэй сорт	54
Чацарганын “Солнечная” сорт	55

Чавганы "Пересвет" нутагшсан сорт	56
Гүзээлзгэнийн "Остара" ирээдүйтэй сорт	57
Хөх далан хальсны "Berry Blue" сортын суулгац	58
Бэсрэг алимын "Алтайская десертная" сорт	59
Давжака алимын "Осеннее Кравченко" сорт	60
Торниун алимын "Феникс Алтайский" сорт	61
Бөөрөлзгөнийн "Red mammoth" сорт	62
Бөөрөлзгөнийн "Сибирский огёнок" сорт	63
Буйлсны "Дархан" сорт	64
Голтборын "Шарын гол" сорт	65
Гүзээлзгэнийн "Sulhyang" сорт	66
Интоорын "Владимирская" сорт	67
Моносны "Царам" сорт	68
Улаалзганын "Щедрая" сорт	69
Үхэр нүдний "Черная Лисавенка" сорт	70
Үхэр нүдний "Память Шукшина" сорт	71
Үхэр нүдний "Достойная" сорт	72
Үхэр нүдний "Сеянец Голубки" сорт	73
Чацарганын "Обильная" сорт	74
Чацарганын "Оранжевая" сорт	75
Чавганы "Юна" сорт	76
Чавганы "Ваулинская" сорт	77
Чавганы "Пониклая" сорт	78
Шивүүрт улааганын "Анар" сорт	79
Шивүүрт улааганын "Баялаг" сорт	80
Шар буурцгийн "Oac vision" сорт	81
Зусах рапсын "Надёжный-92" ирээдүйтэй сорт	82
Ээж будааны "Цено" ирээдүйтэй сорт	83
Тэжээлийн вандуйн "Баялаг" сорт	84
Эрлийз царгасны "Бургалтай" сорт	85
Саман ерхөгийн "Сүмбэр-1" сорт	86
Дагуур өлөнгийн "Хөдөө арал" сорт	87
Соргүй согоовор "Тамир" сорт	88
Саман ерхөгийн "Чулуут" сорт	89
Эмзэг түрүүт өлөнгийн "Мандал" сорт	90
Сибирь хялганы "Нарт-1" сорт	91
Сибирь өлөнгийн "Хэрлэн" сорт	92
Нумраа хунчирын "Тэлмэн-1" сорт	93
Шар царгасны нутагшсан "Туяна" сорт	94
Шүдлэг хошооны "Сэлэнгэ-1" сорт	95
Эрдэс ба эрдэс-органик бордоо үйлдвэрлэх технологи	96
Мон шимт-эрдэс бордоо	97
Мон шимт бордоо	98
Мон эрдэст бордоо (40, 46, 55)	99
МОН-УРГАЦ органик эрдэс шингэн нийлмэл бордоо	100

Ургамлын шингэн бордоо	101
“Дархан Ризо” био шингэн бордоо	103
Органик шингэн бордоо.....	104
Үрслэг бойжуулах бионүүрсэн блок	105
“Грийн” биоинсектицид	106
“ВТ-МН01” биобэлдмэл	107
“Бассиана мускардин” биобэлдмэл	108
“Б-субтил-99” биобэлдмэл	109
“Бактобромадиолон” биобэлдмэл	110
“Бродимон” биобэлдмэл	111
Шавж наалдуулагч шар цаасан урхи	112
Ангуучин хачиг фитосейлюс (Phytoseiulus Persimilis)	113
Вирусгүй эрүүл үрийн төмс	114
“Хелодонин” ургамлын инсектицид үйлчлэлтэй саван	115

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

Хүнсний ногооны үрлүүр	116
Нарийн ногооны гар үрлүүр	117
Нүх ухах шурган төхөөрөмж	118
Нар дагах систем	119
Шувуу үргээх төхөөрөмж	120
Мөр хоорондын сийрүүлүүр	121
Үр цацруулагч	122
Ташуу ховилтой үрлэх аппарат	123
Бионүүрс гарган авах зуух	124
Бионүүрсэн блок хийх багаж	125
Аарц шахах төхөөрөмж	126
Чацаргана цэвэрлэх төхөөрөмж	127
Үр бүрэх төхөөрөмж	128
Хүнсний ногооны мөр хоорондын сийрүүлүүр	129
Foton-250 тракторт угсарч ажиллуулах “Шанагат ачигч”	130
Foton-250 тракторт угсарч ажиллуулах “Сэрээт ачигч	131
Foton-250 тракторт угсарч ажиллуулах “Түрэгч”	132
Foton-250 тракторт угсарч ажиллуулах “Сэрээт ховхлогч”	133
Мотоблокны хувиргуур /Адаптор/.....	134
Дүүжин хадуур БСМГ-2,1.....	135
Өвсний хөндлөн тармуур БСМГ-2,1.....	136

МАЛ АЖ АХУЙ

Бичил zplan.....	137
Бичил blup	138
Эрчим үүлдрийн хар ямаа	139
Өлгийн улаан үүлдрийн ямаа	140
Галшарын улаан омгийн ямаа	141
Буриад омгийн хонь	142

Цагаан-ул үүлдрийн хонь	143
“Буган халиун” үүлдрийн хэсгийн үхэр.....	144
Монгол үүлдрийн азарганы үрийг гүн хөлдөөх, хадгалах, ашиглах технологи.....	145
Сүүний чиглэлийн Альпин үүлдрийн ямааны (эвсэл үр) хөврөл	146

МАЛЫН ТЭЖЭЭЛ

Эрдсийн баяжмал долооц	147
Уураг, амин дэмээр баяжуулсан эрдсийн шахмал тэжээл	148
Целлюлаза ферментийн бэлдмэл	149
Гахайн багсармал тэжээл	150
Уураг, эрдэс бодисоор баяжуулсан багсармал тэжээл	151
Зөгийн бүлд зориулсан уурагт тэжээл	152
Уургийн агууламж өндөртэй хорголжин тэжээл	153

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

Мал, амьтныг шүлхийгээс сэргийлэх 3 цэнт, идэвхгүйжүүлсэн вакцины загвар	154
Барагшунт тэжээлийн нэмэлт бэлдмэл	155
Эмчилгээ-Тэжээлийн хам үйлчлэлтэй долооц (ХҮД)	156
Салофит бэлдмэл	157
Голионы бэлдмэл	158
Целлюололит	159
Цеопит	160
Монгаструм	161
Лактобактерин СТХ-I, II, III	162
Лактопаст	163
Бифидолакт	164
Карбитин бэлдмэл	165
Кремкол бэлдмэл	166
Стеллерад	167
Бартазел түрхлэг	168
Стеллерол шархны түрхлэг	169
Бабедазол бэлдмэл	170
Амимектин пур-он бэлдмэл	171
Делтамон пур-он бэлдмэл	172
Дельтатраз пур-он бэлдмэл	173
“Зэсэл” бэлдмэл.....	174
“Амикол” хөөсрөгч шахмал бэлдмэл.....	175
“Калдвет” бэлдмэл.....	176
“Неогистол” бэлдмэл.....	177
“Хээлтэй гүүний ийлдэс” бэлдмэл	178
“Махны үйлдвэрийн эрүүл ахуй, технологийн нөхцөлийн загвар” техникийн зөвлөгөө	179
Сүүний магадлан шинжилгээний цомог	180

Махны магадлан шинжилгээний цомог	181
Зэрлэг, махчин амьтны махны төрөл тодорхойлох мултиплекс ПГУ-ын цомог	182
Хүнсний халдварт хордлого үүсгэгч бактери илрүүлэх мултиплекс ПГУ-ын цомог	183
Махны төрөл, мал, амьтны хүйс тодорхойлох ПГУ-ын цомог	184
Хачигт энцефалит болон япон энцефалит өвчнийг ялган оношлох фермент холбоот эсрэг биемийн урвалын цомог	185
Үхрийн леокоз өвчнийг оношлох нэвчин тундасжих урвалын цомог	186
Адууны нийлүүлгийн өвчний түргэвчилсэн оношлуур	187
Адууны нийлүүлгийн өвчнийг оношлох ФХЭБҮ-ын цомог (t. Equi)	188
Адууны нийлүүлгийн өвчнийг оношлох ФХЭБҮ-ын цомог (t. Equiperdium)	189
Адууны нийлүүлгийн өвчнийг оношлох ФХЭБҮ-ын цомог b. Caballii	190
“Малыг бахиар хөнгөлөх битүү аргаар ашиг шимиийг нэмэгдүүлэх боломж” инновацийн бүтээл	191
ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХУЙ	
Барагшун ЕН бэлдмэл	192
Акритракт царцааны бэлдмэл	193
“Лактос” пробиотик	194
Пробиотик аарц	195
Гурвалжин будаатай тараг	196
Зайсанберт бяслаг	197
Монгол бяслаг хийх уламжлалт технологи, горимын судалгаа	198
Альпин үүлдрийн ямааны сүүгээр шинэ нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх нутагшуулсан технологи	199
Байгалийн цэцэгсийн бал	200
Балны өрөм	201
Цэцгийн тоос	202
Анхилуун үнэрт лаван лаа	203
“JIGA” био идэвхжүүлэгч бактери	204
Бионүүрсэн түлш	205
Сарлагийн сүүгээр сүүн хурууд үйлдвэрлэх технологи	206
“Dandelion soap” Соёолуулсан улаан буудай, багваахайн хандтай органик саван	207
Шар сүүний чихэр (Зөгийн балтай, шар будаатай, шар тостой 3 төрөл).....	208
Биотулш	209
Эдийн САВАН	210
“Нитритгүй өнгөт зайдас” (бууцай, хүрэн манжин, чинжүү, карри)	211
Жимстэй амтлаг аарц	212
Амтлаг зөөхий	213
Чацарганатай шар сүүний цэлцэгнүүр	214

ГАРААНЫ КОМПАНИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

1. "ГАРААНЫ БИЧИЛ БҮЛЦҮУ" ХХК
2. "ГАРААНЫ ТЭЖЭЭЛИЙН УРГАМЛЫН ЭЛИТ ҮР" ХХК
3. "ГАРААНЫ БИО УНДАРГА" ХХК
4. "ГАРААНЫ МОНГОЛ ЭКОЛОГИЙН БОРДОО" ХХК
5. "ГАРААНЫ УРГАМЛЫН ЭМЧ" ХХК
6. "ГАРААНЫ МОНБИОТИК" ХХК
7. "ГАРААНЫ РЕЦЕПТОР" ХХК
8. "ГАРААНЫ ВЕТБИОТЕК" ХХК
9. "ГАРААНЫ ПРАЙМЕР" ХХК
10. "ГАРААНЫ НЭМЭЛТ ТУН" ХХК

“ГАРААНЫ БИЧИЛ БУЛЦУУ” ХХК

Захиral: Я.Аззаяа

Байгуулагдсан он: 2016 он

Харьяалал: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн хүрээлэн

Үйл ажиллагаа: Төмсний үр үргүүлэг, гадаад дотоод худалдаа, сургалт, мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх

ОНЦЛОХ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

АЭРОПОНИКИЙН АРГААР ГАРГАСАН ТӨМСНИЙ БИЧИЛ БУЛЦУУ: Аэропоникийн системийг түшиглэн бэсрэг булцуу гаргах арга нь лабораторид ургуулсан бичил ургамлыг өлчиржүүлэн үндсийг нь тайраад, хүлэмжид шилжүүлэн тариалж, гэрэлгүй нөхцөлд ургамлын агаарт байлрах иш рүү шаардлагатай макро микроэлемент, өсөлтийн бодис бүхий уусмалыг ион хэлбэрээр өгч, булцууг ургуулснаар нэг ургамлаас 20-50 ширхэг булцуу авах боломжтой. Ургалтын хугацаанд нэг ургамлаас 9-10 удаа шинэ ургац авна.

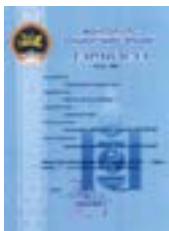

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум 15-р
баг, Ургамал, газар тариалангийн
хүрээлэнгийн төв байр

☎ +(976) 99067853, 70378826

✉ Sdazaa0913@gmail.com,
injma@yahoo.com

“ГАРААНЫ ТЭЖЭЭЛИЙН УРГАМЛЫН ЭЛИТ ҮР” ХХК

Захирал: Ц.Дэжидмаа

Байгуулагдсан он: 2017 он

Харьяалал: ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Үйл ажиллагаа: Тэжээлийн олон наст ургамлын элит үр үйлдвэрлэх

ОНЦЛОХ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

Саман ерхөг Чулуут сорт: Ургац нь буурч доройтсон нугын хадлан бэлчээрийг тордож сайжруулах, холимгоор болон дангаар тариалж, таримал бэлчээр хадлан бий болгох, уул уурхайн чиглэлээр ашиглаж байсан газрыг нөхөн сайжруулж, сэргээх, элэгдэл, эвдрэл доройтолд орсон хөрсийг сайжруулахад тус тус ашиглана.

Соргүй соговор Тамир сорт: Ургац нь буурч доройтсон нугын хадлан бэлчээрийг тордож сайжруулах, холимгоор болон дангаар тариалж, таримал бэлчээр хадлан бий болгох, хот суурин газрыг зүлэгжүүлэх, уул уурхайн газрыг нөхөн сайжруулахад ашиглаж байна.

УБ-17024, Зайсангийн гудамж, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

dejid_68@yahoo.com, info@riah.mn

+ (976) 11-341936,
91926312

www.riah.mn

“ГАРААНЫ БИО УНДАРГА” ХХК

Захирал: Б.Цэрэнчимэд

Байгуулагсан он: 2016 он

Харьяалал: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Үйл ажиллагаа: Био шингэн болон хуурай бордоо үйлдвэрлэл

ОНЦЛОХ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

Ризобактерийн шингэн болон хуурай бордоо: Агаарын азотыг хөрсөнд нийлэгжүүлэх, хөрсөн дэх шингэцгүй хэлбэрийн фосфорыг ургамалд хялбар ашиглагдах хэлбэрт шилжүүлэх онцлогтой.

“Jiga” био идэвхжүүлэгч бактери: Био идэвхжүүлэгчийг бүх төрлийн нүхэн жорлон, септик систем болон бусад бохирдсон газар, хөрсийг биологийн аргаар цэвэрлэж, нөхөн сэргээхэд ашиглана.

Дархан-Ул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

biobordoomongolia@gmail.com

+ (976) 99380777,
88048343

Bio Undarga-Bio bordoo

ГАРААНЫ КОМПАНИУД

“ГАРААНЫ МОНГОЛ ЭКОЛОГИЙН БОРДОО” ХХК

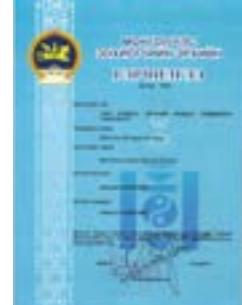
Захирал: Ч.Батбаяр

Байгуулагдсан он: 2016 он

Харьяалал: ХААИС, Агроэкологийн сургууль

Үйл ажиллагаа: Экологид ээлтэй Мон эрдэст, Мон шимт-эрдэс, Мон шимт зэрэг үрлэн, төрөл бүрийн шингэн бордоо үйлдвэрлэл

ОНЦЛОХ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

Үйл ажиллагааны онцлог: Экологид ээлтэй, органик эрүүл бордоо үйлдвэрлэхийн тулд байгальд идээшилдэг бэлчээрийн монгол малын бууц буюу үхрийн бууцыг байгалиас нь түүж хураах, тухайн орон нутгийн малчдаас худалдаж авах замаар түүхий эдээ бэлтгэдэг. Энэхүү түүхий эдээ исэлдүүлэх машинаар исэлдүүлж биоялзмаг, мөн хагас ялзарсан бууц гаргаж авдаг. Хагас ялзарсан бууцанд дунджаар азот 0.5%, фосфор 0.25%, кали 0.6 % байдаг. Ийм 30 тонн бууцаар бордоход 1 га талбайд 150 кг азот, 75 кг фосфор, 180 кг кали оногдоно. Исэлдүүлсэн бууцаа 500-600-ын хатаах хоолойгоор хатаахад ургамал

болон хөрсөнд сөргөөр нөлөөлөх ашиггүй бичил биетэн устдаг.

Бэлэн болсон бордоо нь үрлэн хэлбэртэй тул хэрэглэхэд тоос үүсэж, орчныг бохирдуулахгүй, хэрэглэхэд цэвэрхэн, бохирдолгүй ажиллах давуу талтай. Хөрс болон усанд маш хурдан задарна. Экологийг хамгаалахад үнэ, цэнтэй, хүний эрүүл мэндэд ач тустай хүнс үйлдвэрлэх сайн чанартай бордоо юм. Бордооны үйлдвэрт 2016 онд 250 тонн, 2017 онд 1000 тонн, 2018 онд 1200 тонн “Мон эрдэс”, “Мон эрдэс-Шимт” бордоо үйлдвэрлэж газар тариаланд нийлүүлээд байна.

УБ, БГД-ийн 4 хороо, Үйлдвэрийн төвийн бүс, Нарны замын гудамж 14 байр

info@mef.mn

+976) 94096691, 99095517,
88606999, 99015659

<http://mef.mn>

“ГАРААНЫ МОНГОЛ ЭКОЛОГИЙН БОРДОО” ХХК

Судалгаа, туршилт, үйлдвэрийн орчин

ОНЦЛОХ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

Мон эрдэст бордоо: (40, 46): Үр тарианы ургамал: улаан буудай, гурвалжин будаа, арвай, овьёс, хөх тариа, рапс

Шингэн бордоо: Буудай, үр тариа, төмс, манжин, лууван, байцай, эрдэнэшиш, буурцагт ургамал, цэцэгт ба ногоон байгууламж, нэг ба олон наст ургамал

УБ, БГД-ийн 4 хороо, Уйлдвэрийн төвийн
бүс, Нарны замын гудамж 14 байр

✉ info@mef.mn

☎ +(976) 94096691, 99095517,
88606999, 99015659

🌐 http://mef.mn

“ГАРААНЫ УРГАМЛЫН ЭМЧ” ХХК

Захирал: С.Ариунаа

Байгуулагдсан он: 2016 он

Харьялал: ХААИС, Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Үйл ажиллагаа: Ургамал хамгааллын бэлдмэл, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, инновациын төсөл хэрэгжүүлэх

ОНЦЛОХ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

“Грийн” биобэлдмэл: Биобэлдмэлийг бэлчээрийн хөнөөлт шавж болох царцаатай тэмцэхэд 1-3 л/га тунгаар, ойн хөнөөлт шавж болох сибирийн хүр, якобсоны төөлүүрч эрвээхэйн хүрэнцэртэй тэмцэхэд 3 л/га тунгаар шүршиж хэрэглэнэ. Хүн, амьтан, байгаль орчинд аюулгүй, сонгомол үйлчилгээтэй.

“Б-СУБТИЛ-99” биобэлдмэл: Биобэлдмэлийг өвчний эсрэг болон урьдчилан сэргийлэх, хөрс сайжруулах зорилгоор хэрэглэж болно.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

urgamal_hamgaalal@yahoo.com

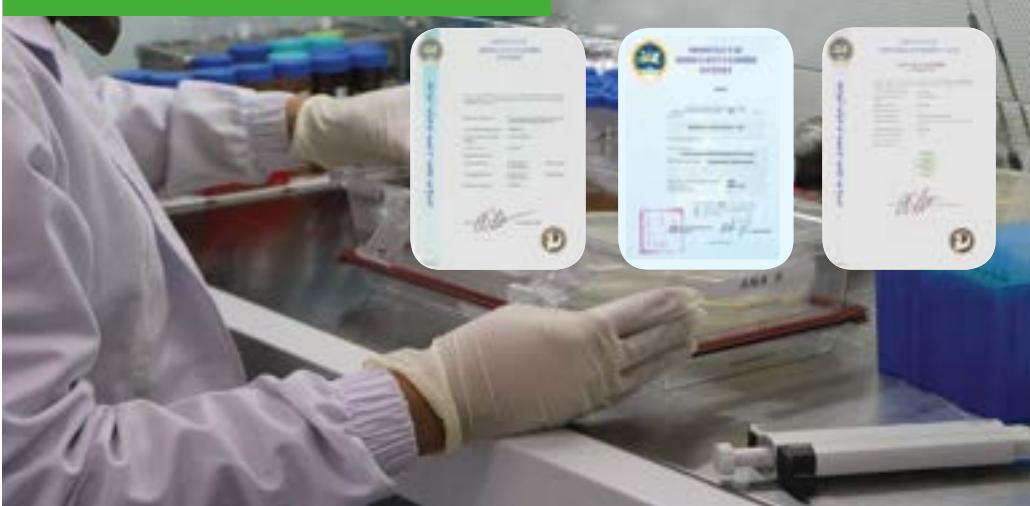
+(976) 11-341054,
11-345212

www.riah.mn

“ГАРААНЫ МОНБИОТИК” ХХК

Захирал: Ш.Дэмбэрэл, академич

Гүйцэтгэх захирал: Л.Цогтбаатар, магистр (MSc)

Байгуулагдсан он: 2016 он

Харьяалал: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

Үйл ажиллагаа: Пробиотикийн судалгаа, үйлдвэрлэл, сургалт, худалдаа

ОНЦЛОХ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

Лактос: Хүнсний нэмэлт бүтээгдэхүүн

Лактопласт: Төл малын ходоод, гэдэсний суулгах шинжтэй хямрал арилгах

Пробиотик аарц: Хүнсний нэмэлт бүтээгдэхүүн

УБ-17024, ХУД, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

tsogtbaatar.vet@gmail.com,
demberel2002us@yahoo.com

+976) 99024898,
96053321

www.ivm.mn

“ГАРААНЫ РЕЦЕПТОР” ХХК

Захирал:

Я.Ганболд, шинжлэх ухааны доктор, профессор

Байгуулагдсан он:

2015 он

Харьяалал:

ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

Үйл ажиллагаа:

- Мал эмнэлгийн зориулалттай эм, бэлдмэлийн технологи боловсруулах
- Мал эмнэлгийн шинэ эм, бэлдмэлийн технологийг нэвтрүүлэх
- Мал, амьтны эмийн үйлчилгээнд мэргэжлийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх

ОНЦЛОХ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

АКРИТАКТ:

Мал болон хүний амьсгалын замын төрөл бүрийн эмгэг, уушгини үрэвслийг намдаах үр дүнтэй

КАРБИТИН:

Малын хodoод, гэдэсний замын болон хордлогот өвчинүүдийн үед хэрэглэх бэлдмэл

КРЕМКОЛ бэлдмэл: Төл болон бусад малын хodoод, гэдэсний замын хордлогот өвчинүүдийн үед хэрэглэх бэлдмэл

УБ-17024, ХУД, Зайсангийн гудамж, ХААИС,
Мал эмнэлгийн хүрээлэн, 201 тоот

ganboldvt@gmail.com

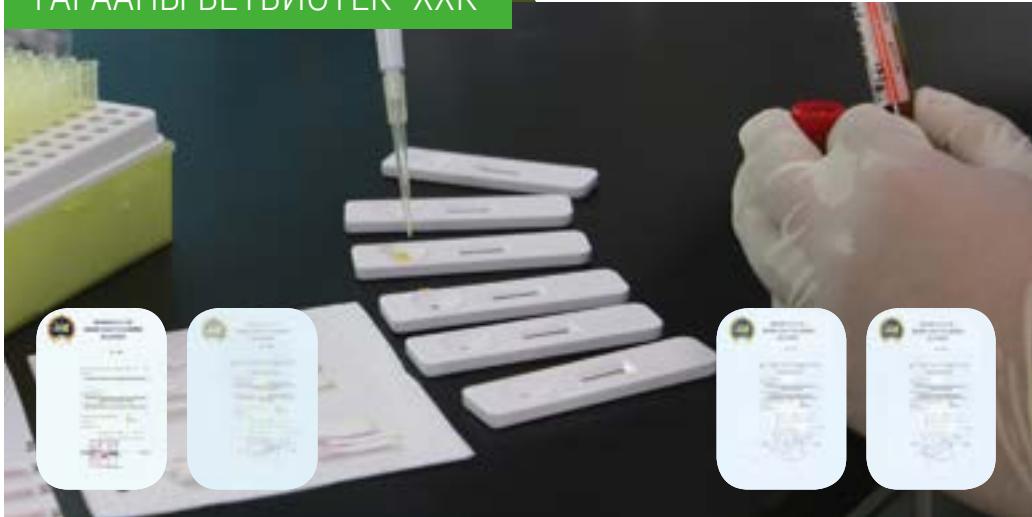
+ (976) 99021249

<http://www.ivm.mn>

“ГАРААНЫ ВЕТБИОТЕК” ХХК

Захирал: Т.Амгаланбаатар

Байгуулагдсан он: 2016 он

Харьяалал: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

Үйл ажиллагаа: Малын эм үйлдвэрлэл

ОНЦЛОХ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

АМИМЕКТИН ПУР-ОН, ДЕЛТАМОН ПУР-ОН, ДЕЛЬТАТРАЗ ПУР-ОН БЭЛДМЭЛҮҮД: Хачиг, шар ширх, хөх ширх, хүрд, шалз зэрэг шимэгчийн эсрэг дусаалга

АДУУНЫ НИЙЛҮҮЛГИЙН ӨВЧНИЙ ТҮРГЭВЧИЛСЭН ОНОШЛУУР: Адууны нийлүүлгийн өвчнийг оношлоо түргэн тест

БАБЕДАЗОЛ: Адууны хачгийн халуун өвчний эсрэг тарилгын бэлдмэл

УБ-17024, ХУД, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, 116 тоот

✉ Amgalanbaatar_tovuu@yahoo.com

☎ +(976) 99004264

🌐 <http://www.ivm.mn>

“ГАРААНЫ ПРАЙМЕР” ХХК

Захирал: С.Лхагвасүрэн, доктор (Ph.D), дэд профессор

Байгуулагдсан он: 2016 он

Харьяалал: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

Үйл ажиллагаа:

- Үйлдвэрлэл:** Мах сүүний магадлан шинжилгээний цомог, ДНХ оношилгооны 5 төрлийн цомог үйлдвэрлэнэ
- Зөвлөх үйлчилгээ:** Мал аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн техник, технологи, эрүүл ахуйн зөвлөгөө, лабораторийн шинжилгээ, MNS/ISO 9001:2015, MNS/ISO22000:2018, MNS/ISO 17025, НАССР, GMP, GHP тогтолцооны сургалт, зөвлөх үйлчилгээ, нөхцөл байдлын үнэлгээ (GAP, SWOT)
- Шинжлэх ухааны туршилт судалгаа:** Мал эмнэлгийн ариун цэврийн магадлан шинжилгээ, хүнсний аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн чиглэлээр судалгаа боловсруулалт
- Инновац-технологийн дамжуулалт:** Мал эмнэлгийн ариун цэврийн магадлан шинжилгээ, хүнсний эрүүл ахуй аюулгүй байдлын хяналт, шинжилгээ, баталгаажуулалтын технологийн дэвшлийг өөрийн оронд дамжуулан нутагшуулах
- Гадаад, дотоод худалдаа.**

ГЭРЧИЛГЭЭ, ПАТЕНТ:

УБ-17024, Худ, 11-р хороо, Зайсан,
Дунжингараавын гудамж, Соёмбөт 51-р байр,
Гарааны праймер ХХК-ийн оффис

info@primer.mn

+(976) 70141911,
99004264

[http:// www.primer.mn](http://www.primer.mn)

ГАРААНЫ КОМПАНИУД

Туршилт, судалгааны орчин

ОНЦЛОХ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

- "Махны үйлдвэрийн эрүүл ахуй, технологийн нөхцөлийн загвар" техникийн зөвлөгөө
- Сүүний магадлан шинжилгээний цомог: Сүүний эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын анхан шатны 10 гаруй үзүүлэлтийг илрүүлэх
- Махны магадлан шинжилгээний цомог: Махны технологи, эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын анхан шатны 6-7 шалгуур үзүүлэлтийг хурдавчилсан аргаар илрүүлэх
- Махны төрөл, мал, амьтны хүйс тодорхойлох праймерийн цомог

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсан,
Дүнжингараавын гудамж, Соёмбөт 51-р байр,
Гарааны праймер ХХК-ийн оффис

info@primer.mn

+ (976) 77118805
99167455

[http:// www.primer.mn](http://www.primer.mn)

“ГАРААНЫ НЭМЭЛТ ТУН” ХХК

Захирал: Т.Энх-Оюун, доктор (Ph.D), дэд профессор

Байгуулагдсан он: 2017 он

Харьяалал: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

Үйл ажиллагаа: Байгалийн гаралтай эрдэст эм, бэлдмэлийн технологи, тэжээлийн нэмэлт бэлдмэл, мал, амьтанд зориулсан эм, бэлдмэлийн үйлдвэрлэл, сургалт, сурталчилгаа, зөвлөх үйлчилгээ, экспорт

ОНЦЛОХ БҮТЭЭГДЭХҮҮН

БАРАГШУН EN: Ясны хугарал, гэмтэл, ясны сийрэгжилт, дархлаа дэмжих бэлдмэл

БАРТАЗЕЛ: Арьсны бүх төрлийн шарх, шалбархай, урагдалт, түлэнхийн 1-р шат, өвдөг, шагайны үе болон нурууны өвдөлт зэрэгт хэрэглэх тос

БАРАГШУНТ: Байран ба бэлчээрийн маллагаанд буй мал, амьтныг эрдсийн дутлаас сэргийлэх нэмэлт бэлдмэл

УБ-17024, Зайсангийн гудамж, ХААИС,
Мал эмнэлгийн хүрээлэн, 125 тоот

nemelttun@gmail.com, tulgaa.enkhoyun.ivm@gmail.com

+ (976) 96647996,
96669301,
99140478

ИННОВАЦЫН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ТАНИЛЦУУЛГА

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЗУСАХ ЗӨВӨЛВН БУУДАЙН “ЦОГТ” СОРТ

Зохиогч: Я.Мягмарсүрэн, Ц.Долгор, Б.Жавзандулам

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог: Усалгаатай тариалангийн зориулалттай буудай юм. Дунд болцтой ургалтын хугацаа нь 82-87 хоног, дунджаар 84 хоногт боловсрон. Механикжсан хураалтанд тохиромжтой. Налалтанд тэсвэртэй, үрийн асгаралтанд дунд зэрэг тэсвэртэй, тоост харуу, шугаман зэв өвчинд гойд тэсвэртэй.

Тодорхойлолт:

Зүйл: Triticum aestivum

Омог: Лютесценс

Гарал үүсэл: SHAAN229/3/SHA3/SERI//G.G.W1/SERI эрлийз материалаас сонголтын аргаар гаргасан. Ургамлын өндөр 76 см. Ургацын чадавх өндөртэй, усалгаатай, бордоотой нөхцөлд 43.3 ц/га-д хүрнэ. Дундаж ургац 35.9 ц/га. 1000 үрийн жин 32.8-46.7 г байдаг. ИДК 29.7 гарсан нь талх гурилын чанар нь стандартын хэмжээнд байна. Үрэнд агуулагдах уураг 12.3%, цавуулаг 30.5%. Усалгаатай талбайд 5-р сарын 5-10-ны дотор 1га-д 4.0 сая ширхэг үрээр 4-6 см гүнд тариалах нь тохиромжтой. Шууд ба аарцан боловсролтын төгсгөл үеэр ангилан хураана. Хураалтыг оройтуулбал үрийн технологийн чанар буурч асгарах төлөвтэй.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2013 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

migad62@yahoo.com

+ (976) 88045811, 70378826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЗУСАХ ЗӨӨЛӨН БУУДАЙН "АРВИН" СОРТ

Зохиогч: Я.Мягмарсүрэн, П.Эрдэнэчимэг, Д.Хишигтэйхүү, С.Цэрэндолгор, Б.Ганбаатар, С.Батболд

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог: Дундын болцтой, ургалтын хугацаа нь 81-89 хоног, дунджаар 86 хоногт боловсорно.

Тодорхойлолт:

Зүйл: Triticum aestivum

Омог: Лютесценс

Гарал үүсэл: Орхон х Калянсона сортуудыг эсцэлдүүлэн гаргаж авсан. Ургамлын өндөр 82 см. Ургацын үрийн тариалах чанар стандартын түвшинд байдаг. Ургах чадавх өндөртэй 28.5 ц/га, 1000 үрийн жин нь 29.8-36.8 г байдаг. Налалт, ган, үрийн асгаралтад тэсвэртэй. Тоост харуу өвчинд гойд тэсвэртэй, ишний шугаман зэв, септориоз өвчнүүдэд тэсвэртэй, навчны хүрэн зэв, альтернариоз, гельминтоспориоз өвчнүүдэд практик тэсвэртэй. Арвин сортыг уриншид 5-р сарын 10-20-ны дотор 1 га-д 3.0-3.5 сая ширхэг соёололттой үрээр 6-8 см үүнд тариалах нь тохиромжтой. Шууд ба аарцан боловсролтын төгсгөл үеэр ангилан хураана.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2013 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

migad62@yahoo.com

+(976) 88045811,
70378826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЗУСАХ ЗӨӨЛӨН БУУДАЙН "ДАРХАН-34" СОРТ

Зохиогч: Н.Алтансүх, Н.Нямжав, Ж.Чулуунбаатар, Б.Ганбаатар,
Я.Мягмарсүрэн, С.Даваасамбуу, П.Эрдэнэчимэг

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Ургалтын хугацаа 76-90 хоног, ургамлын өндөр 53.1-90.7 см. Үрийн ургах эрчим 97%, лабораторийн соёололт 99%. Хөрс боловсруулалтын чанарт ихээхэн мэдрэмтгий сорт юм. Хээрийн соёололтоор 60-66%, амьдралт 94.3-97.3%. Уг сорт нь ургацын чадавх өндөртэй 40.0 ц/га хурдэг. Дунджаар 28.3ц/га ургац өгдөг. Усалгаа, бордоонд мэдрэмтгий тул эрчимжсэн технологитой тариаланд тохиромжтой сорт юм. Налалт, ган, үрийн асгаралтад тэсвэртэй, тоост харуу өвчинд тэсвэртэй.

Тодорхойлолт:

Зүйл: *Triticum aestivum*

Омог: Лютесценс

Гарал үүсэл: Буриадская-34 x Мироновская-яровая сортыг эвцэлдүүлэн гаргасан. Түрүү цагаан, сахалгүй, цилиндр хэлбэртэй, 8-10 см урт, дунд зэргийн нягт 16-19. Үрийн өнгө улаан, зуувандуу хэлбэртэй дунд зэргийн хэмжээтэй, гөхөл нь өтгөн, ховил гүн, хагас шилэнцэр үртэй. 1000 үрийн жин 37.9 гр, натур жин 783 л/г, шилэнцэр 76%. Үрэндээ 15.2 %, уураг, 30.8% цавуулаг агуулдаг. Гурилын гарц 74.2%, талхны эзлэхүүн 512 мл, ерөнхий үнэлгээ 4.0 балл.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 1997 онд ирээдүйтэй сортоор шалгарч, 2000 оноос нутагшсан.

Дархан-Ул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

ulzii_psari@yahoo.com

+ (976) 70378826,
88055742,
99373288

www.ipas.edu.mn

ЗУСАХ ЗӨӨЛӨН БУУДАЙН “ДАРХАН-160” СОРТ

Зохиогч: Я.Мягмарсүрэн, Б.Ганбаатар, Ц.Долгор, С.Цэрэндолгор,
П.Эрдэнэчимэг, Ж.Ганболд

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Эртийн болцтой, ургалтын хугацаа нь 71-87 хоног, дунджаар 82 хоногт боловсорно. Буудайн “Үзүүлэх” талбарт судлагдсан жилүүдийн дүнгээр ургацын чадавх өндөртэй 38,7 ц/га, хяналт Дархан-131 сортогоос 1.2 ц/га нэмүү ургац өгч дунджаар 20 ц/га ургацтай байна. Үг сортын натур жин 769 г/л, уураг 12.2 %, нойтон цавуулаг 28.7%, седиментаци 47.5 мл, гурилын гарц 68.0%, талхны эзлэхүүн 470-520 см³, талхны ерөнхий үнэлгээ 4.0 балл, хүчит буудайн шаардлага хангаж байна.

Тодорхойлолт:

Түрүү сахалгүй, улаан өнгөтэй, ээрүүл хэлбэртэй, сийрэг /6.9-8.0 см урт/, түрүүхэйн хайрс нь уртассан зууван хэлбэртэй, шувтан, оройн хэсэгт 1 см хүртэл шүдлэгтэй, тод хянгатай, цэцгийн хайрс нь үрээ бүрэн хучсан. Үр нь өндгөн хэлбэртэй, улаан өнгөтэй дунд зэрэг хэмжээтэй, өөхий ховил гүн, бутны хэлбэр нь хагас босоо, навчны өнгө ногоон, өргөндүү хагас босоо байрлалтай, бутлалтын үедээ хөх цэнхэр өнгөтэй. Бүдүүвтэр, хөндий, бөх бат иштэй. 1000 үрийн жин нь 33.2-40.6 г хүрнэ.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2017 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

ganbaa_66b@yahoo.com

+ (976) 70378826,
99376648

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЗУСАХ ЗӨӨЛВН БУУДАЙН "ДАРХАН-144" СОРТ

Зохиогч: Я.Мягмарсүрэн, Б.Ганбаатар, Ц.Долгор, С.Цэрэндолгор,
П.Эрдэнэчимэг, Д.Хишигтэйхүү, Ц.Нямдорж

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
"Гарааны Дархан Элит" ХХК

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Эрт, дунд, оройн болцтой, ургалтын хугацаа 87-93 хоног, дунджаар 90 хоногт боловсорно. Ургацын чадавх өндөртэй /33.4 ц.га/. Судлагдсан жилүүдэд хяналт Бурятская-34 сортоос 0.6-9.4 ц/га илүү ургац өгч шалгарсан. Хээрийн соёололт дунджаар 61.1%, амьдралт 96.2%.

Тодорхойлолт:

Зүйл: *Triticum aestivum*

Омог: Лютесценс

Гарал үүсэл: Буриадская-34 х Мироновская-яровая сортыг эвцэлдүүлэн гаргасан. Түрүү сахалтай, үслэггүй, цагаан өнгөтэй, ээрүүл хэлбэртэй, түрүү нягтавтар /13-16 см урт./, түрүүхэйн хайрс нь ланцет хэлбэртэй, мөргүй, хянга нь тод, хурц шүдлэгтэй, бүдэг судалтай. Үр нь гонзгойдуу хэлбэртэй, үрийн өнгө улаан, өөхийн ховил нь гүн.

1000 үрийн жин 37.4 гр, натур жин 782 л/г. Үрэндээ 16.9% уураг, 35.3% цавуулаг агуулдаг. Гурилын гарц 67.3%, талхны эзлэхүүн 556 см³, ерөнхий үнэлгээ 4.1 балл, талх гурилын чанар сайтай, хүчинтэй тоост харуу өвчинд гойд тэсвэртэй, септериоз, альтерниоз өвчинд тэсвэртэй, ишний шугаман зэв өвчинд практик тэсвэртэй.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2009 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

ulzii_psari@yahoo.com

+ (976) 70378826,
88055742,
99373288

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЗУСАХ ЗӨӨЛӨН БУУДАЙН "ДАРХАН-131" СОРТ

Зохиогч: А.Хүчит, Ж.Ганболд, Я.Мягмарсүрэн, Ж.Чулуунбаатар, Ц.Долгор, Д.Хишигтэйхүү, С.Цэрэндолгорт, П.Эрдэнэчимэг, Ц.Нямдорж, Д.Өлзийсайхан

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, "Гарааны Дархан Элит" ХХК

Бүтээгдэхүүний онцлог: Эрт болцтой, ургалтын хугацаа 77-88 хоног, ургамлын өндөр 71 см. Үг сорт нь ургацын чадавх өндөртэй, усалгаагүй нөхцөлд 26.4 ц/га хүрдэг. Усалгаа, бордоонд мэдрэмтгий тул эрчимжсэн технологитой тариаланд тохиромжтой, ишэн дээрээ ургадаггүй сорт юм.

Тодорхойлолт:

Зүйл: *Triticum aestivum*, **Омог:** Лютесценс

Гарал үүсэл: Буриадская-34 x Мироновская-яровая сортыг эвцэлдүүлэн гаргасан. Түрүү цагаан, сахалгүй, ээрүүл хэлбэртэй, /6-7 см урт/ нягтдуу, түрүүхэйн хайрс нь зуувандуу хэлбэртэй, өргөн тэгш мөртэй, эгц шүдлэгтэй, тод хянгатай. Үрийн өнгө улаан, гонзгойдуу хэлбэртэй, өөхий ховил дунд зэрэг гүн, цэцгийн хайрс нь үрээ бүрэн хучсан. 1000 үрийн жин 34.0 гр, натур жин 768 л/г, үрэндээ 14.8% уураг, 29.1% цавуулаг агуулдаг. Гурилын гарц 68.1%, талхны эзлэхүүн 510-570 см³, ерөнхий үнэлгээ 3.9-4.5 балл, талх гурилын чанар сайтай, хүчит буудайн шаардлага хангасан сорт юм. Налалт, ган, үрийн асгаралтад тэсвэртэй, Талбайн нөхцөлд тоост харуу, альтерниоз өвчинд гойд тэсвэртэй, септориоз, хүрэн зэв, ишний шугаман зэв өвчинд практик тэсвэртэй.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 1997 онд ирээдүйтэй сортоор шалгарч, 2000 оноос нутагшсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

ulzii_psari@yahoo.com

+976) 70378826,
88055742,
99373288

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ТӨМСНИЙ "ГАЛА" НУТАГШСАН СОРТ

Зохиогч: Т.Төрмандах, Д.Мягмаржав, Х.Нямгэрэл, С.Нямжав

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
Төмс судалын сектор, "Элит үр" ХХК

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Дунд эртийн /78-83 хоног/ болцтой, хүнсний болон дахин боловсруулалтын зориулалттай. PVY- вирусний эсрэг өндөр, PLRV- вирусний эсрэг дунд зэргийн дархлаатай, Нематод Ro1 ба Ro4-д тэсвэртэй, төмсний өмөн үү өвчинд /патотип D1/, навчны фитофорт болон энгийн цахтай өвчний эсрэг дунд зэргийн тэсвэртэй. Маш эрчимтэй хурдан өсөж хөгждөг, хүчирхэг бүдүүн иш бүхий ногоон массыг их бүрдүүлдэг, нэг бутнаас олон тооны жигд булцуу өгдөг, амт чанар сайтай, хадгалалт сайн даадаг. Чанаж боловсруулахад бутардаггүй, дахин боловсруулалтын чипс хийхэд тохиромжтой.

Тодорхойлолт:

Бут нь дунд зэргийн өндөртэй, хагас босоо хэлбэрийн, навчны хөгжил хурдан, газрын дээд хэсгийн ногоон массын хөгжил сайтай, тод ногоон өнгийн олон том навчтай, цөөвтөр цагаан цэцэгтэй. Булцуу зууван-зууван дугуй хэлбэртэй, гүехэн нүдтэй, жигдхэн, дунд зэргийн хэмжээтэй, олон тооны булцуутай, гөлгөр хальстай, шараас гүн шар өнгөтэй махлаг эдтэй. 2007 онд Герман Улсын Норика үрийн компаниас оруулж ирсэн. УГТЭШХ-ийн төмсний сорт судалгаанд шалгарсан.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2011 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

knyamgerel@yahoo.com

+ (976) 70378826,
88063777

www.ipas.edu.mn

ТӨМСНИЙ "СОЛИСТ" НУТАГШСАН СОРТ

Зохиогч: Т.Төрмандах, Д.Мягмаржав, Х.Нямгэрэл, С.Нямжав

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
Төмс судлалын сектор, "Элит үр" ХХК

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Нэн эртийн 60-65 хоногийн болцтой. Ургацын чадавх өндөр, эрт ургацаар ашиглахад таваарлаг чанар сайтай. PVY- вирусний эсрэг дунд зэрэг, PLRV- вирусний эсрэг өндөр дархлаатай, Нематод Ro1 ба Ro4-д тэсвэртэй, төмсний өмнө үү өвчинд тэсвэргүй, навчны фитофтор болон энгийн цахлайн эсрэг өндөр дархлаатай. Хадгалалт маш сайн даадаг, тайван байдлаа удаан хадгалдаг. Тарихын өмнө соёолуулж тарихад болц түргэснэ. Маш эртийн болцтой учраас эртийн ургац хураахад тохиромжтой, таваарлаг чанар өндөртэй. Талбайн нөхцөлд мөөгөнцирийн өвчинөөр өвчилдөг тул эрүүл үрээр тариалах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг сайтар авах хэрэгтэй. Хүнсний шинэ хэрэглээний, чанаж боловсруулахад бутардаггүй, амт чанар сайтай.

Тодорхойлолт:

Бүт дунд зэргийн өндөртэй, саглагар буттай, навчны хөгжил хурдан, бат бөх, цөөн тооны цагаан цэцэгтэй. Булцуу зууван дугуй, зөв хэлбэртэй, гүехэн нүдтэй, гөлгөр шар хальстай, цайвар шар, шар махлаг эдтэй. 2007 онд Герман Улсын Норика үрийн компаниас оруулж ирэн сорт судалгаанд шалгарсан.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2013 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

knyamgerel@yahoo.com

+ (976) 70378826,
88063777

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ТӨМСНИЙ "КУАРТА" НУТАГШСАН СОРТ

Зохиогч: А.Чойжамц, Т.Төрмандах, Б.Атартунгалаг, С.Ганбаатар

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
Төмс судлалын сектор, "Элит үр" ХХК

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Эртийн 78-85 хоног болцтой, савханцар, төмсний гурил хийхэд тохиромжтой. Чанаж боловсруулахад бутардаггүй, амт чанар сайтай. Ургац арвинтай (22-25 тн/га), таваарлаг чанар сайн, олон булцуутай. Нематод, фитофорт дунд, энгийн цахлай, хар хөл өвчинд өндөр тэсвэртэй. У вируст дунд, А вирусуудад өндөр тэсвэртэй, навч хуйлрах (PLRV) вируст тэсвэргүй. Төмсний өмөн үүд тэсвэртэй. Ургалтын эхний хугацаанд бутны өсөлт хөгжилт хурдан явагдаж мөрийг сайн бүрхдэг, гоёмсог улаан өнгийн нүдтэй олон шар булцуутай. Тайван байдалд байх хугацаа дунд зэрэг. Хураалтын үеийн гэмтэлд бага зэрэг мэдрэмтгий. Хөрсний үржил шимд тавих шаардлага дунд зэрэг. Үржил шим сайтай хөрстэй, байнгын усалгаатай нөхцөлд өндөр ургац өгдөг.

Тодорхойлолт:

Бутны хөгжил сайтай, дунд зэргийн өндөртэй саглагар буттай, нарийхан антиционтай олон иштэй, цайвар ногоон навчтай, дунд зэргээс их цэцэглэдэг, цэцгийн өнгө цагаан. Мөр бүрхэхдээ сайн, өсөлт хөгжилт их эрчимтэй хурдан явагддаг. Булцуу нь зууван, гүехэн нүдтэй, хальс шар, улаан нүдтэй. Махлаг эдийн өнгө шар. Булцуу нь дунд, дундаас дээш том булцуутай. Германы Европлант үрийн компаниас гаралтай анх 2001 онд орж ирэн Борнуур болон УГТЭШХ-ийн сорт судалгаанд судлагдсан.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2013 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

klyamgerel@yahoo.com

+ (976) 70378826,
88063777

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ТӨМСНИЙ "ШЕПОДИ" НУТАГШСАН СОРТ

Зохиогч: А.Чойжамц, Т.Төрмандах, Б.Атартунгалаг, С.Ганбаатар

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
Төмс судлалын сектор, "Элит үр" ХХК

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Дундын 98-110 хоногийн болцтой. Дахин боловсруулалтын савханцрын зориулалттай, хүнсний чанар сайтай. Чанах, жигнэх, Франц савханцрын үйлдвэрийн гол түүхий эд. Төмсний өвчин болох Фитофтор, фрузариозын хуурай илжрэл, фома илжрэл, ризоктонизд дунд зэрэг, энгийн цахлай, булцууны фитофтор, навч хуйлрах, PVY вируст тэсвэр муутай. Хадгалалтын чанар сайтай, хаягдал багатай. Ургац өндөр, цардуулын агуулалт дунд зэрэг ба нэмэгдэх хандлагатай.

Тодорхойлолт:

Өндөр ургацтай 37-40 тн/га, хуурай бодисын агууламж өндөр. Бутны хөгжил дунд зэрэг өндөр, саглагар ишний зангилаа бүдүүрээгүй. Навч ногоон бага зэргийн үслэг, давхарласан байдалтай. Оройн навчинцар зууван хэлбэртэй. Гол үе судлаараа нугаларч аягархуу хэлбэр үүсгэсэн, төгсгөл нь шовх, суурь нь хэрчигдсэн байдалтай. Их цэцэглэнэ. Шар ногоон өнгийн толбо бүхий цайвар ягаан цэцэгтэй. Дэлбээний төгсгөл цагаан, аяганцар шигүү үслэгтэй. Булцуу уртассан зууван хэлбэрийн, хальс нь гөлгөр, бага зэрэг торлогдсон, хүрэвтэр өнгийн зузаан. Нүд гүнзгийвтэр булцуун дээр жигд байрласан, махлаг эд цагаан.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2015 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

knyamgerel@yahoo.com

+ (976) 70378826,
88063777

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ТӨМСНИЙ "АТАР-1" ИРЭЭДҮЙТЭЙ СОРТ

Зохиогч: Х.Нямгэрэл, С.Оюун-Эрдэнэ, Б.Энхбаатар, Т.Төрмандах, Ц.Баярмагнай

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
Төмс судлалын сектор, "Элит үр" ХХК

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Дундын 90-100 хоногийн болцтой. Дахин боловсруулалт, чипс, цардуул үйлдвэрлэлийн чиглэлээр ашиглах боломжтой. Ургацын чадавх өндөртэй усалгаатай нөхцөлд 30-35 т/га хүрнэ. Нэг бутны жин нь 316-1980 гын хооронд хэлбэлзэж нэг бутны булцууны тоо дунджаар 10 ш байна. У вирус, хар хөл өвчинд өндөр тэсвэртэй, булцууны фитофтор, өмөн үү, алтерьнариоз зэрэг өвчинд тэсвэртэй, энгийн цахлайд тэсвэр дунд зэрэг. Хуурай бодис, цардуулын агуулалт маш өндөр, таваарын булцууны гарц сайтай. Үрийн ургац 90%-аас дээш гарцтай, жигдрэлт сайн.

Тодорхойлолт:

Атар-1 сортыг анх 2010 онд Mengshu13 x Mengshu9 сортыг эрлийзжүүлэг хийж гаргасан эх материалаас шилэн сонголтын аргаар бий болгосон. Бутны хөгжил сайн, завсрын хэлбэртэй, иш нь хагас дэлгэмэл босоо, ногоон өнгөтэй 4 талт хянгатай, бүдүүтэр, ургамлын өндөр 65-70 см, 4-6 ширхэг гол иштэй пигментгүй. Цэцэг цагаан өнгөтэй, жигдрэлт маш сайн. Навч нь жижиг, өнгө хар ногоон үслэггүй, зөвлөн нимгэн, дунд зэргийн дэлгэмэл. Булцуу бөөрөнхий хэлбэртэй, дунд зэргийн хэмжээтэй, цайвар шаргал, гөлгөр хальстай, цагаан махлаг эдтэй, булцууны нүд гүехэн.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2017 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

klyamgerel@yahoo.com

+ (976) 70378826,
88063777

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ТӨМСНИЙ "АТАР-2" СОРТ

Зохиогч: Х.Нямгэрэл, С.Оюун-Эрдэнэ, Б.Энхболд, Т.Төрмандах, Ц.Баярмагнай

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Хүнсний

Тодорхойлолт:

Иш нь шулуун, саглагар биш боловч хүчирхэг бут үүсгэн ургадаг. Иш болон навчинд антицион байхгүй. Навч тод ногооноос цайвардуу ногоон, дунд хэрчигдсэн, навчны гол ишин дээр сийрэг байрласан. Баг цэцэг 5-6 ш цэцгээс тогтоно. Дэлбээ цагаан, цэцгийн дохиур урт, цэцэглэлт эрчимтэй биш, үр жимс бага суудаг. Булцуу зуувандуу хэлбэртэй, ихэнх нүд нь булцууны оройн хэсэгт байрласан. Булцууны хальс шар өнгөтэй, нүд гүн биш, махлаг эд цайвар шар, нягт учир хадгалалт, тээвэрлэлт, ялгалтын үед дарагдаж бяцрах нь бага. Ургацын чадавх өндөртэй, усалгаатай нөхцөлд 33-52 т/га хүрнэ. Нэг бутны жин нь 640-1420 г-ын хооронд хэлбэлзэж, булцууны тоо дунджаар 9 ш байна. Вирус, хар хөл өвчинд өндөр тээсвэртэй, булцууны фитофтор, өмөнүү, альтернариоз зэрэг өвчинд талбайн тээсвэртэй, хар цахтайд тээсвэр дунд.

Шинэлэг байдал:

Дундын, Биохимиийн шинжилгээний дүнгээр булцуундаа хуурай бодис 17.1%, цардуул 14.3%, витамин С 15.5%, сахар 0.9% агуулж байна.

Баталгаажилт:

2012 онд CIP x IMPALA сортыг эрлийзжүүлэг хийж гаргасан эх материалыас шилэн сонголтын аргаар бий болгосон.

Дархан-Ул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+976 70378826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

АЭРОПОНИКИЙН АРГААР ГАРГАСАН ТӨМСНИЙ БИЧИЛ БУЛЦУУ

Зохиогч: О.Нинжмаа, Д.Оюунгэрэл, Б.Саранчимэг, П.Гэрэлтуяа, Я.Аззаяа

Үйлдвэрлэгч: Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
“Гарааны Бичил булцуу” ХХК

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Төмсний элит үрийн эх материал юм. Ургамал хөрсгүй орчинд ургадаг, ургах хугацааныхаа 99.8% агаарт, 0.02% манажуулах хэлбэрээр шим тэжээлийн бодисыг өөртөө шингээдэг тул фотосинтезийн урвал идэвхиждэг. Агаарт үндэсний систем хөгжих таатай нөхцөл бүрддэг. Ургамалд ашиглагдах тэжээлийн уусмалын эргэлт бусад төстэй аргад (NFT) 1л/мин байдаг бол аэропоникт 1.5мл/мин байдаг. Булцууг стандартын хэмжээнд хүрмэгц түүвэрлэн хураах учраас шинээр булцуу үүсэж томрох боломжийг нэмэгдүүлдэг.

Тодорхойлолт:

Биотехнологийн аргаар вирусээс эрүүлжүүлсэн бичил ургамлыг хөрсгүй орчинд тариалж, ургамлын агаарт байрлах иш рүү шаардлагатай шим тэжээлийн бодисыг уусмал хэлбэрээр, тодорхой давтамжтай шүршиж гарган авсан 5-10 г жинтэй бичил булцуу юм. 2015 оноос төмсний үр үргүүлэгч “Элит Үр” ХХК-д элит үрийн эх материал болон үргигдэж байна.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2013 онд ирээдүйтэй сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

sdaazaa0913@gmail.com

+976 99067853,
99024086

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ТӨМСНИЙ "КАПТИВА" СОРТ

Зохиогч: Х.Нямгэрэл, С.Оюун-Эрдэнэ, Ц.Баярмагнай

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Хүнсэнд чанах, шарах, нухашлах зэргээр хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Ургалтын хугацаа 85-96 хоног, ойролцоогоор 90 хоногт боловсорно. "Гала" сортоос 3-5 хоногийн дараа болц нь гүйцнэ. Ургамлын өндөр 70-80 см, бутны өсөлт хөгжилт сайтай ногоон масс их үүсгэдэг. Ургацын чадавх өндөр, 40-45 т/га хүрнэ. Нэг бутны жин нь 576-1196 г-ын хооронд хэлбэлзэж, нэг бутны булцууны тоо дунджаар 6.6-10.0 ширхэг байна. Булцууны жигдрэлт сайтай, нэг булцууны дундаж жин нь ойролцоогоор 110 г.

Шинэлэг байдал:

Манай орны нэхцэлд нэг бутнаас /6-10 ш/, нэг булцууны дундаж жин өндөртэй /100 г-аас дээш/ навч хуйлрах болон навч L, V вируст дунд, навчны фитофтор, энгийн цахлайд тэсвэртэй. Хураалтын үеийн механик гэмтэлд дунд зэрэг мэдрэмхий, зооринд тайван байдлаа удаан хадгалдаг.

Хэрэглэх арга:

Уг сортыг манайд нутагшсан сорттой адил технологиор тариалах боломжтой буюу газар тариалангийн төв бүсэд 5-р сарын 5-15-ны хооронд га-д 40.0 мянган бутаар тариалахад 9-р сарын 15 гэхэд хураахад бэлэн болно. Мөн булцууны хэмжээ жигд нэлээд том учир механикаар хураахад хаягдал бага гарна.

Дархан-Ул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

knyamgerel@yahoo.com

+ (976) 70378826,
88063777

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ХҮРЭН МАНЖИНГИЙН "ОДНОРОСТКОВАЯ" СОРТ

Зохиогч: Ж.Байгалмаа, Ц.Нарандэлгэр, Л.Даваа, Л.Алтай, П.Батсүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн болон
Увс аймаг, Улаангом дахь салбар

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Дунд болцтой. Махлаг эд нягт, хүрэн өнгийн, цагаан цагираг тод мэдэгдэхгүй. Өвчин хортонд тэсвэртэй, болц жигд, 8 дугаар сарын дунд үеэс үндэс үр үүсэж, хурдан томордог онцлогтой. Ургац болон бүтээгдэхүүнт чанар өндөртэй. Хадгалалт сайн даадаг.

Тодорхойлолт:

Биохимиийн найрлага: Хуурай бодис 15.2-17.1%, амин дэм С 23.8-35.2 мг%, сахар 9.9-14.3%-ийн агуулалттай. Дундын болцтой, арвин ургацтай. Бөөрөнхий хэлбэрийн үндэс үртэй, индекс нь 1.17, дундаж жин 150-240 г. Үндэс үрийн хальсны өнгө хар хүрэн, гөлгөр гадаргуутай.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2016 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

⌂ Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

✉ bujimaa@yahoo.com

☎ +(976) 88053250,
88014155

🌐 www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ШАР ЛУУВАНГИЙН "ШАНТЕНЭ РОЯЛ" СОРТ

Зохиогч: Ж.Байгалмаа, Ц.Нарандэлгэр, Л.Даваа, Л.Алтай, П.Батсүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн болон
Увс аймаг, Улаангом дахь салбар

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Шантенэ хэв шинжийн конус хэлбэрийн, үндэс үрийн үзүүр нь бага зэргийн мохоодуу, үндэс үрийн индекс 5.9, үндэс үрийн дундаж жин 170-210 г, үндэс үрийн ксилем бага, гөлгөр гадаргуутай, махлаг эд нягт, маш шүүслэг, тод улбар шар, хагардаггүй, хадгалалт маш сайн даадаг.

Тодорхойлолт:

Дунд эртийн болцтой /110-130 хоног/. Үндэс үрийн жигдрэлт сайтай. Шантенэ Роял сорт нь 1 га талбайгаас 380.5 ц хэрэглээний ургац өгч, хяналт сортогоос 117.5 ц илүү ургацтай, таваарлаг чанар 86.9%-тай байдаг. Хажуугийн салаа үндэс үүсдэггүй. 2016 оноос Ургамал, газар тариалангийн хүрээлэнгийн Увс аймаг дахь салбарт сортын үрийг үржүүлж, их нууруудын хотгор болон газар тариалангийн төв бүсэд өргөнөөр тариалж байна.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2014 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

bujimaa@yahoo.com

+ (976) 88053250,
88014155

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЭРТИЙН БАЙЦАЙНЫ “ИЮНЬСКАЯ-3200” СОРТ

Зохиогч: Б.Одончимэг, Ц.Нарандэлгэр, Ж.Чулуунбаатар, Т.Төрмандах, Ч.Сувд

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Үр болон таваарын бүтээгдэхүүн. Толгой хагардаггүй, таваарлаг чанар сайтай, толгойн жин 2.2-2.5 кг, хортонд нэрвэгдэлт - 2 балл, үрийн ургац өндөр.

Тодорхойлолт:

Эртийн болцтой, үрслэг шилжүүлснээс хойш 63-70 хоногт ургац өгдөг, ургацын жигдрэлт сайтай. Тариалангийн төв болон баруун бүсийн нөхцөлд нутагшсан Номерпервый-147 сорттой харьцуулахад нэгж талбайгаас 143.2 ц илүү ургацтай.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2018 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

odon_bjd@yahoo.com

+ (976) 88071512,
88014155

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ОРОЙН БАЙЦАЙНЫ "БЕЛОРОССКАЯ -455" СОРТ

Зохиогч: Б.Одончимэг, Ц.Нарандэлгэр, Ч.Сувд, Л.Алтай

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдхүүний онцлог:

Үр болон таваарын бүтээгдэхүүн. Таваарлаг чанарын үзүүлэлт өндөр, тээвэрлэлт, хадгалалт сайн даадаг, гол богинотой, өвчинд нэрвэгдэлт бага, эх ургамал хадгалалт сайн даадаг.

Тодорхойлолт:

Тариалангийн төв болон баруун бүсийн нөхцөлд нутагшсан Ширхэнцэг-13 сорттой харьцуулахад ургацын жигдрэлт сайтай. Толгойн боолт маш нягт. Толгойн хэлбэр хавтгайдуу бөөрөнхий. Жин 3.6-4.5 кг хүрдэг. 2016 оноос УГТЭШХ-ийн Увс аймаг дахь салбарт сортын үрийг үржүүлж Их нууруудын хотгор болон газар тариалангийн төв бүсэд тариалж байна.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2017 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

odon_bjd@yahoo.com

+ (976) 88071512,
88014155

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

УЛААН ЛУУВАНГИЙН "СОФИТ" СОРТ

Зохиогч:

Ж.Байгалмаа, Ц.Нарандэлгэр, Т.Төрмандах, Ч.Сувд

Үйлдвэрлэгч:

ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн болон
Увс аймаг, Улаангом дахь салбар

Зориулалт:

Хурдан модшиж хөгшрөхгүй, нийлэг хальсан хүлэмжид үрээр хавар эрт тариалаад, ил талбайд шилжүүлж үрийн ургац авах боломжтой.

Тодорхойлолт:

Үр тарилтаас 27-29 хоногт үндэс үрийн ургац өгдөг. Үндэс үрийн хэлбэр бөөрөнхий. 2012 оноос сорт судалгаа, сорт сорилтод судлагдаж шалгарсан. Газар тариалангийн төв бүсэд ил талбайд 3-4 удаа ургац авах боломжтой.

Борлуулах цэг:

Төв, Сэлэнгэ, Дархан-Уул аймгуудын "Монгол ногоо" төслийн гэрээт борлуулагчид

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2016 оны 12 дугаар сарын 14-ний өдрийн №01 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

bujimaa@yahoo.com

+(976) 88053250,
88014155

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

БРОККОЛИЙН “ТОНУС” НУТАГШСАН СОРТ

Зохиогч: П.Алтантуяа, Ц.Нарандэлгэр

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Монгол оронд тарьж ургуулахад тохиромжтой эртийн болцтой брокколийн сорт. Ил талбай, хүлэмж, өрхийн жижиг аж ахуйн талбайд үрслэгээр тариалж шинэхэн хэрэглээний ургац хураан авах

Тодорхойлолт: Ногоон мөчирт толгойн 100 г нойтон жинд С амин дэм 103.8 мг /%, хуурай бодис 10-12%, уураг 2.6% агуулдаг. Толгойн голч 10-12 см, дундаж жин 400-600 г хүрдэг.

Бүтээгдэхүүний шинэлэг байдал:

С, Д, Е, К, В6, В12 фолийн хүчил, рибофлавин зэрэг амин дэм, кальци, төмөр, селени, цайр, магни, зэс мангант эрдсүүд, метионин, холинт уурагт нэгдлүүд агуулсан хүний биеийн дархлааг дэмжигч эрүүл мэндийн шилдэг хүнсний ногоо бөгөөд Монгол орны хүнсний ногооны таримлын бүтцэд шинээр нэмэгдэж буй шинэ төрлийн байцай.

Хэрэглэх арга: Талбайгаас хураагаад шууд хүнсний хэрэглээнд ашиглана. Зууш, салат, зутан шөл, төрөл бүрийн хоолны хачирт хэрэглэхэд нэн тохиромжтой. Нөөшилж болон хөлдөөж хадгалах зориулалттай.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсыны сорт сорилтын зөвлөлийн 2020 оны 12 дугаар сарын 23-ны өдрийн хурлаар нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

bayag67@yahoo.com

+ (976) 70378826,
99014147, 88014174

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

БУУЦАЙН "МАТАДОР" НУТАГШСАН СОРТ

Зохиогч: П. Алтантуяа, О. Цэцэгмаа

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Монгол оронд тарьж ургуулахад тохиромжтой навчит бууцайн богино болцтой сорт. Хавар эрт ил талбайд, мөн жилийн турш хүлэмжид, гэрийн цонх тагтан дээр тарьж ургуулан шинэ ургац авах, гидропоникийн аргаар тариалах зориулалттай.

Тодорхойлолт:

Ногоон навчны ургац 2.8 кг/м², таваарлаг чанар 98.5-100.0%. Соёолсноос хойш 45 хоногт ургацаа өгдөг. 20-30 см өндөртэй, 18-20-иод навч үүсгэн ургадаг. Ургамлын жин 20-30 г орчим. Зуувандуу гурвалжин хэлбэрийн тослогдуу зөөлөн ногоон навчтай. Биохимиийн задлан шинжилгээгээр ногоон навчиндаа С амин дэм 37-38 мг /%, хуурай бодис 14.9%, нийлбэр сахар 2.1%, каротин 3.9% агуулж байгаа нь тогтоогдсон.

Шинэлэг байдал:

Навчит бууцайн шинэ сорт. Богино болцтой. Хурдан ургаж ногоон навчны шинэхэн ургац өгдөг.

Хэрэглэх арга:

Хүнсний шинэхэн хэрэглээ, зууш, шөл хийх, хоолны хачирт хэрэглэнэ. Жижиглэнгээр савлаж баглан худалдаанд нийлүүлэх, хөлдөөж хадгалахад тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2019 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдрийн хурлаар нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баg,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

bayar67@yahoo.com

+976) 70378826,
99014147, 88014174

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

АМТАТ ЧИНЖҮҮНИЙ “МЕДАЛЬ” НУТАГШСАН СОРТ

Зохиогч: Б.Мөнхтөр, Ж.Байгалмаа, Ц.Нарандэлгэр, Б.Наранцэцэг, Б.Одончимэг, Ж.Оюунгэрэл

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Монгол оронд тарьж ургуулахад тохиромжтой дунд эртийн болцтой амтат чинжүүний сорт. Хамгаалагдсан хөрсөнд болон ил талбай, өрхийн жижиг аж ахуйн талбайд үрслэгээр тариалж шинэхэн хэрэглээний ургац хураан авах.

Тодорхойлолт: 32-40 ц/га хүртэл өндөр ургацтай. Газар тариалангийн төв бүсэд эрт ургацын индекс өндөртэй нийт үр жимсний 50%-аас дээш нь ишин дээрээ гүйцэд боловсordog, таагүй орчны тохиромжгүй нөхцөлд тэсвэртэй, үр жимсний 100 г нойтон жиндээ С витамин 220.5 мг/% хүртэл агуулдаг.

Шинэлэг байдал: Амтат чинжүүний “Медаль” сортын үр жимс улаан өнгөтэй, дунд зэргийн зузаан хальстай. Үр жимсний найрлаганд нь капсайцин, каротин, лютеин, ликопен зэрэг бактериас хамгаалах, үрэвсэл намдаах, хорт хавдар, чихрийн шижин, зүрх судасны өвчнөөс сэргиилэх үйлчлэлтэй бодисууд байдаг нь тогтоогдсон.

Хэрэглэх арга: Талбайгаас шууд хурааж хүнсэнд шинээр нь хэрэглэх бөгөөд дахин боловсруулах үйлдвэрт түүхий эд болгон ашиглана. Хөргөгчинд нэг долоон хоног хадгалж болох бөгөөд агаар ордоггүй зориулалтын нийлэг хальсан уут, саванд бүтнээр нь хөлдөөж хадгалж болно.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2020 оны 12 дугаар сарын 23-ны өдрийн хурлаар нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

bayar67@yahoo.com

+(976) 70378826,
99014147, 88014174

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЦЭСИЙН "ЧЕРНЫЙ КРАСАВЕЦ" ИРЭЭДҮЙТЭЙ СОРТ

Зохиогч: Ж.Оюунгэрэл, З.Алтанцэцэг, А.Брилан, Ц.Золбаяр, Б.Лхагва-Очир

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Агроэкологийн сургууль,
Таримал судлал, ой-ургамал хамгааллын тэнхим

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Энэ сортын үр жимсийг хүйтэн зуушинд хэрэглэгдэхээс гадна халууны аргаар шарж, давсалж, дарах, нөөшлөх байдлаар хэрэглэх боломжтой юм.

Тодорхойлолт:

Эрт болцын, бүрэн боловсролт соёололтоос хойш 110-145 хоног, 1 м хүртэл өндөр ургадаг. Цэс нь урт лийр хэлбэрийн, нэг ургамлын жин 170-200 г орчим байна, махлаг эд нь нягт, цагаан өнгөтэй. 1м²-аас 3-6 кг ургац хураана. Тарих схем 70x40 см, 3 дугаар сарын эхээр үрслэг хийж, 5 дугаар сарын эхнээс дунд хүртэл хүлэмжид шилжүүлэн, 7 дугаар сарын дундаас хойш 9 дүгээр сар хүртэл ургац хураана.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2017 онд ирээдүйтэй сортоор батлуулсан.

УБ, ХУД, 11-р хороо, Зайсан-17024-10,
ХААИС, Агроэкологийн сургууль

oyungereLagroecology@muls.edu.mn
el_Agroecology@muls.edu.mn

+976-99058474, 98540808

<http://www.muls.edu.mn>

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЛООЛИЙН "ТОЛСТОЙ F1" ИРЭЭДҮЙТЭЙ СОРТ

Зохиогч: Ц.Нарандэлгэр, Б.Одончимэг, Т.Төрмандах,
Ч.Сувд, Я.Оюунчимэг, Ж.Оюунгэрэл

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Агроэкологийн сургууль,
Таримал судлал, ой-ургамал хамгааллын тэнхим

Бүтээгдэхүүний онцлог: Өвлийн болон зуны хүлэмжийн аль алинд нь тарих боломжтой.
Ургац өндөртэй, хадгалалт сайн даана. Энэ сортын үр жимсийг шууд хүйтэн зуушинд
хэрэглэгдэхээс гадна боловсруулах үйлдвэрт ашиглана.

Тодорхойлолт:

Индетерминант хэлбэрийн салаа мөчир бүхий, 2.2-3.2 метрийн өндөртэй бут үүсгэдэг. Бутан
дээрээ боловсрох үр жимсний хэмжээ их, тод улаан өнгийн зуйвандуу бөөрөнхий хэлбэртэй
жимс нь 100-135 гр жимстэй, жигд гөлгөр гадаргуутай. Махлаг эд зузаантай, үүрийн хэлбэр
зөв байрлалтай.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2017 онд ирээдүйтэй сортоор
батлагдсан.

УБ, ХУД, 11-р хороо, Зайсан-17024-10,
ХААИС, Агроэкологийн сургууль

oyungerel_agroecology@muls.edu.mn

+976-99058474,
98540808

<http://www.muls.edu.mn>

ГАЗАР ТАРИАЛАН

БЭСРЭГ ЖИМСТ ЛООЛИЙН "ВИШНЕВИДНЫЙ" СОРТ

Зохиогч: Б.Одончимэг, Ц.Нарандэлгэр

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Ургацын чадавх өндөртэй. Эрт цэцэглэж үр жимсээ өгдөг. Цухуйлтын жигдрэлтээс үр жимс боловсролт 80-88 хоногт эхэлдэг. Шинэ байдлаа удаан хадгалдаг, хальс зузаан, хадгалах, тээвэрлэхэд тохиромжтой. Нэг залаандаа олон тооны үр жимс үүсгэдэг, үр жимсний хэлбэр нь бөөрөнхий.

Тодорхойлолт:

Нэг залаандаа 40-65 ширхэг үр жимс үүсгэдэг. Үр жимсний индекс 0.9-1.0, жигд гэлгэр гадаргуутай. Махлаг эд зузаантай. Нийлэг хальсан хүлэмжид тариалахад 9.6 кг/м² ургац өгдөг. Үр жимс боловсорч эхэлсэнээс хойш түүвэрлэн хураалт 10-12 удаа хийгддэг. Үр жимсэндээ C витамин болон сахар их хэмжээгээр агуулдаг. Нийслэл орчмын болон Өмнөговь аймаг дахь зуны нийлэг хальсан хүлэмжид өргөнөөр тариалагдаж байна.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2015 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

nardelger@yahoo.com

+ (976) 88014155, 88071512

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ИЛ ТАЛБАЙН ЛООЛИЙН "ЕВГЕНИЯ" СОРТ

Нутагшуулсан: Б.Одончимэг, Ц.Нарандэлгэр, Ж.Оюунгэрэл, Ч.Сувд, Т.Төрмандах, П.Батсүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Эрт цэцэглэж үр жимсээ өгдөг. Цухуйлтын жигдрэлтээс үр жимсний боловсролт 85-95 хоногт эхэлдэг. Үрслэг нь шилжүүлэлт даах чадвар сайтай, орчны тохиромжгүй нөхцөлд тэсвэртэй. Эрт ургацын индекс өндөртэй, үр жимсний хагаралт багатай, фитофтор өвчинд тэсвэртэй, ил талбайд ургуулахад нийт ургацын 50% ишин дээрээ гүйцэд боловсорсон үр жимсний ургац өгдөг.

Тодорхойлолт:

Ил талбайд тариалахад тохиромжтой, Детерминант хэлбэрийн өсөлттэй, иш нь бахим, 65-70 см-ийн өндөртэй, цомхон бут үүсгэдэг. Навчлалт нь дунд зэргийн, үрчгэр гадаргуутай хос бус өдлөг хэлбэртэй, тод ногоон өнгийн навчтай, үр жимсний хэлбэр нь бөөрөнхий, үр жимсний ба махлаг эдийн өнгө нь улаан.

2012 оноос Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн сорт сорилтын талбайд нутагшсан Сибирский скороспелый-1450 сорттой харьцуулан судалж шалгаруулсан. Үрийг нь үржүүлж байна.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2017 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

nardelger@yahoo.com

+976 88014155,
88071512

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЛООЛИЙН "ЕВГЕНИЯ" ИРЭЭДҮЙТЭЙ СОРТ

Зохиогч: Б.Одончимэг, Ц.Нарандэлгэр, Т.Төрмандах,
Ч.Сувд, Я.Оюунчимэг, Ж.Оюунгэрэл, П.Батсүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Агроэкологийн сургууль,
Таримал судал, ой-ургамал хамгааллын тэнхим

Бүтээгдэхүүний онцлог:

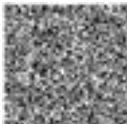
Жижиг аж ахуй, өрхийн тариаланд сонгон тариалахад тохиромжтой, эрт болцтой, арвин ургацтай. Орчны тааламжгүй нэхцэлд ч сайн жимс сууна. Эрт ургацын индекс өндөртэй, нийт үр жимсний 50-аас дээш хувь ишин дээрээ гүйцэд боловсордог. Энэ сортын үр жимсийг шууд идэх буюу бүхлээр нь нөөшлөхөд тохиромжтой.

Тодорхойлолт:

Эртийн болцтой (95-100 хоног), ургац 45-50 тн/га, хадгалалт болон тээвэрлэлт сайн даадаг. Хүйтэн болон ганд тэсвэртэй, оройн илжрэл, фитофтор өвчинд харьцангуй тэсвэртэй.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2017 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

ХУД, 11-р хороо, Зайсан-17024-10,
ХААИС, Агроэкологийн сургууль

oyungerel_agroecology@muls.edu.mn

+976-99058474, 98540808

<http://www.muls.edu.mn>

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ХЭМХИЙН "САЛАДИН F₁" ИРЭЭДҮЙТЭЙ СОРТ

Зохиогч: Ц.Наандэлгэр, Б.Одончимэг, П.Насан-Ариун, Т.Төрмандах, Ч.Сувд, Я.Оюунчимэг, Ж.Оюунгэрэл

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Агроэкологийн сургууль,
Таримал судал, ой-ургамал хамгааллын тэнхим

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Дунд зэргийн болцтой, ургац арвантай, үрслэг шилжүүлэн суулгаснаас хураалт хүртэл 63-73 хоног. Партенокарп жимслэлтэй, Голландаас гаралтай, салатны хэлбэрийн ургамал. Хуурмаг гуалах, класдоспориоз болон бактерийн толбожилт өвчинд тэсвэртэй. Температурын хэлбэлзэлд тэсвэртэй. Үзэмж, амт чанар сайтай, нэг жимс 300-400 г жинтэй.

Тодорхойлолт: Өвөл ба зуны хүлэмжийн аль алинд нь тариалахад тохиромжтой, арвин ургацтай, өвчин хортонд тэсвэртэй. Хар өнгийн хучлагатай, дуслын усалгаатайгаар тарихад маш тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХАЯЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2015 онд ирээдүйтэй сортоор батлагдсан.

УБ, ХУД, 11-р хороо, Зайсан-17024-10,
ХААИС, Агроэкологийн сургууль

oyungerel_agroecology@muls.edu.mn

+976-99058474,
98540808

<http://www.muls.edu.mn>

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЧАЦАРГАНЫН “СОЛНЕЧНАЯ” СОРТ

Зохиогч: Б.Батболд, Г.Баяраа, Б.Баатарсайхан

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдхүүний онцлог:

Шууд болон дахин боловсруулж хэрэглэхэд тохиромжтой.

Тодорхойлолт:

Өвчин, хортон, ганг дунд зэрэг тэсвэрлэдэг. Увс нуурын хотгорын нөхцөлд жимс нь 8 дугаар сарын гуравдугаар арав хоногт боловсорно. Жимс нь бага зэргийн исгэлэн, чихэрлэг амттай. 100 ширхэг жимсний жин 75-80 г байна.

Ургамал, газар тариалангийн хүрээлэнгийн Увс аймаг дахь салбарт үржүүлж, чацараганын үйлдвэрлэлд өргөн ашиглаж байна.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2014 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

bayar_gom@yahoo.com

+ (976) 99450180, 70378826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЧАВГАНЫ “ПЕРЕСВЕТ” НУТАГШСАН СОРТ

Зохиогч: Г.Баяраа, Б.Батболд, Б.Баатарсайхан Д.Оюунгэрэл, Г.Алтангоо

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн Увс аймаг дахь салбар, Жимс, жимсгэнэ, чимэглэлийн ургамлын сектор

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Жимсийг нь шинээр хүнсэнд шууд хэрэглэхээс гадна хатааж, дахин боловсруулалт (компот, шүүс, чанамал) хийхэд тохиромжтой. Ургац сайтай, өвлийн хүйтэн, цочир хүйтрэлтэд тэсвэртэй, өвчин хортонд тэсвэртэй.

Тодорхойлолт:

Тус сортын жимс том, амт сайтай. Ургац өндөртэй 100.4 ц/га. Манай орны нөхцөлд хүйтнийг тэсвэрлэн өвчин, хортонд өртөөгүй 10 гаруй жил үр жимсээ өгч байна. Энэ сортын онцлог нь тогтмол ургац өгдөг. Ганд тэсвэрлэх чадвар дунд зэрэг.

2002-2006 онд Ургамал, газар тариалангийн хүрээлэнгийн Увс аймаг дахь салбарын туршлага судалгааны цуглуулгын талбарт, 2007-2018 онд сорт судалгааны талбарт, 2015-2018 онд өрхийн тариалан болон “Товхон жимс” ХХК-ийн жимст цэцэрлэгт тус тус тариалан сорьсон.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2018 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

oyungerel_2000@yahoo.com

+ (976) 70378826,
99033594

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ГҮЗЭЭЛЗГЭНИЙН “ОСТАРА” ИРЭЭДҮЙТЭЙ СОРТ

Зохиогч: Г.Алтангоо, Д.Хандсүрэн, Д.Гантуяа, Д.Оюунгэрэл

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
Увс аймгийн Улаангом дахь салбар, Жимс, жимсгэнэ, чимэглэлийн
ургамлын сектор

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Жимсийг шинээр нь хүнсэнд шууд хэрэглэхээс гадна компот, нухаш, чанамал, варень, ундаа, жүүс хийхэд тохиромжтой. Ил талбайн тасралтгүй жимслэгч сорт бөгөөд эрт жимсэлдэг, энгийн шүлхий хачигт тэсвэртэй.

Тодорхойлолт:

Ил талбайн нөхцөлд ургац өндөртэй ($1.0 \text{ кг}/\text{м}^2$). Том жимстэй, С амин дэмийн агуулалт өндөртэй (58.6 мг/%) тасралтгүй жимслэгч сорт. Үржих чадавх сайтай, нэг бутнаас 18-20 ш үрслэгээ бойжуулан авах боломжтой. Жил бүр шинэ үрслэгээгээр тариалахад тохиромжтой. Шүлхий хачиг, навчны хүрэн толбожилт өвчинд тэсвэртэй.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХУЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2018 онд ирээдүйтэй сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

oyungerel_2000@yahoo.com

+(976) 70378826, 99033594

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ХӨХ ДАЛАН ХАЛЬСНЫ “BERRY BLUE” СОРТЫН СУУЛГАЦ

Зохиогч: Т.Атарсайхан, Н.Баярсүх, С.Баттөмөр, Ц.Алимдаръяа

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Хүнсний болон эм эмчилгээний зориулалтаар хэрэглэнэ. Жимсэндээ С витамин 91.5 мг/%, сахар 6.1%, хуурай бодис 18.5%, хүчиллэг 11.1% агуулдаг. Саахрын агуулалт өндөртэй. Эмчилгээний зориулалтаар эмийн үйлдвэрлэлд болон хүнсний будагч бодис гарган авах зэрэгт түүхий эдээр ашиглах боломжтой. Энэхүү жимс нь эмчилгээний өндөр ач холбогдолтой бөгөөд антиоксидант ихээр агуулагддаг. Маш эрт 6-р сарын эхээр боловсордин.

Тодорхойлолт:

Сортын нэр Berry blue, Ботаник нэр Lonicera caerulea L, том жимстэй, ургац өндөртэй. Нэгж талбайгаас 38 ц/га ургац өгдөг. Өвчин хортонд тэсвэртэй. Жил бурийн 6 сарын эхээр буюу эрт жимсэлдэг. Цэцэг болон бут нь хүйтэнд тэсвэртэй. Ногоон мөчрөөр үргүүлэхэд амьдралт сайтай, жимс нь урт гонзгой хэлбэртэй, нэг жимсний дундаж жин 1.1 г. Амт нь шүүслэг, чихэрлэг. Навч гүн ногоон өнгөтэй, зууван хэлбэртэй. Монгол орны нөхцөлд 11 настай нэг бутны жимсний дундаж ургац 3 кг орчим байна.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2018 онд нутагшсан сортоор батлагдсан

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

atarsaikhan@ipas.edu.mn

+(976) 70378826,
99105412

blue honeysuckle
/хөх далан хальс/

ГАЗАР ТАРИАЛАН

БЭСРЭГ АЛИМЫН “АЛТАЙСКАЯ ДЕСЕРТНАЯ” СОРТ

Зохиогч: Ц.Алимдаръяа, Г.Алтангоо

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл өрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, фермерүүд, өрхийн тариалан эрхлэгчдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт:

Өвөлд болон хүйтэнд тэсвэрлэх чадвар сайн. Ургац өндөртэй, нэг модны дундаж ургац 30-35кг. Манай орны нөхцөлд 3-4 дэх жилээсээ жимсэлдэг, жимс нь бүрэн боловсордог. Жилийн цаг уур, гадаад орчны өөрчлөлтөөс хамаарч ургац нь бага хэлбэлздэг. Жимсийг нь шууд хэрэглэх болон чанамал хийхэд тохиромжтой.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга: Жимсийг шууд болон дахин боловсруулж хэрэглэхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2004 оны 04 дүгээр сарын 09-ний өдрийн №02 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан. Монгол улсын стандарт: Алимын суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6371:2013.

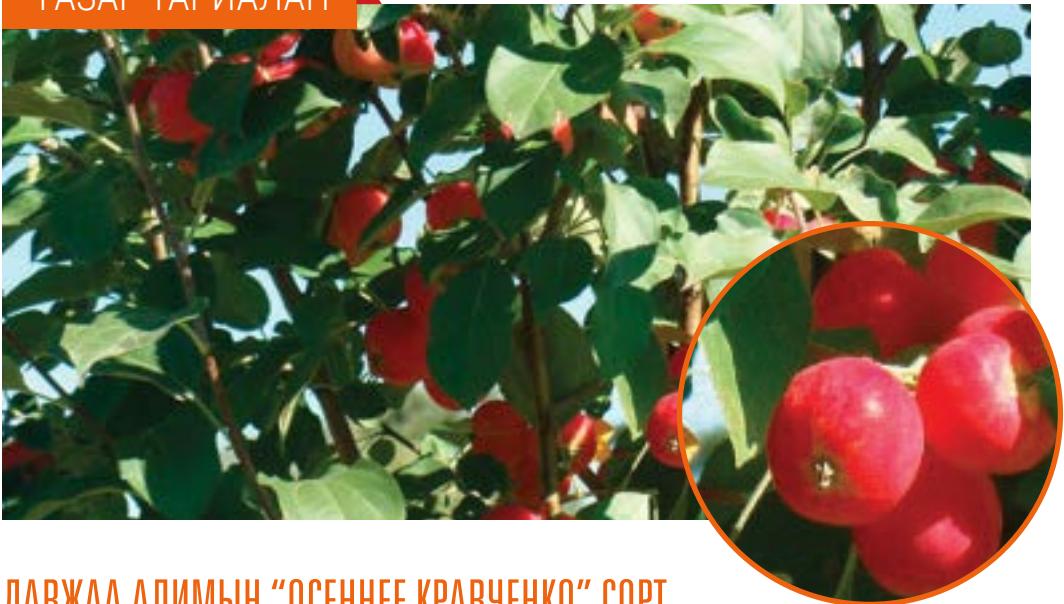
Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

✉ info@ipas.edu.mn

☎ +(976) 7037-8826

🌐 www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ДАВЖАА АЛИМЫН “ОСЕННЕЕ КРАВЧЕНКО” СОРТ

Зохиогч: Ц.Алимдарьяа

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, фермерүүд, өрхийн тариалан эрхлэгчдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт:

Өвөл болон хүйтэнд тэсвэрлэх чадвар сайн. Жимсний зөөлөн эд нь нягт, шүүслэг, чихэрлэг амттай. Ургац өндөртэй, нэг модны дундаж ургац 20-25кг. Жил бүр жимсэлдэг, цонолд тэсвэртэй. Газар тариалангийн аль ч бусэд тариалахад тохиромжтой.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга: Жимсийг шууд болон дахин боловсруулж хэрэглэхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2004 оны 04 дүгээр сарын 09-ний өдрийн №02 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Алимын суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6371:2013.

⌂ Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

✉ info@ipas.edu.mn

☎ +(976) 7037-8826

🌐 www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ТОРНИУН АЛИМЫН “ФЕНИКС АЛТАЙСКИЙ” СОРТ

Зохиогч: Г.Баяраа, Б.Батболд, Б.Баатарсайхан

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, фермерүүд, өрхийн тариалан эрхлэгчдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт: Өвлийн хүйтэн, хаврын цочир хүйтрэлд тэсвэртэй, амтлаг том жимстэй, тогтмол ургацтай.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга: Жимсийг шууд болон дахин боловсруулж хэрэглэхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2014 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдрийн №01 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

БӨӨРӨЛЗГӨННИЙ “RED MAMMOTH” СОРТ

Зохиогч: Ц.Алимдаръяа, Н.Баярсүх, Д.Оюунгэрэл

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, фермерүүд, өрхийн тариалан эрхлэгчдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт: Ургац өндөртэй, сахрын агуулалт ихтэй, том жимстэй, өвчин, хортонд тэсвэртэй, эрт жимсэлдэг.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга: Жимсэндээ сахрын агууламж өндөртэй учир шууд болон дахин боловсруулж жүүс, дарс, чанамал хийж хэрэглэхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2014 оны 12-р сарын 17-ны өдрийн №01 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Бөөрөлзгөнийн суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6373:2013.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

БӨӨРӨЛЗӨГӨНИЙН "СИБИРСКИЙ ОГЁНОК" СОРТ

Зохиогч: Г.Баяраа, Б.Баатарсайхан, Б.Батболд

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, фермерүүд, өрхийн тариалан эрхлэгчдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт: Ургац өндөртэй, амт чанар сайтай том жимстэй.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга: Жимсийг шууд хэрэглэхээс гадна дахин боловсруулж чанамал, шүүс, ундаа хийхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2013 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдрийн №01 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Бөөрөлзгөнийн суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6373:2013.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

БҮЙЛСНЫ "ДАРХАН" СОРТ

Зохиогч: С.Баттөмөр, Н.Дорж, Д.Дэнсмаа

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Гоёл чимэглэлийн зориулалтаар хотын ногоон байгууламж, цэцэрлэгжүүлт, аж ахуйн нэгжийн тохижилт болон өрхийн тариаланд тариална.

Тодорхойлолт:

1-1.5 м өндөр ургадаг, бутлаг ургамал. Ган, хүйтэн, өвчин, хортонд тэсвэртэй. Нил ягаан өнгийн гоёмсог цэцэгтэй, цэцэглэлт үргэлжлэх хугацаа 10-14 хоног.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, гоёл чимэглэлд тариална.

Хэрэглэх арга:

Гоёл чимэглэлийн зориулалтаас гадна үрийг нь гоо сайхны бүтээгдэхүүний түүхий эдээр өргөн ашигладаг.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2004 оны 04 дугаар сарын 09-ний өдрийн №02 тоот тогтоолоор тарималжсан сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Буйлсны суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6785:2019.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+(976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ГОЛТБОРЫН “ШАРЫН ГОЛ” СОРТ

Зохиогч: С.Баттөмөр, Н.Дорж, Д.Дэнсмаа

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Гоёл чимэглэлийн зориулалтаар хотын ногоон байгууламж, цэцэрлэгжүүлт, аж ахуйн нэгжийн тохижилт болон өрхийн тариаланд тариалахаас гадна балт ургамалд ордог тул зөгийн бэлчээрт ашиглах боломжтой.

Тодорхойлолт:

3-4 м өндөр ургадаг, нил ягаан өнгийн анхилуун үнэртэй цэцэгтэй. Цэцэглэлт удаан хугацаагаар үргэлжилдэг. Ган болон хүйтэнд тэсвэртэй.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, гоёл чимэглэлд тариална.

Хэрэглэх арга: Зөгийн бэлчээрт ашиглана.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2004 оны 04 дүгээр сарын 09-ний өдрийн №02 тоот тогтоолоор тарималжсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+976 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ГҮЗЭЭЛЗГЭНИЙ “SULHYANG” СОРТ

Зохиогч: Г.Алтангоо, Т.Баярхүү

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Хүлэмжийн аж ахуй эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, фермерүүд, өрхийн тариалан эрхлэгчдэд нийлүүлж тариалалт, үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт:

Том жимсний жин 14 г. Ургац өндөртэй (1.3кг/м²). Давтан жимсэлдэг. Хачигт харьцангуй тэсвэртэй (1балл). Зургаадугаар сарын эхээр буюу эрт жимсэлдэг. С амин дэмийн агуулалт өндөртэй. Сэргэн ургах чадвараар сайн.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга:

Жимсийг шинээр нь шууд хэрэглэхээс гадна дахин боловсруулж компот, чанамал, жүүс хийхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2014 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдрийн хурлаар ирээдүйтэй сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Гүзээлзгэнийн суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6374:2013.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ИНТООРЫН "ВЛАДИМИРСКАЯ" СОРТ

Зохиогч: Г.Алтангоо

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, фермерүүд, өрхийн тариалан эрхлэгчдэд нийлүүлж ил талбайн интоорын тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт:

Сэргэн ургах чадвар сайтай. Том жимстэй. Ургац өндөртэй (82.5ц/га). Өвчин хортонд тэсвэртэй. Жимс нь 08 дугаар сарын эхээр буюу эрт боловсордин. Сахрын агуулалт өндөртэй.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга:

Жимсийг нь шинээр хүнсэнд шууд хэрэглэхээс гадна сахарлаж хэрэглэнэ. Мөн дахин боловсруулалт /компо, дарс, чанамал/ хийхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2014 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдрийн хурлаар ирээдүйтэй сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Интоорын суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6370:2013.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+976 7037-8826

www.ipas.edu.mn

МОНОСНЫ “ЦАРАМ” СОРТ

Зохиогч: Н.Дорж, Д.Дэнсмаа

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Гоёл чимэглэлийн зориулалтаар хотын ногоон байгууламж, цэцэрлэгжүүлт, аж ахуйн нэгжийн тохижилт болон өрхийн тариаланд тариалахаас гадна балт ургамалд ордог тул зөгийн бэлчээрт ашиглах боломжтой.

Тодорхойлолт:

3-7 м өндөр ургадаг, том цагаан өнгийн цэцэгтэй, хар өнгийн ясан үрт жимстэй. Зургаадугаар сарын эхээр цэцэглэж 08 дугаар сарын сүүлч, 09 дүгээр сарын эхээр жимс нь боловсордог.

Хэрэглэх арга:

Гоёл чимэглэлийн зориулалтаар тарихаас гадна жимсний найрлагад сахар, С амин дэм, алимын ба нимбэгний хүчил, анагаах бодис ихээр агуулагддаг тул хүнсэнд хэрэглэнэ.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2001 оны 04 дүгээр сарын 03-ны өдрийн №03 тоот тогтоолоор тарималжсан сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Моносны суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6510:2015.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

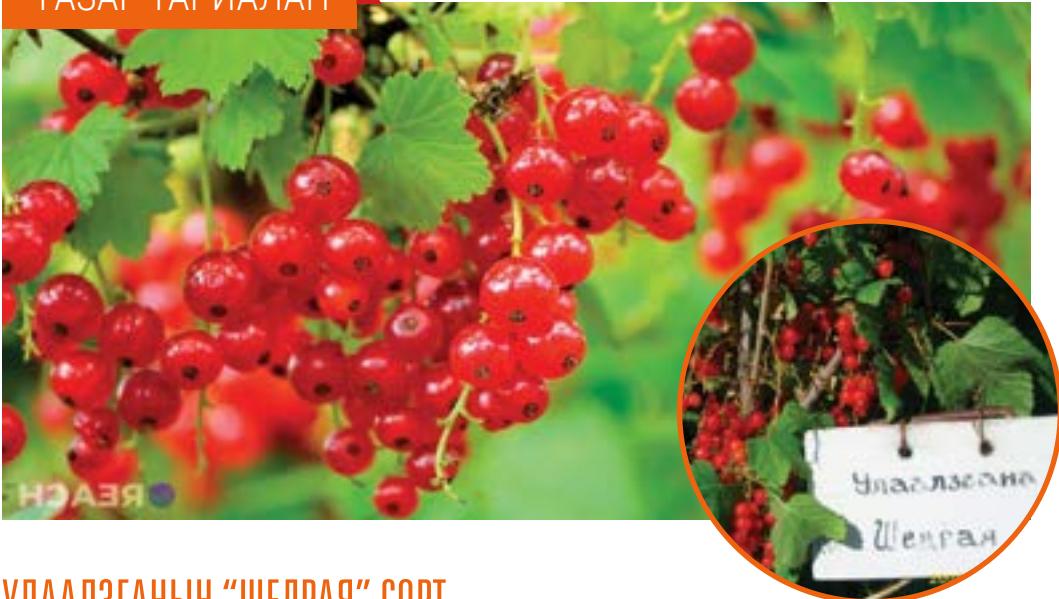

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

УЛААЛЗГАНЫН “ЩЕДРАЯ” СОРТ

Зохиогч: Г.Баяраа, Б.Баатарсайхан, Б.Батболд, Д.Оюунгэрэл, Г.Алтангоо
Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл өрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, өрхийн тариалан эрхлэгч, фермерүүдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт:

Ургац өндөртэй (79.9ц/га). Өвлийн болон хаврын цочир хүйтрэлт, өвчин, хортонд тэсвэртэй. Долоодугаар сарын дунд арав хоногт буюу эрт жимсэлдэг онцлогтой. Жимс нь асгардаггүй, бутандaa удаан тогтох намар хүртэл хадгалагддаг.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга:

Жимсийг шууд хэрэглэх, дахин боловсруулж дарс, чанамал хийхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2017 оны 12 дугаар сарын 26-ны өдрийн №01 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+976 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ҮХЭР НҮДНИЙ “ЧЕРНАЯ ЛИСАВЕНКА” СОРТ

Зохиогч: Д.Булгамаа, Н.Дорж, Д.Намжилсүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл өрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, өрхийн тариалан эрхлэгч, фермерүүдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт:

Өвөлд болон хүйтэнд тэсвэрлэх чадвар сайн. Жимс нь бөөрөнхий, хар өнгийн, чихэрлэг амттай. Нэг бутны дундаж ургац 4.3-5.0кг. Газар тариалангийн аль ч бусэд тариалахад тохиромжтой.

Хэрэглэх арга:

Шинээр шууд хэрэглэхээс гадна дахин боловсруулж чанамал, джем, жүүс, дарс хийхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2004 оны 04 дүгээр сарын 09-ний өдрийн №02 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Үхэр нүдний суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6251:2011. Үхэр нүдний жимс. Ерөнхий шаардлага. MNS 1989:2013.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ҮХЭР НҮДНИЙ “ПАМЯТЬ ШУКЩИНА” СОРТ

Зохиогч: Д.Булгамаа, Н.Дорж, Д.Намжилсүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл өрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, өрхийн тариалан эрхлэгч, фермерүүдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт:

Хүйтнийг тэсвэрлэх чадвар сайн. Жимс нь бөөрөнхий, хар хүрэн өнгийн, чихэрлэг амттай. Жимс нь харьцангуй эрт, жигд боловсordог. Нэг бутны дундаж ургац 2.6кг.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга:

Шинээр шууд хэрэглэхээс гадна дахин боловсруулж нөөш хэлбэрээр ашиглахад тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2004 оны 04 дүгээр сарын 09-ний өдрийн №02 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Үхэр нүдний суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6251:2011. Үхэр нүдний жимс. Ерөнхий шаардлага. MNS 1989:2013.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ҮХЭР НҮДНИЙ “ДОСТОЙНАЯ” СОРТ

Зохиогч: Б.Батболд, Г.Баяраа, Б.Баатарсайхан

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл өрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, өрхийн тариалан эрхлэгч, фермерүүдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт:

Арвин ургацтай, өвчин, хортон болон өвлийн хүйтэнд тэсвэртэй.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга:

Шинээр шууд хэрэглэхээс гадна дахин боловсруулж чанамал, джем, жүүс, дарс хийхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2013 оны 12-р сарын 17-ны өдрийн №01 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Үхэр нүдний суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6251:2011. Үхэр нүдний жимс. Ерөнхий шаардлага. MNS 1989:2013.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ҮХЭР НҮДНИЙ “СЕЯНЕЦ ГОЛУБКИ” СОРТ

Зохиогч: Д.Булгамаа, Н.Дорж, Д.Намжилсүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл өрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, өрхийн тариалан эрхлэгч, фермерүүдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх.

Тодорхойлолт:

Хүйтэнд болон ганд тэсвэртэй. Харьцангуй эрт цэцэглэдэг учраас хаврын цочир хүйтрэлтэд нэрвэгдэх нь бага. Нэг бутны дундаж ургац 2.8-4.0кг. Нимгэн хальстай, тод хар өнгийн жимстэй. Хүчирхэг өсөлттэй, өвчин, хортонд тэсвэртэй.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга:

Шинээр шууд хэрэглэхээс гадна дахин боловсруулж нөөш хэлбэрээр ашиглахад тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2004 оны 04 дүгээр сарын 09-ний өдрийн №02 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Үхэр нүдний суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6251:2011. Үхэр нүдний жимс. Ерөнхий шаардлага. MNS 1989:2013.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЧАЦАРГАНЫН “ОБИЛЬНАЯ” СОРТ

Зохиогч: Л.Пагма, Б.Нинж, Θ.Жүүпэрэлмаа

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, өрхийн тариалан эрхлэгч, фермерүүдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт:

Өргөсгүй, хүйтэнд тэсвэрлэх чадвар сайн. Жимс нь зууван хэлбэрийн хурц шаргал өнгөтэй, чихэрлэг амттай. Нэг бутны ургац 5.5-12.0кг.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга:

Жимс нь чихэрлэг амттай тул шууд болон дахин боловсруулж /жүүс, царцаамаг, джем, чанамал, компот, дарс/ хэрэглэхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2004 оны 04 дүгээр сарын 09-ний өдрийн №02 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Чацарганын суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6250:2011. Чацаргана жимс. Техникийн ерөнхий шаардлага. MNS 0916:2011.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ЧАЦАРГАНЫН “ОРАНЖЕВАЯ” СОРТ

Зохиогч: Л.Пагма, Б.Нинж, Θ.Жүүпэрэлмаа

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, өрхийн тариалан эрхлэгч, фермерүүдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт:

Өвөлд болон ганд тэсвэртэй. Улаан шаргал, уртассан зууван хэлбэрийн, том амтлаг жимстэй. Ургац өндөртэй, тос, амин дэмийн бүрдэл арвин, өвчин, хортонд тэсвэртэй. Өргөс багатай, гар хураалтад харьцангуй зохицсон.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга:

Жимсний тосны агууламж багавтар, чихэрлэг амттай тул шууд болон дахин боловсруулж / жүүс, царцаамаг, джем, чанамал, компот, дарс/ хэрэглэхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2004 оны 04 дүгээр сарын 09-ний өдрийн №02 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Чацаарганын суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6250:2011. Чацааргана жимс. Техникийн ерөнхий шаардлага. MNS 0916:2011.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЧАВГАНЫ “ОЮНА” СОРТ

Зохиогч: Г.Алтангоо, Ц.Алимдаръяа

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл өрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, өрхийн тариалан эрхлэгч, фермерүүдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт:

Өвөлд болон хүйтэнд тэсвэртэй, арвин ургацтай. Нэг модны дундаж ургац 8.0-24.0кг, гөвөгдөлт багатай, тээвэрлэлт, хадгалалт даахдаа сайн. Жимс нь эрт боловсордог.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга:

Жимсийг шинээр хэрэглэхээс гадна компот чанамал хийхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2009 оны 03 дугаар сарын 20-ны өдрийн №01 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Чавганы суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6372:2013.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЧАВГАНЫ “ВАУЛИНСКАЯ” СОРТ

Зохиогч: Г.Алтангоо, Ц.Алимдарьяа

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл өрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, өрхийн тариалан эрхлэгч, фермерүүдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт:

Дунд зэргийн өсөлттэй, босоо титэмтэй. Бөөрөнхий хэлбэрийн тод шар өнгийн жимстэй. Жимс нь 9-р сарын эхээр боловсорч гүйцдэг, гөвөгдөлт багатай, тогтвортой ургац өгдөг. Нэг модны дундаж ургац 8.0-20.0кг. Жил бүр жимсэлдэг. Газар тариалангийн аль ч бусэд тариалахад тохиромжтой.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга:

Жимсийг шинээр хэрэглэхээс гадна компот, дарс хийхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2006 оны 05 дугаар сарын 02-ны өдрийн хурлаар ирээдүйтэй сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Чавганы суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6372:2013.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЧАВГАНЫ “ПОНИКЛАЯ” СОРТ

Зохиогч: Б.Батболд, Г.Баяраа, Б.Баатарсайхан, Ц.Доржсүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Жимс жимсгэнийн үйлдвэрлэл эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, иргэн, өрхийн тариалан эрхлэгч, фермерүүдэд нийлүүлж тариалалтыг нэмэгдүүлэх

Тодорхойлолт:

Өвчин, хортон, өвлийн болон хаврын цочир хүйтрэлтэд дунд зэргийн тэсвэртэй. Ургац өндөртэй. Жимс нь чихэрлэг, бага зэргийн исгэлэндүү амттай.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга: Жимсийг шинээр хэрэглэхээс гадна компот, чанамал хийхэд тохиромжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2014 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдрийн №01 тоот протоколоор нутагшсан сортоор батлагдсан. Монгол Улсын стандарт: Чавганы суулгац. Техникийн шаардлага. MNS 6372:2013.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ШИВҮҮРТ УЛААГАНЫН “АНАР” СОРТ

Зохиогч: Н.Дорж, Д.Дэнсмаа

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Гоёл чимэглэлийн зориулалтаар хотын ногоон байгууламж, цэцэрлэгжүүлт, аж ахуйн нэгжийн тохижилт болон өрхийн тариаланд амьд хашаа болгон тариахад тохиромжтой.

Тодорхойлолт:

1.5-2.0 м өндөр ургадаг. Жимс нь жижиг, улаан өнгийн гашуувтар амттай. Ган, хүйтэнд тэсвэртэй, өвчин, хортонд нэрвэгдэх нь бага.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга:

Иш, навч, жимсийг нь ардын эмнэлэгт болон анагаах ухаанд өргөн ашигладаг.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2001 оны 04 дүгээр сарын 03-ны өдрийн №03 тоот протоколоор тарималжсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+(976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ШИВҮҮРТ УЛААГАНЫН “БЯЯЛАГ” СОРТ

Зохиогч: Н.Дорж, Д.Дэнсмаа

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Гоёл чимэглэлийн зориулалтаар хотын ногоон байгууламж, цэцэрлэгжүүлт, аж ахуйн нэгжийн тохижилт болон өрхийн тариаланд амьд хашаа болгон тариахад тохиромжтой.

Тодорхойлолт:

1.0-1.5 м өндөр ургадаг. Хүрэн улаан өнгийн амтлаг жимстэй. Жимс нь молцог дээрээ 2-10 хүртэл ширхэг байх бөгөөд жил бүр цэцэглэж арвин ургац өгдөг.

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчинд ээлтэй, хүнсэнд хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга: Хүнс болон эмчилгээний зориулалтаар хэрэглэх боломжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2001 оны 04 дүгээр сарын 03-ны өдрийн №03 тоот протоколоор тарималжсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

info@ipas.edu.mn

+ (976) 7037-8826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ШАР БУУРЦГИЙН "OAC VISION" СОРТ

Зохиогч: Э.Дорлигсүрэн, Н.Баярсүх, Ж.Намжилсүрэн, С.Нямжав, Б.Сэргэлэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Нэг дор их хэмжээний уураг, тосыг хослон өгдөг чухал стратегийн таримал юм. Бусад буурцагт ургамлын адил хөрсний үргжил шимийг сайжруулахаас гадна ямар ч тарималд сайн өмнөгч болдог ач холбогдолтой. Мал амьтны хүчинтэй тэжээл, ногоон тэжээл, ногоон бордуурт уриншид тохиромжтой. Ургацын чадавх өндөртэй усалгаатай нөхцөлд 30-35 т/га хүрнэ. Нэг бутны жин нь 316-1980 гын хооронд хэлбэлзэж нэг бутны булцууны тоо дунджаар 10 ш байна. У вирус, хар хөл өвчинд өндөр тэсвэртэй, булцууны фитофтор, өмөн үү, алтерьнариоз зэрэг өвчинд тэсвэртэй, энгийн цахлайд тэсвэр дунд зэрэг. Хуурай бодис, цардуулын агуулалт маш өндөр, таваарын булцууны гарц сайтай. Үрийн ургац 90%-иас дээш гарцтай, жигдрэлт сайн.

Тодорхойлолт:

Төрөл: Glycinahispida, **Зүйл:** G. max, бутны хэлбэр шахагдсан босоо, иш нь бат бэх, гуравласан өндгэн хэлбэрийн навчтай, буурцгийн хэлбэр матигар, гадарга нь үслэгтэй, нэг буурцганд 2-3 ш үртэй. Салаа мөчрийн тоо цөөн, мөчирлэлт дунд зэрэг, хөх ягаан өнгийн баг цэцэгтэй, үрийн хэлбэр дугариг, шаргал өнгөтэй. Ургалтын хугацаа 94-97 хоног, ургамлын өндөр 50-65 см, 1000 үрийн жин 130-150 г, 12.0-25.0 ц/га үрийн ургацтай.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2013 онд ирээдүйтэй, 2017 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

dorligsuren@ipas.edu.mn

+976 99085152, 70378826

www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЗУСАХ РАПСЫН “НАДЁЖНЫЙ-92” ИРЭЭДҮЙТЭЙ СОРТ

Зохиогч: О.Мөнхжаргал, З.Ганзориг

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, “Mind tech” тосны үйлдвэр

Зориулалт:

Ургамлын тос гарган авах түүхий эдэд зориулсан чанар сайтай, тослог ихтэй үр үйлдвэрлэх.

Тодорхойлолт:

Технологийн чанар өндөртэй, уураг 16.0%, тосны агуулалт 45%, натур жин нь 703 г/л, хальсхилт 22.4%. Том үртэй, 1000 үрийн жин 3.5-4.0 г. Налалт, ган, ёвчин, хортонд тэсвэртэй. 1 га-гийн ургац 15-18 ц.

Шинэлэг байдал:

Үр болон тосондоо эрукийн хүчил, глюкозиналат агуулаагүй “00” типэд хамарагдах сорт.

Хэрэглэх арга:

Газар тариалангийн эрхэлдэг аж ахуйн нэгжүүдэд тариалж үр үйлдвэрлэж, ургамлын тосны түүхий эд бэлтгэнэ.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2020 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн хурлын шийдвэрээр ирээдүйтэй сортоор батлагдсан.

Уб хот. Хан-Уул дүүрэг. 11-р хороо.
Зайсан. Хөдөө Аж Ахуйн Их Сургууль

ochirbat_munkhjargal@yahoo.com

+976) 99904907

<https://agroecology.muls.edu.mn/>

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЭЭЖ БУДААНЫ “ЦЕНО” ИРЭЭДҮЙТЭЙ СОРТ

Зохиогч: "Хөрсний үргжил шим ба тогтвортой газар тараиалангийн менежмент" профессорын баг

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, АгроЭкологийн сургууль

Зориулалт: Зохицуулах үйлчилгээтэй хүнс

Тодорхойлолт:

Үр нь сайн чанарын уураг 11-18%, эрдэс бодис (кали, кальци, магни, фосфор, төмөр, цайр, мангани), витамин (B1, B2, B3, C, E), амин хүчлүүд (10 чухал элемент), өөх тосны хүчил (омега-3, линолийн хүчил), тос 2-10% агуулна. Монгол орны говийн бүсэд дасан зохицож, арвин ургац өгч байна. 1 га-гийн ургац 14-16 цн.

Шинэлэг байдал:

Энэ таримал нь манай орны нөхцөлд шинээр туршигдаж байна. Тус сорт нь говийн тариалангийн бүсэд илүү зохицон ургаж арвин ургац авах боломжтой нь тогтоогдсон.

Хэрэглэх арга:

Говийн бүсэд 1 га-д 4 кг үрийн нормоор, 2 см гүнд мөр хооронд 10 см зйттай, 5-7 мөрөөр зурvasлаж, зурvas хооронд 50 см зйттайгаар тариална.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлийн 2019 оны 12 дугаар сарын 17-ны хурлын шийдвэрээр ирээдүйтэй сортоор батлагдсан.

Уб хот, Хан-Уул дүүрэг, 11-р хороо,
Зайсан, АгроЭкологийн сургууль, ХААИС

✉ odgerel_agro@muls.edu.mn

☎ +(976) 99275018, 99904907

🌐 www.ipas.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ТЭЖЭЭЛИЙН ВАНДУЙН "БАЯЛАГ" СОРТ

Зохиогч: Э.Дорлигсүрэн, Н.Баярсүх, Ж.Намжилсүрэн, С.Нямжав, Б.Сэргэлэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдхүүний онцлог:

Мал амьтны хүчит тэжээл, ногоон тэжээл, ногоон бордуурт уриншид тохиромжтой. Ногоон масс болон үрэндээ уургийн агууламж өндөртэй, үндсэндээ булцуу үүсгэж агаарын азотыг хөрсөнд хуримтуулж хөрсний үржил шимиг сайжруулдаг, ямар ч тарималд сайн өмнөгч болдог. Үет ургамалтай хольж тариалан ногоон тэжээлд, үрийг хүчит тэжээлд ашиглана.

Тодорхойлолт:

Ботаник нэр: Pisum L

Баялаг сорт нь үрэндээ уураг 18-22%, цардуул 26-35% агуулдаг. Иш нь салаа үүсгэж, ороож ургадаг, ягаан өнгөтэй цэцэгтэй, үр нь хөх ягаан өнгөтэй. Дундын болцтой ургалтын хугацаа нь 90-94 хоног, ургамлын өндөр 90-120 см, өвчин хортон, асгаралтад тэсвэртэй, механик хураалтанд тохиромжтой. 1000 үрийн жин 170-220 г, 210-240 ц/га ногоон массын, 22-25 ц/га үрийн ургацтай, тохиромжтой нөхцөлд 30-35 ц/га ургац өгөх боломжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2016 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

dorligsuren@ipas.edu.mn

+976 70378826,
99085152

www.ipas.edu.mn

ЭРЛИЙЗ ЦАРГАСНЫ “БУРГАЛТАЙ” СОРТ

Зохиогч: И.Хайсан, Х.Энхболд

Үйлдвэрлэгч: Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог: Царгас нь уургийн өндөр агууламжтай тул бүх төрлийн мал сайн иддэг ба таримал хадлан, бэлчээр болон атаршсан тариалангийн талбайн нөхөн сэргээлтэд тариалж хөрсний бүтэц, үргжил шимиггийг сайжруулахад ашиглана. Амьдралын анхны жилдээ тарьснаас хойш 65-70 хоног ургалт нь үргэлжлээд 4-5 найзнууртай, 18-26 см өндөртэй салаалалтын үе шатандaa өвөлжилтэд шилжинэ. Амьдралын 2 ба дараагийн жилүүдэд хаврын сэргэн ургалтаас үр боловсролт хүртэл 115-120 хоног ургалт нь үргэлжлэх ба 92.2-96.0 хувийн өвөлжих чадвартай.

Тодорхойлолт: 1000 үрийн жин 1.9-2.0 г. Оройн болцтой, налалтад тэсвэртэй. Бутны буурцгийн 85-95 хувь хүрэнтэх үед үр нь агарна. Царгасны цэцэглэх үеийн хуурай бодисын 12.6-15.6 хувь нь протейн, 19.0-21.5 хувь нь эслэг байна. 1 кг өвс нь 9.3-9.9 MJ солилцлын энерги, 93-118 г протейнтой. Ойт хээрийн бүсийн усалгаагүй нөхцөлд (Зүүнхараа) 50-80 кг/га үрийн, 3000-4000 кг/га өвсний ургац, усалгаатай нөхцөлд (Сэлэнгэ, Цагаантолгой) 100-120 кг/га үрийн, 7000-12000 кг/га өвсний ургац, Увс Хархираагийн усалгаатай нөхцөлд үрийн 310-350 кг/га, өвсний 9700-13000 кг/га ургац өгч байв.

Шинэлэг байдал, давуу тал: Өвчин хортон, хүйтэнд тэсвэртэй, өвөлжих чадвар сайтай, ашиглалтыг маш сайн даадаг. Нутгийн зэрлэг царгасыг бодвол эгц босоо иштэй, харьцангуй өндөр ургадаг.

Баталгаажилт: БНМАУ-ын шинэ бүтээл, Зохиогчийн гэрчилгээний №450 дугаараар 1988 онд Улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,

Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

info@riah.mn

+ (976) 11-341936,
11-341572

www.riah.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

САМАН ЕРХӨГИЙН "СҮМБЭР-1" СОРТ

Зохиогч: Д.Намхай

Үйлдвэрлэгч: Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
"Гарааны арвин ургацын ундраа" ХХК

Бүтээгдэхүүний онцлог: Таримал хадлан, бэлчээр бий болгох, талхлагдсан хөрсийг нөхөн сайжруулахад тохирно. Амьдралын 2 дахь жилээс эхлэн тэжээлд өвс бэлтгэх технологийн дагуу хадаж ба мал бэлчээх зэргээр 5-6 жил ашиглах боломжтой.

Тодорхойлолт:

Тарьсан жилдээ цухуйлтаас бутлалтын жигдрэлт хүртэлх хөгжлийн үе шат үргэлжилж, 27-39 см өндөр ургаж өвөлжилтэд шилжинэ. Цэцэглэлтийн үеийн бутны хэлбэр эгц босоо, 88.2 см өндөр, 7320 кг/га ногоон, 2930 кг/га өвсний, үр боловсрох үед 200-240 кг/га үрийн ургац авах боломжтой. Ойт хээрийн бүс (Төв аймгийн Батсүмбэр, Дархан-Уул аймгийн Хонгор, Сэлэнгэ аймгийн Мандал сум), Говийн бүс (Дундговь, Баянхонгор), Цөлийн бүс (Өмнөговь)-д тариалсан.

Шинэлэг байдал, давуу тал:

Уг сорт нь уургийн агуулалт өндөр, ган, хүйтэнд тэсвэртэй, хэнзлэх чадвар сайтай.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2007 онд шинэ сортоор батлагдсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал аж ахуйн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

auullc@yahoo.com, info@riah.mn

+976 99125049,
11-341936

www.riah.mn

ДАГУУР ӨЛӨНГИЙН “ХӨДӨӨ АРАЛ” СОРТ

Зохиогч: Х.Жамъяндорж, С.Жигжидсүрэн, Н.Саарал

Үйлдвэрлэгч: Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
“Гарааны арвин ургацын ундраа” ХХК

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Элэгдэлд орсон хөрсийг нөхөн сэргээх, таримал бэлчээр, хадлан бий болгох, нэн ялангуяа услалтын системтэй газар тарьж өвс бэлтгэхэд тохиромжтой.

Тодорхойлолт:

Дагуур өлөнгийн иш нь эгцэрсэн гөлгөр босоо иштэй, сийрэг бутаар ургадаг, хуурайсагчийгсүү, 4 үетэй, 60-120 см өндөр ургадаг. Тэжээллэг чанараар сайн. Цэцэглэх үеийн хуурай бодист 7.09-8.09% протейн, 29.0-25.1% эслэг агуулна. 1 кг өвс 9.1 MJ солилцлын энерги, 57-65 г протейнтой. Хээрийн бүс (Хэнтий аймгийн Хэрлэн Баян-Улаан сум), Ойт хээрийн бүс (Сэлэнгэ аймгийн Зүүнхараа, Дархан-Уул аймгийн Хонгор сум)-д туршсан.

Шинэлэг байдал, давуу тал:

“Хөдөө арал” сорт нь шорвог хөрс, ган, хүйтэнд тэсвэртэй.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 1996 онд шинэ сортоор батлагдсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

auullc@yahoo.com, info@riah.mn

+ (976) 11-341936,
99125049

www.riah.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

СОРГҮЙ СОГООВРЫН “ТАМИР” СОРТ

Зохиогч: Ц.Дэжидмаа, Ш.Батсүх

Үйлдвэрлэгч: Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Ургац нь буурч доройтсон нугын хадлан бэлчээрийг тортож сайжруулах, холимгоор болон дангаар тариалж, таримал бэлчээр, хадлан бий болгох, хот суурин газрыг зүлэгжүүлэх, уул уурхайн чиглэлээр ашиглаж байсан газрыг нөхөн сайжруулж, сэргээх зэрэг зориулалтаар тариалах тохиромжтой. СибНИИСХоз-189 сорттой харьцуулахад өвөлжилт, уургийн агууламж, өвсний ургацаар 2.3-9.4 хувиар их.

Тодорхойлолт:

Өндөр уулын (Архангай аймаг, Ихтамир сум) байгалийн популяцаас цуглуулан 1991-2008 онд цуглуулгын талбар, сонголт үр үржүүлгийн I, II, III үеийг дамжуулан тариалж, бөөний сонголтоор тарималжсан сортыг бий болгосон. Өвөлжилт 90.0-93.8%, ургамлын өндөр (цэцэглэлтийн үед) 85.0-93.0 см, өвсний ургац 47.1 ц/га, үрийн ургац 2.5-3.0 ц/га. Цэцэглэлтийн үед 11.7-12.9 хувийн протейн агуулагддаг, бүх төрлийн мал жилийн 4 улиралд сайн иддэг, хэнзлэлт сайтай ургамал юм.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөс 2011 онд тарималжсан сортын батламж, Монгол Улсын Оюуны өмчийн газраас 2012 онд Зохиогчийн эрхийн №4866 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал аж ахуйн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

auullc@yahoo.com, info@riah.mn

+976 99125049,
11-341936

www.riah.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

САМАН ЕРХӨГИЙН “ЧУЛУУТ” СОРТ

Зохиогч: Ц.Дэжидмаа, Н.Лхагважав

Үйлдвэрлэгч: Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Таримал хадлан, бэлчээр бий болгох, талхлагдсан хөрсийг нөхөн сайжруулах, зүлэгжүүлэхэд нэн тохиромжтой. Ган, хүйтэнд тэсвэртэй. Өвөлжилт, уургийн агууламж, үрийн ургацаар Сүмбэр-1 сортоос 4.6-7.4 хувиар их.

Тодорхойлолт:

Эхний жил 5-6 наилзууртай, 18.0-19.8 см өндөр ургаж өвөлжилтөд шилждэг. Дараагийн жилүүдэд, хавар эрт 4-р сарын эхээр сэргэн ургаж, б дугаар сард цэцэглэж, 8 дугаар сарын сүүлчээр үрлэнэ. Өвсний ургац 3040-3480 кг/га, үрийн ургац 150-180 кг/га. 1000 үрийн жин 2.0-2.4 г. Өндөр уулын бүс (Архангай аймгийн Их-Тамир сум)-д тарималжуулсан.

Баталгаажилт:

- Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2011 онд тарималжсан сортын батламж
- Монгол Улсын Оюуны өмчийн газраас 2012 онд Зохиогчийн эрхийн 4867 тоот гэрчилгээ

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

dejid_68@yahoo.com, info@riah.mn

+(976) 11-341936,
91926312

www.riah.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ЭМЗЭГ ТҮРҮҮТ ӨЛӨНГИЙН “МАНДАЛ” СОРТ

Зохиогч: А.Эрдэнэчимэг

Үйлдвэрлэгч: Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
“Гарааны арвин ургацын ундраа” ХХК

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Тэжээл үйлдвэрлэл, уул уурхайн нөхөн сэргээлт болон хавар эрт, зун, намар оройн таримал ногоон бэлчээр болгож ашиглах тохиромжтой. Тавдугаар сарын эхний 10 хоногт 15-25 см өндөр ургаж, мал ногоолох хугацааг 1 сараар наашлуулдаг. Ган, хүйтэнд маш их тэсвэртэй. Аравдугаар сарын эхний 10 хоногт ногооноор хагдарна.

Тодорхойлолт:

Үндэсний систем нь хүчирхэг хөгжсөн 3 м, ургамлын өндөр 107.6-118.6 см. Бутны хэлбэр саглагар, навчны урт 45-53 см. Газрын гадаргуу дээр ихэнх нь тархсан. Түрүүний урт нь 10-16 см, цагаан шаргал өнгөтэй, түрүүн дэх үрийн тоо 105-160 ширхэг. Хавар 05 дугаар сарын эхний 10 хоногт 15-25 см өндөр ургаж мал ногоолох хугацааг 1 сараар наашлуулдаг. Ган, хүйтэнд маш их тэсвэртэй. Аравдугаар сарын эхний 10 хоногт ногооноор хагдарна. 1000 үрийн жин 3.0-3.1 г. Тэжээлийн шимт чанарын хувьд буурцагт ургамалтай адил уургийн агууламжтай.

Ойт хээрийн бүс (Төв аймгийн Батсүмбэр, Сэлэнгэ аймгийн Орхон сум)-д туршиж, нэвтрүүлсэн.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2011 онд тарималжсан сортоор батлагдсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

info@riah.mn

+ (976) 11-341936,
11-341572

www.riah.mn

СИБИРЬ ХЯЛГАНЫ "НАРТ-1" СОРТ

Зохиогч: С.Жигжидсүрэн, Н.Энхтуяа, Б.Төртготох, Д.Түмэнжаргал,
Д.Лхагвасүрэн, А.Гансух

Үйлдвэрлэгч: Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
"Гарааны арвин ургацын ундраа" ХХК

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Уулын хээр, хээрийн бүсэд доройтсон газрыг биологийн аргаар нөхөн сэргээх, таримал бэлчээр бий болгох, малын тэжээл бэлтгэх зорилгоор ашиглахад тохиромжтой. Шивээлэх хүртэл бүх төрлийн мал сайн иднэ. Тэжээлийн шимт чанар сайн. Ган, хүйтэнд тэсвэртэй.

Тодорхойлолт:

Иш нь 2-5 үетэй, 80-130 см өндөр, 3 мм орчим бүдүүн, хатуу. Навч нь 5-7 см өргөн, 15-45 см урт. Үр боловсorch гүйцэхэд түрүү нэвсгэр, хар өнгөтэй харагдана. 1000 үрийн жин 3.1-3.35 г. Бүдүүн ширхэглэг сахлаг үндэстэй, сийрэг бутаар ургадаг, хуурайсаг-чийгсүү олон наст, үетэн. Хавар 5 дугаар сарын дундаас хойш сэргэн ургаж, 9 дүгээр сарын дундуур үр боловсorch гүйцнэ. Ургалтын хугацаа 120-130 хоног. Улаанбаатар хотын орчим Түргэний гол, Төв аймгийн Батсүмбэр, Ховд аймгийн Буянт, Төв аймгийн Борнуур сумын нутагт усалгаатай болон усалгаагүй нөхцөлд тарьж, туршин шалгаруулсан.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2011 онд тарималжсан сортоор батлагдсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

info@riah.mn

+976 11-341936,
11-341572

www.riah.mn

СИБИР ӨЛӨНГИЙН "ХЭРЛЭН" СОРТ

Зохиогч: Х.Баярмаа, П.Сухбаатар

Үйлдвэрлэгч: Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Бэлчээр, хадлан сайжруулах, уул уурхайн нөхөн сэргээлтийн чиглэлээр ашиглаж болно. Үр нь хурдан болцтой, өвөлжих чадвар сайнаас гадна ганд тэсвэртэй, түрүүлэлтийн үе шат хүртлээ удаан, түүнээс хойш маш хурдан ургадаг онцлогтой.

Тодорхойлолт:

Сибирь өлөнгийн иш нь босоо, ногоовтор өнгөтэй, 4-5 үетэй, 60-90 см өндөр, үр нь хурдан болцтой, өвлийг өлчир давахаас гадна ганд тэсвэртэй, түрүүлэлтийн үе шат хүртлээ удаан, түүнээс хойш маш хурдан ургадаг онцлогтой. Усалгаагүй нөхцөлд амьдралын 2 дахь жилдээ 1200-1700, 3 дахь жилдээ 2900-3600, 4 дэхь жилдээ 3000-3900 кг/га өвсний ургац өгнө. Усалгаатай нөхцөлд 2 дахь жилдээ 4200-4800, 3 дахь жилдээ 4200-6000, 4 дэхь жилдээ 2300-4000 кг/га өвсний ургац авах боломжтой. 1000 үрийн жин 3.2-3.6 г. Ойт хээрийн бүс Төв аймгийн Батсүмбэр суманд тарьсан.

Баталгаажилт: Монгол Улсын УХААЯНЫ Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2014 онд тарималжсан сортоор батлагдаж, Зохиогчийн эрхийн № 8271 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

info@riah.mn

+976 11-341936,
11-341572

www.riah.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

НУМРАА ХҮНЧИРЫН "ТЭЛМЭН-1" СОРТ

Зохиогч: Б.Төртгтох, Н.Энхтуяа, С.Жигжидсүрэн

Үйлдвэрлэгч: Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Төрөл бүрийн мал сайн иддэг. Ургац сайтай, уураг ихтэй, тэжээлийн шимт чанар сайтай ургамал бөгөөд малын тэжээл бэлтгэх, хадлан бэлчээр сайжруулах, нөхөн сэргээлтэд ашиглах боломжтой. Хөрсийг азотоор баяжуулдаг. Балт ургамал тул зөгийн бэлчээрт ашиглах бүрэн боломжтой.

Тодорхойлолт:

Хүчирхэг бахим голлосон үндэстэй, нумарч өндийсөн хэд хэдэн иштэй, хуурайсаг олон наст буурцагт ургамал. Хос бус өдлөг, өндгөрхүү болон өндгөрхүү-гонзгойвтор нийлмэл навчтай, навчинцар 9-14 хос, дэлбээ нил цэнхэр, хурц хөх ягаан заримдаа цайвар хөх өнгөтэй, 15 мм урт, далбаа 5-6 мм өргөн. Бутны хуурай ургац 26.6 (45.3) г, үрийн ургац 2.27 г. 1000 үрийн жин 0.83-1.2 г. Ойт хээрийн бүс нутаг Төв аймгийн Батсүмбэр суманд тарьсан.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ҮХААЯЛНЫ УЛСЫН СОРТ СОРИЛТЫН ЗӨВЛӨЛӨӨР 2014 онд тарималжсан сортоор батлагдсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

info@riah.mn

+ (976) 11-341936,
11-341572

www.riah.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН

ШАР ЦАРГАСНЫ "ТУЯНА" НУТАГШСАН СОРТ

Зохиогч: ОХУ-ын Буриадын Хөдөө аж ахуйн хүрээлэн

Нутагшулсан: Ш.Батсүх, Т.Баттогох, Т.Лхагвасүрэн, Э.Төрмандах

Үйлдвэрлэгч: Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Бүтээгдэхүүний онцлог:

Царгасыг таримал хадлан, бэлчээр бий болгох, атаршсан тариалангийн талбай, уул уурхайн нөхөн сэргээлтэд тариалж хөрсний бүтэц, үргжил шимиийг сайжруулахад ашиглана. Нутгийн царгасны Бургалтай, Канадын царгасны сортуудтай харьцуулан амьдрах чадвар, өвөлжилт, үрийн ургацаар шалгарсан.

Тодорхойлолт:

Царгас нь амьдралын анхны жилдээ тарьснаас хойш 55-60 хоног ургалт нь үргэлжлээд 4-5 наилзууртай, 35- 40 см өндөртэй салаалалтын үе шатандаа өвөлжилтэд шилжинэ. Дараагийн жилүүдэд хаврын сэргэн ургалтаас-цэцэглэлт хүртэл 50-55 хоног, ургамал ургалтын хугацаа 106-120 хоног. Өвөлжилт 88.5-90.3 хувьтай байна.

Ойт хээрийн бүсийн усалгаагүй нөхцөлд (Дархан-Уул аймгийн Хонгор сум) бутны үрийн ургац 1.9-2.9 г, 3300-3500 кг/га өвсний ургацтай.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ҮХААЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2014 онд нутагшсан сортоор батлагдсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

info@riah.mn

+ (976) 11-341936,
11-341572

www.riah.mn

ШҮДЛЭГ ХОШООНЫ “СЭЛЭНГ-1” СОРТ

Зохиогч: Д.Алимаа, Ц.Ариунболд, Ч.Мөнхбат

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Малын тэжээл, зөгийн бэлчээрт ашиглана. Тариалангийн талбайн сэлгээ болон ногоон бордуурт уриншид ашиглаж хөрсний бүтэц, үргжил шимиийг сайжруулна. Бундуулалт цэцэглэлтийн үе шатны эхний үедээ уургийн өндөр агууламжтай тул бүх төрлийн мал сайн иддэг ба тэжээлийн уурагт түүхий эд болгон ашиглана.

Тодорхойлолт:

Шүдлэг хошоон нь хоёр наст хөгжлийн хэмээр хоёрдмог хөгжилтэй өөрөөр хэлбэл өвөлжих ба зусах найзуур үүсгэдэг буурцагт ургамал. Босоо хэлбэрийн буттай, цэцэглэлтийн шатандаа 100-125 см өндөр ургадаг. Цэцэглэлтийн үеийн хуурай бодист 9.51 хувь протейн, 31.7 хувь эслэг агуулдаг. 1кг өвс 8.5 MJ солилцлын энерги, 54 г протейнтой. Ойт хээрийн бүс (Төв аймгийн Батсүмбэр сум)-д тариалсан.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ҮХААЯ-ны Улсын сорт сорилтын зөвлөлөөр 2014 онд тарималжсан сортоор баталсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

info@riah.mn

+(976) 11-341936, 99125049

www.riah.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН: БОРДОО

ЭРДЭС БА ЭРДЭС-ОРГАНИК БОРДОО ҮЙЛДВЭРЛЭХ ТЕХНОЛОГИ

Зохиогч: А.Чойжамц

Үйлдвэрлэгч: "Гарааны Монгол экологийн бордоо" ХХК

Зориулалт:

Газар тариалангийн үйлдвэрлэлд хөрс, ургамал бордох эрдэс-органик бордоо нь хөрсийг органик бодисоор баяжуулах төдийгүй ургамалд хялбархан шимэгдэх азот, фосфор, калийг хийж өгснөөр ургамлын хооллолт эрчимжиж ургалт идэвхжинэ. Хөрсний биологи, хими, физик-механик шинж чанарыг сайжруулна.

Тодорхойлолт:

- Эрдэс бордоог азот, фосфор, калийн олон төрлийн найрлагатайгаар Монголын тариалангийн хөрс, таримлын онцлогт тохируулан үйлдвэрлэсэн

- Эрдэс-органик бордоог азот, фосфор, калийн агуулгаар баяжуулан үйлдвэрлэсэн

Бүтээгдэхүүний судалгааг 2005 оноос ХААИС-ийн Өнжин туршлагын талбайд туршин, 2011-2013 оны "Экологийн цэвэр бордоо" сэдэвт инновацын төслөөр судлан тогтоож "Гарааны Монгол экологийн бордоо" ХХК-ийн туршилтын талбайд туршсан.

Онцлог, давуу тал:

- Органик тариаланг хөгжүүлэх, органик хүнс ургуулахад чухлаар нөлөөтэй
- Хөрс, бордоо, ургамлын задлан шинжилгээ хийх орчин үеийн лабораторитой
- Импортын бордооноос тонн тутамд 100-150 мянган төгрөгөөр хямд нийлүүлнэ

Баталгаажилт: Монгол Улсын Зохиогчийн эрхийн №9045 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-16010, БГД, 4-р хороо, Үйлдвэрийн төвийн бүс, Нарны зам гудамж, 14-р байр, 4 давхарт

info@mef.mn

+ (976) 9409 6691,
9909 5517

<http://www.mef.mn>

ГАЗАР ТАРИАЛАН: БОРДОО

МОН ШИМТ-ЭРДЭС БОРДОО

Зохиогч: А.Чойжамц

Үйлдвэрлэгч: "Гарааны Монгол экологийн бордоо" ХХК

Зориулалт:

Төмс, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, ногоон байгууламж, нөхөн сэргээлтийн зорилгоор үндсэн, тарилтын үеийн болон ургалтын үед нэмэлтээр бордоно.

Тодорхойлолт:

1 кг, 3 кг, 5 кг, 25 кг, 50 кг-аар савлаж худалдаанд гаргадаг.

Мон шимт-эрдэс Органик бодис-≥25%, N-12%, P2O5-8%, K2O-10%

Шинэлэг байдал:

- Органик тариаланг хөгжүүлэх, органик хүнс ургуулахад чухал нөлөөтэй
- Орчин үеийн лабораторид хөрс, бордоо, ургамлын задлан шинжилгээ хийдэг
- Импортын бордооноос тонн тутамд 100-150 мянган төгрөгөөр хямд
- Иргэд, аж ахуйн нэгжүүдэд захиалгын дагуу нийлүүлнэ

Борлуулах цэг:

- УБ, БГД, 4 хороо, Хермес худалдааны төвийн хойд талд 14 байрны 1 давхарт "Үр, бордоо" дэлгүүр
- Төв аймгийн Баянчандмань сумын төвд "Бордоо" дэлгүүр

Баталгаажилт: Монгол Улсын зохиогчийн эрхийн №9045 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-16010, БГД, 4-р хороо, Үйлдвэрийн төвийн бүс, Нарны зам гудамж, 14-р байр, 4 давхарт

info@mef.mn

+976 9409 6691,
9909 5517

<http://www.mef.mn>

ГАЗАР ТАРИАЛАН: БОРДОО

МОН ШИМТ БОРДОО

Зохиогч: А.Чойжамц

Үйлдвэрлэгч: "Гарааны Монгол экологийн бордоо" ХХК

Зориулалт:

Бүх төрлийн хөрсний үржил шимийг тэтгэж, органик бодис, ялзмагийн хуримтлалыг дээшлүүлж, хөрсний бүтцэрхэг шинжийг сайжруулж, микробиологийн процесс идэвхжинэ. Үржил шим муутай говь, хуурай хээрийн хөрс, нөхөн сэргээлтэд илүү тохиромжтой.

Тодорхойлолт:

1 кг, 3 кг, 5 кг, 25 кг, 50 кг-аар савлаж худалдаанд гаргадаг.

Мон шимт	Органик бодис - ≥56.2%, N-1,75%, P2O5-0.93%, K2O-1,16%

Шинэлэг байдал:

- Органик тариаланг хөгжүүлэх, органик хүнс ургуулахад чухал нөлөөтэй
- Орчин үеийн лабораторид хөрс, бордоо, ургамлын задлан шинжилгээ хийдэг
- Импортын бордооноос тонн тутамд 100-150 мянган төгрөгөөр хямд

Борлуулах цэг: Иргэд, аж ахуйн нэгжүүдэд захиалгын дагуу нийлүүлнэ.

- УБ, БГД, 4 хороо, Хермес худалдааны төвийн хойд талд 14 байрны 1 давхарт "Үр, бордоо" дэлгүүр
- Төв аймгийн Баянчандмань сумын төвд "Бордоо" дэлгүүр

Баталгаажилт: Монгол Улсын зохиогчийн эрхийн №9045 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-16010, БГД, 4-р хороо, Үйлдвэрийн төвийн бүс, Нарны зам гудамж, 14-р байр, 4 давхарт

✉ info@mef.mn

+976 9409 6691,
9909 5517

🌐 <http://www.mef.mn>

ГАЗАР ТАРИАЛАН: БОРДОО

МОН ЭРДЭСТ БОРДОО (40, 46, 55)

Зохиогч: А.Чойжамц

Үйлдвэрлэгч: "Гарааны Монгол экологийн бордоо" ХХК

Зориулалт: Үр тарианы ургамал болох улаан буудай, гурвалжин будаа, арвай, овьёс, хөх тария, рапс зэргийг үндсэн, тарилтын үеийн болон ургалтын үед нэмэлтээр бордоно. Иргэд, аж ахуйн нэгжүүдэд захиалгын дагуу нийлүүлнэ.

Тодорхойлолт:

1 кг, 3 кг, 5 кг, 25, 50 кг-аар савлаж худалдаанд гаргадаг. Органик тариаланг хөгжүүлэх, органик хүнс ургуулахад чухал нөлөөтэй. Импортын бордооноос тонн тутамд 100-150 мянган төгрөгөөр хямд.

Бордооны төрөл		Тэжээлийн бодисын агуулга, (%)	Бордох норм
Мон эрдэст	40	N-20%, P2O5-10%, K2O-10%	300-450 кг\га
	46	N-20%, P2O5-13%, K2O-13%	250-300 кг\га
	55	N-20%, P2O5-14%, K2O-21%	200-300 кг\га

Борлуулах цэг:

- УБ, БГД, 4 хороо, Хермес худалдааны төвийн хойд талд 14 байрны 1 давхарт "Үр, бордоо" дэлгүүр
- Төв аймгийн Баянчандмань сумын төвд "Бордоо" дэлгүүр

Баталгаажилт: Монгол Улсын зохиогчийн эрхийн №9045 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-16010, БГД, 4-р хороо, Үйлдвэрийн төвийн бүс, Нарны зам гудамж, 14-р байр, 4 давхарт

info@mef.mn

+976 9409 6691,
9909 5517

<http://www.mef.mn>

ГАЗАР ТАРИАЛАН: БОРДОО

“МОН-УРГАЦ” ОРГАНИК ЭРДЭС, ШИНГЭН НИЙЛМЭЛ БОРДОО

Зохиогч: А.Чойжамц

Үйлдвэрлэгч: “Монгол Экологийн Бордоо” ХХК

Зориулалт: Хүлэмжийн таримал, мод бутанд зориулсан “Мон-Ургац” органик эрдэс, шингэн нийлмэл бордоо

Тодорхойлолт:

Хүлэмжийн таримал ургамлууд /өргөст хэмх, улаан лооль, хаш, амтат чинжүү/, шилмүүст мод, болон бут сөөгөнд зориулсан “Мон-Ургац” органик эрдэс, шингэн нийлмэл бордоо. Ургамлын ургалтын хугацаанд ургалтыг 30-50% нэмэгдүүлэнэ.

Шинэлэг байдал: Мон-Ургац органик эрдэс шингэн нийлмэл бордоо нь ургамалд шаардлагатай макро болон микро элементийг агуулсан байна.

Баталгаажилт:

Улсын бүртгэлийн №20-0002903-20-0002911 дугаартай Ашигтай загварын гэрчилгээ авсан.

УБ-16010, БГД, 4-р хороо, Үйлдвэрийн төвийн
бүс, Нарны зам гудамж, 14-р байр, 4 давхарт

✉ info@mef.mn

+976 9409 6691,
9909 5517

🌐 http://www.mef.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН: БОРДОО

ҮРГАМЛЫН ШИНГЭН БОРДОО

Зохиогч: А.Чойжамц

Үйлдвэрлэгч: "Гарааны Монгол экологийн бордоо" ХХК

Зориулалт: Бүх төрлийн хөрсний үржил шимийг тэтгэж, органик бодис, ялзмагийн хуримтлалыг дээшлүүлж, хөрсний бүтцэрхэг шинжийг сайжруулж, микробиологийн процесс идэвхжинэ. Үржил шим муутай говь, хуурай хээрийн хөрс, нөхөн сэргээлтэд илүү тохиромжтой.

№	Бордооны нэр, төрөл	Хэрэглэх арга	0ӨГ бүртгэлийн дугаар
1	Буудайн шингэн бордоо N-8%, P2O5-4%, K2O-9%, микро элемент, Cu, Mn	Буудайн (зусах) өсөлт, хөгжилтийн 1 ба 2-р зайдам үүсэх үед 6 л/га нормоор бордоно. 200-300 л/га найруулж шүршинэ.	20-0002903
2	Манжингийн шингэн бордоо N-8%, P2O5-4%, K2O-9%, B, Mn	Тэжээлийн усмалыг нэмэлт бордоо болгон бордоходоо 1-2 удаа хэрэглэнэ. 1-р бордолтыг манжин 5-6 навчтай болсон үед 3 л/га нормоор. 2-р бордолтыг манжингийн үндэс үр томорч хэлбэржиж эхлэх үед 3 л/га нормоор шүршиж бордоно. 1 ба 2 бордол тус бүр 200-300 л/га найруулж шүршинэ.	20-0002904

Борлуулах цэг: Иргэд, аж ахуйн нэгжүүдэд захиалгын дагуу нийлүүлнэ

- “Үр, бордоо” дэлгүүр, УБ, БГД, 4 хороо, Хермес худалдааны төвийн хойно 14 байр, 1 давхарт
- Төв аймгийн Баянчандмань сумын төвд “Бордоо” дэлгүүр

УБ-16010, БГД, 4-р хороо, Үйлдвэрийн төвийн бүс, Нарны зам гудамж, 14-р байр, 4 давхарт

info@mef.mn

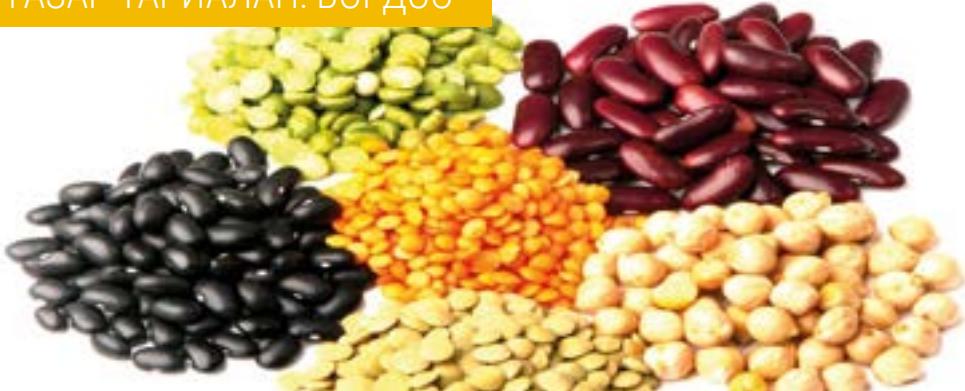

+976 9409 6691,
9909 5517

<http://www.mef.mn>

ГАЗАР ТАРИАЛАН: БОРДОО

№	Бордооны нэр, төрөл	Хэрэглэх арга	ОӨГ бүртгэлийн дугаар
3	Тэмсний шингэн бордоо N-8%, P205-4%, K20-9%, Cu, Mn, В	Тэмсний ургамлын өндөр 15-20 см болсон үед юмуу цэцгийн бундуй үүсэлтийн эхэн үед 4-6 л/га нормоор, 200-300 л/га найруулж шүршинэ.	20-0002911
4	Луувангийн шингэн бордоо N-8%, P205-4%, K20-9%, Cu, В, Со	Тэжээлийн уусмалыг нэмэлт бордоо болгон бордохдоо 1-2 удаа хэрэглэнэ. 1-р бордолтыг лууван 2-3 навчтай болсон үед 3 л/га нормоор, 2-р бордолтыг луувангийн үндэс үр томорч хэлбэржиж эхлэх үед 2 л/га нормоор шүршиж бордоно. 1 ба 2 бордолт тус бүр 200-300 л/га найруулж шүршинэ.	20-0002905
5	Байцааны шингэн бордоо N-8%, P205-4%, K20-9%, В, Zn, Mo	Тэжээлийн уусмалыг нэмэлт бордоо болгон бордохдоо 2-3 удаа хэрэглэнэ. 1-р бордолтыг үрслэг суулгаснаас хойш 2 дахь 7 хоногт 2 л/га, 2-р бордолтыг ургамлын ургалт эрхтэний масс хэлбэржсэн үед 3 л/га, 3-р бордолтыг байцааны боолт хэлбэржих үед, эрдэнэшишд 3 л/га. 1, 2 ба 3-р бордолт тус бүр 200- 300 л/га найруулж шүршинэ.	20-0002906
6	Эрдэнэшишийн шингэн бордоо N-8%, P205-4%, K20-9%, В, Zn, Mo	Тэжээлийн уусмалыг нэмэлт бордоо болгон бордохдоо 2-3 удаа хэрэглэнэ. 1-р бордолтыг үрслэг суулгаснаас хойш 2 дахь 7 хоногт 2 л/га. 2-р бордолтыг ургамлын ургал эрхтэний масс хэлбэржсэн үед 3 л/га. 3-р бордолтыг байцааны боолт хэлбэржих үед, эрдэнэшишд 3 л/га. 1, 2 ба 3-р бордолт тус бүр 200- 300 л/га найруулж шүршинэ.	20-0002907
7	Буурцагтны шингэн бордоо N-5%, P205-7%, K20-10%, В, Mo	Буурцагт ургамлын өсөлт хөгжилтийн үед 1-2 удаа бордоно. 1-р бордолт цэцгийн бундуйлалтын үед 3-5 л/га нормоор бордоно. Ажлын уусмал 200-300 л/га. 2-р бордолт цэцэглэлтийн дараа 3-6 л/га нормоор бордоно. 1 ба 2-р бордолт тус бүр 200-300 л/га найруулж шүршинэ.	20-0002908
8	Цэцэгт ба ногоон байгууламжийн шингэн бордоо N-6%, P205-3%, K20-8%, В, Cu, Mn	Цэцэгт ба ногоон байгууламжийн ургалтын улирал 2-3 удаа, нэг удаад 1-5 л/га нормоор бордоно. 200-300 л/га найруулж шүршинэ.	20-0002909
9	Нэг ба олон наст Өвсний шингэн бордоо N-17%, P205, K20, Кали-6%, Cu, Zn, Mn	Ургалтын хугацаанд 1-р хадалт ба 2-р хадалтын дараа 3-4 л/га. 200-300 л/га найруулж шүршинэ.	20-0002910

ГАЗАР ТАРИАЛАН: БОРДОО

"ДАРХАН РИЗО" БИО ШИНГЭН БОРДОО

Зохиогч: Б.Цэрэнчимэд, Д.Ганзориг

Үйлдвэрлэгч: Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
"Гарааны био ундарга" ХХК

Зориулалт:

Монгол орны байгаль, цаг уурын нөхцөлд дасан зохицсон ашигтай бактерийн шингэн бордоо нь хөрсний үржил шимийг дээшлүүлэх чухал ач холбогдолтой.

Тодорхойлолт:

Таримлын сэлгээнд буудайг ризобактерийн бордоогоор тарилтын үед үртэй нь хамт бордоход хөрсний 0-20 см гүн дэх 1 г хөрсөн дэх бичил биетний тоо 83.1-99.6 сая.ширхэгээр ихсэж, эслэг задрал хоногт 2.1 мг-аар эрчимжсэний улмаас нитратын азот (NO₃-N) багаас дунд хангалттай (4.2-8.8 мг/кг), хөдөлгөөнт фосфор (P2O5)-оор хангалттай (3.1-3.5 мг/100г) түвшинд хүрч дээшлэх боломж бүрдэнэ. Шингэн төлөвт шилжүүлснээр хэрэглэхэд хялбар, эдийн засгийн хэмнэлттэй зардал бага байдлаар ургамлыг бордох боломжтой болгосон.

Шинэлэг байдал: Бүх төрлийн таримлыг бордох зориулалттай.

Борлуулах цэг:

- Дархан-Уул аймаг, Их сургуулийн гудамж, Ургамал, газар тариалангийн хүрээлэн
- Төв аймгийн Баянчандмань сумын төвд "Бордоо" дэлгүүр

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Зохиогчийн эрхийн гэрчилгээ №9464, Монгол Улсын Ашигтай загварын гэрчилгээ №2652, Монгол Улсын Ашигтай загварын гэрчилгээ №2644.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

biobordoomongolia@gmail.com

+ (976) 99380777,
88048343

Bio Undarga-Bio bordoo

ГАЗАР ТАРИАЛАН: БОРДОО

ОРГАНИК ШИНГЭН БОРДОО

Зохиогч: А.Буянбаатар, Б.Баяр-Эрдэнэ
Үйлдвэрлэгч: ХААИС, АгроЭкологийн сургууль
Зориулалт: Бууц, сангас гэх мэт органик хаягдлыг шингэн хэлбэрт бэлтгэн ионжуулсан усаар үйлчилж гаргаж авсан. Таримал ургамлын ургац, чанарыг нэмэгдүүлэх зорилгоор хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Бодис	Бордооны нэр	
	Ионжуулсан устай сангасны шингэн бордоо	Ионжуулсан устай бууцны шингэн бордоо
Азот %	2,79	2,81
Кали мг/кг	1,90	1,37
Фосфор мг/кг	44,70	18,20
Кальци мг/кг	10,00	4,40
Магни мг/кг	0,18	0,17

Бодис	Бордооны нэр	
	Ионжуулсан устай сангасны шингэн бордоо	Ионжуулсан устай бууцны шингэн бордоо
Төмөр мг/кг	2,37	2,86
Натри мг/кг	0,09	0,08
Цайр мг/кг	0,57	0,35
Зэс мг/кг	2,61	0,89

Шинэлэг байдал: Байгаль, орчныг бохирдуулдаг хог хаягдлыг ашиглаж байгаа бөгөөд түүхий эдийн олдоц их. Ионжуулсан устай бууцны шингэн бордоог 1 га талбайд 300-400 м³ нормоор усалгаатай хамтатган хийхэд хүнсний ногооны ургац 33%-иар нэмэгдүүлнэ. Үр тарианы тарималд бутлалт болон гол хатгалтын үе шатуудад 1 га-д 400 литр нормоор цацаж хэрэглэхэд 56.7%-иар нэмэгдүүлнэ.

Ионжуулсан устай сангасны шингэн бордоог 1 га талбайд 300-400 м³ нормоор усалгаатай хамтатган хийхэд хүнсний ногооны ургац 35.4%-иар нэмэгдүүлнэ. Үр тарианы тарималд бутлалт болон гол хатгалтын үе шатуудад 1 га-д 400 литр нормоор цацаж хэрэглэхэд 59.1%-иар нэмэгдүүлнэ.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №2393 дугаартай гэрчилгээ авсан.

Уб хот, Хан-Уул дүүрэг, 11-р хороо,
Зайсан, ХААИС, АгроЭкологийн сургууль
 buyanbaatar_avirmed@muls.edu.mn
 B_erdene888@muls.edu.mn

+976 99014702,
88187788
 <https://agroecology.muls.edu.mn/>

ГАЗАР ТАРИАЛАН: БОРДОО

ҮРСЛЭГ БОЙЖУУЛАХ БИОНҮҮРСЭН БЛОК

Зохиогч: Б.Мөнхбат, Д.Баатархүү, Б.Долгормаа, Б.Сүх-Очир, Т.Сауржан

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Хөдөө аж ахуйн эдийн засаг, инновацийн хөгжлийн төв, Бионүүрс судлалын төв

Зориулалт:

Бионүүрсэн блокийг төрөл бурийн таримлын үрслэг бойжуулах, ялангуяа модны үрслэг бойжуулахад таримлын үндсийг эгц доош нь чиглүүлж өгөх байдлаар хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Тус загвар нь таримлын үндсийг голлосон хэлбэрээр эгц доош нь чиглүүлж зөв хэлбэрт оруулж, тарьсны дараа үндэс газрын гүнд үндэслэх нөхцөлийг бүрдүүлж, бионүүрсийг хольсон учир хөрсний зөв бүтэц найрлагыг бий болгож, таримлын амьдрах чадварыг сайжруулна. Бионүүрс нь бордооны найрлаган дахь гол бүрэлдэхүүн хэсэг болох нэмэх цэнэгтэй ионуудыг (кальци, магни, азот, кали, натри гэх мэт) өөртөө татаж, хадгалан авч үлддэг.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Ашигтай загварын №2520 дугаартай гэрчилгээг 2016 онд авсан.

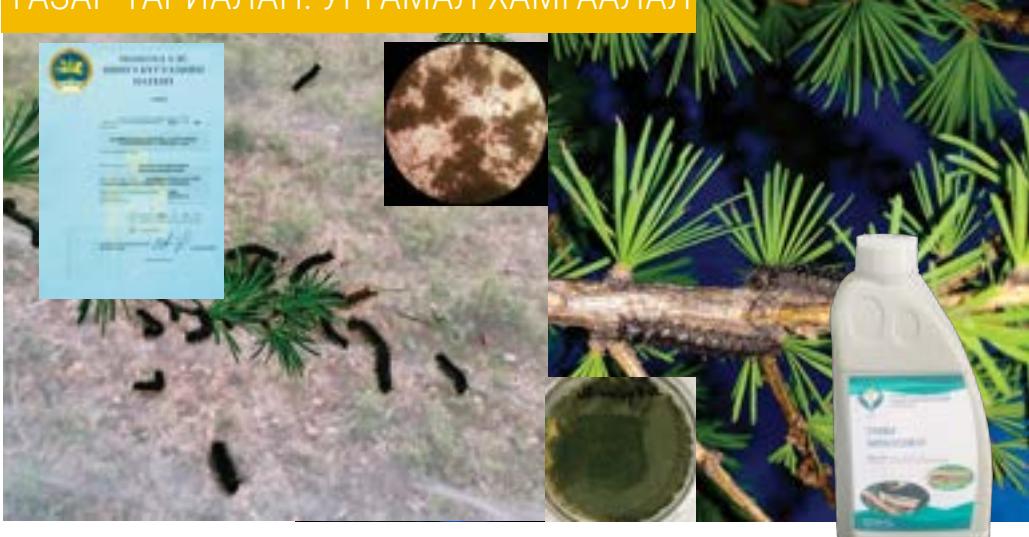
УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер технологийн сургууль

munkhbat.b@muls.edu.mn

+(976) 99081905,
80118911

caeid.muls.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН: УРГАМАЛ ХАМГААЛАЛ

“ГРИЙН” БИОИНСЕКТИЦИД

Зохиогч: М.Бямбасүрэн, Б.Баттөр, Ч.Чулуунжав, Х.Отгонжаргал

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Монгол орны хөрснөөс ялгаж авсан *Metarhizium anisopliae* мөөгөнцрийн G09/22 омгийг ашиглан гаргасан. Бэлчээрийн хөнөөлт царцаа болон бөөс, бясaa, Сибирийн болон өрөөсгөл хүр эрвээхэй, Якобсоны төөлүүрч эрвээхэйтэй тэмцэхэд хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Орц, найрлага: Идэвхтэй нэгдэл: *Metarhizium anisopliae* G09/22 омог, баталгаат петрийн аяган дахь тоо: 109 CFU/g, баталгаат спорын тоо: 1x109 CFU/g

Шинэлэг байдал: Хүн, байгаль орчин, бүлээн цуст амьтанд хоргүй, түүхий эдийн олдоц их

Хэрэглэх арга:

Оид-2x1013спор/мл, бэлчээрт-4x107спор/мл, ногоон байгууламжид- 2x1013спор/мл, 1 га-д 1-3 л тунгаар хэрэглэнэ.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №440 дугаартай гэрчилгээ, Стандарт: Хөнөөлт шавжтай тэмцэх “Грийн” биобэлдмэл. Техникийн шаардлага 2014 оны 12 дугаар сарын 29-нд батлагдсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

urgama_lhamgaalal@yahoo.com

+976 11-341054,
345212, 345330

www.plantprotection.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН: УРГАМАЛ ХАМГААЛАЛ

"BT-MN01" БИОБЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Б.Эрдэнэтуяа

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Бэлчээр, ой, хүнсний ногооны талбайн хөнөөлт хайрсан далавчтаны багийн шавжид эмгэг төрүүлэгч сонгомол үйлчилгээтэй бактерийн биобэлдмэл юм.

Тодорхойлолт: Бэлчээр, ой, хүнсний ногооны талбайн хөнөөлт шавж болох Сибирийн хүр эрвээхэй (*Dendrolimus sibiricus* Tschw), Өрөөсгөл хүр эрвээхэй (*Lymantria dispar* L), Якобсоны төөлүүрч эрвээхэй (*Erannis jacobsoni* Diak), Байцайны хивэн эрвээхэйн хүрэнцэр (*Plutella maculipennis* Curt) зэрэг хайрсан далавчтаны багийн шавжид эмгэг төрүүлэгч сонгомол үйлчилгээтэй *Bacillus thurengiensis* MN01 нутгийн омгоор үйлдвэрлэсэн өтгөрүүлсэн бактерийн биобэлдмэл юм. 2014 онд туршилтын судалгаанд 1 тн-ыг үйлдвэрлэн Сибирийн хүр эрвээхэйн (*Dendrolimus sibiricus* Tschw) болон байцайны хивэн эрвээхэйн хүрэнцэртэй тэмцэхэд 80-90 хувийн биологийн идэвхтэй байв. 2017 онд Ойн судалгаа, хөгжлийн төвийн зарласан тендерт, ойн санд тархсан хөнөөлт шавжтай тэмцэх ажлыг ШУҮ-ийн Шим ХХК-тай хамтран 63 тонн биобэлдмэл үйлдвэрлэж, захиалагчид нийлүүлсэн болно.

Шинэлэг байдал: Бүлээн цуст амьтанд нөлөөгүй, хайрсан далавчтан шавжид сонгомол хэлбэрээр үйлчилдэг, байгаль орчинд халгүй, импортыг орлох чадвартай, экологийн цэвэр биобэлдмэл.

Хэрэглэх арга: Биобэлдмэлийг ойн болон хүнсний ногооны талбайд тархсан хайрсан далавчйт хөнөөлт шавжийн эсрэг тэмцэхэд 3-5 л/га тунгаар хэрэглэнэ.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №4209 дугаартай гэрчилгээ авсан.
Монгол Улсын стандарт: "BT-MN01" биобэлдмэл MNS 6543:2015

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

urgamal_hamgaalal@yahoo.com

+ (976) 11-341054,
345212, 345330

www.plantprotection.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН: УРГАМАЛ ХАМГААЛАЛ

“БАССИАНА МУСКАРДИН” БИОБЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Х.Отгонжаргал, Б.Баттөр, Х.Батнаран, Н.Энхболд

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Ойн Якобсоны төөлүүрс эрвээхэйн хүрэнцэр болон бэлчээрийн царцаатай тэмцэхэд хэрэглэдэг.

Тодорхойлолт: Шавжийн эсрэг үйлчилгээтэй Beauveria bassiana мөөгөнцөрийн нутгийн омгийт өвөрмөц тэжээлт орчинд өсгөвөрлөн бэлтгэсэн, 1 мл-т 5-10 млрд спор агуулдаг бор шар өнгийн цийдмэг хэлбэрийн биобэлдмэл юм. Бэлчээрийн хөнөөлт царцаа болон ойн хүр эрвээхэйн хүрэнцэртэй тэмцэхэд 80-83%-ийн биологийн идэвхийг тус тус үзүүлж байсан.

Шинэлэг байдал:

Бүлээн цуст амьтанд нөлөөгүй, тодорхой төрлийн шавжид сонгомол хэлбэрээр үйлчилдэг, байгаль орчинд халгүй, импортыг орлох чадвартай, экологийн цэвэр биобэлдмэл.

Хэрэглэх арга: Биобэлдмэлийг бэлчээрийн хөнөөлт шавж царцаа, ойн хөнөөлт шавж якобсоны төөлүүрч эрвээхэйн хүрэнцэртэй тэмцэхэд 3-4 л/га тунгаар шүршиж хэрэглэнэ.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №3476, 4071 дугаартай гэрчилгээ авсан.

Монгол Улсын стандарт: “Бассиана мускардин” биобэлдмэл MNS 6480:2014.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

urgamaLhamgaalal@yahoo.com

+ (976) 11-341054,
345212, 345330

www.plantprotection.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН: УРГАМАЛ ХАМГААЛАЛ

“Б-СУБТИЛ-99” БИОБЭЛДМЭЛ

Зохиогч: С.Ариунаа, Б.Баттөр, Ё.Батнасан, М.Бямбасүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн,
“Гарааны Ургамлын эмч” ХХК

Зориулалт:

Биобэлдмэлийг таримал ургамлын өвчний эсрэг болон урьдчилан сэргийлэх, хөрс сайжруулах зорилгоор хэрэглэж болно.

Тодорхойлолт:

Ургамлын өвчний эсрэг антагонист идэвхтэй *Bacillus subtilis*-MN99 нутгийн омгийг өвөрмөц тэжээлт орчинд өсгөвөрлөн бэлтгэсэн, 1 мл-т 2-3 млрд спор агуулдаг цийдмэг хэлбэрийн биобэлдмэл юм. 2015 оноос хагас үйлдвэрлэлийн нөхцөлд 1100 л бэлдмэл үйлдвэрлэн төмс, буудай, өргөст хэмх, лоолийн өвчний эсрэг туршсан нь 70-75%-ийн биологийн идэвхтэй.

Шинэлэг байдал:

Бүлээн цуст амьтанд нөлөөгүй, байгаль орчинд халгүй, сонгомол үйлчилгээтэй импортыг орлох чадвартай.

Хэрэглэх арга:

Биобэлдмэлийг таримал ургамлын талбайд тархсан ургамлын өвчний эсрэг тэмцэхэд 2-3 л/га тунгаар хэрэглэнэ.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №4030 дугаартай гэрчилгээг 2014 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

✉ urgamal_hamgaalal@yahoo.com

☎ +(976) 11-341054,
345212, 345330

🌐 www.plantprotection.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН: УРГАМАЛ ХАМГААЛАЛ

“БАКТОБРОМАДИОЛОН” БИОБЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Н.Энхболд, Ц.Бүдханд, Х.Отгонжаргал, С.Давааням

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Бэлчээр, тариалангийн талбайд тархсан мэрэгчдийн тархалтыг багасгах, хязгаарлах, устгах зорилгоор хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Мэрэгч амьтанд хижиг өвчин үүсгэгч нутгийн омог болох *Salmonella enteritidis* 7/30-ыг өвөрмөц тэжээлт орчинд өсгөвөрлөн дэвтээж ариутгасан улаан буудайнд шингээж бромадиолоны 0,0005%-иар идэвхжүүлэн бэлтгэдэг. Жилд 100–200 тн бэлдмэл үйлдвэрлэж үлийн цагаан оготнотой тэмцэхэд хэрэглэсэн нь дунджаар 85%-ийн үр дүнтэй байсан.

Шинэлэг байдал:

Хүн, амьтан, байгаль орчинд хал багатай, импортыг орлох чадвартай.

Хэрэглэх арга: Ногоо ургахаас өмнө 4-5 сард, намар өвс хагдарсаны дараа 10-11 дугаар сард, цас бороогүй үед оготны тархалт, нягтралаас шалтгаалан 2.5-3.0 кг/га нормоор үлийн орчимд нь гараар цацаж хэрэглэнэ. Агуулах, үйлдвэрийн байр, ахуйн нөхцөлд 10-15 м² талбайд 5-10 гр-аар 2-3 газар тавина.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №2607 дугаартай гэрчилгээ авсан.
Монгол Улсын стандарт: “Бактобромадиолон биобэлдмэл” MNS 5459:2005.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

✉ urgamal_hamgaalal@yahoo.com

+976) 11-341054,
345212, 345330

🌐 www.plantprotection.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН: УРГАМАЛ ХАМГААЛАЛ

“БРОДИМОН” БИОБЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Н.Энхболд, Д.Цэвээндорж, Г.Ганцэцэг, Л.Батдорж, Г.Мөнхчулуун, Д.Огоосамбуу

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Бэлчээр, тариалангийн талбайд тархсан мэрэгчийн эсрэг хэрэглэх

Тодорхойлолт: Халуун цуст бүх амьтанд үйлчлэх ба хор идсэний дараа бие организмд нь цус бүлэгнүүлэх ферментүүдийн тогтолцоо алдагдаж хялгасан судас цусаар дүүрч улмаар задарч цус алдан үхэлд хүргэдэг. 2013 оноос эхлэн УХЭШХ-ийн Мэрэгч судлалын лабораторид “Цөм-технологи”-ийн төслийн хүрээнд бэлчээр тариалангийн талбайн хөнөөлт мэрэгчдийн эсрэг хэрэглэх родентицидийг бэлтгэх судалгаа хийсэн. Үйлдвэрлэлийн 450 га талбайд туршилтаар цацаж хэрэглэхэд 80%-иас дээш үр дүнг үзүүлж байлаа.

Шинэлэг байдал:

Хүн, амьтан, байгаль орчинд хал багатай, импортыг орлох чадвартай.

Хэрэглэх арга: Ногоо ургахаас өмнө 4-5 сард, намар өвс хагдарсаны дараа 10-11 дугаар сард, цас бороогүй үед оготны тархалт, нягталаас шалтгаалан 2.5-3.0 кг/га нормоор үлийн орчимд нь гараар цацаж хэрэглэнэ. Агуулах, үйлдвэрийн байр, ахуйн нөхцөлд 10-15м² талбайд 5-10 г-аар 2-3 газар тавина.

Баталгаажилт: Монгол Улс ашигтай загварын №2507 дугаартай гэрчилгээ Монгол Улсын оюуны өмчийн газрын даргын 2016 оны А/13 тоот тушаалаар олгосон.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

✉ urgamal_hamgaalal@yahoo.com

☎ +(976) 11-341054,
345212, 345330

🌐 www.plantprotection.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН: УРГАМАЛ ХАМГААЛАЛ

ШАВЖ НААЛДУУЛАГЧ ШАР ЦААСАН УРХИ

Зохиогч: М.Бямбасүрэн, Б.Отгонбаатар, Б.Энхжаргал

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Үр тариа, хүнсний ногооны талбай, хүлэмж, мод, бут, сөөг, ногоон байгууламж, тасалгааны ургамлын шавжийн зүйлийн бүрэлдэхүүн, тархалт нягтралыг тогтоох, хөнөөлийг бууруулах зорилгоор хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Шавж наалдуулагч шар цаасан урхи нь хоёр талдаа наалдуулагч цавуутай, дөрвөлжин хэлбэртэй, урт 25 см, өргөн 21 см байна. Шавж наалдуулагч цаасан урхи нь шар өнгийн полипропилен материал бүхий цаас, шавж наалдуулах цавуу, полиэтилен терефталат материал бүхий бүрээс цааснаас бүрддэг.

Шинэлэг байдал:

Байгаль орчинд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй, химиийн гаралтай пестицидийг орлохуйц бүтээгдэхүүн

Хэрэглэх арга:

Ургамлын нас, өндөр, шавжийн тархалтаас хамааран шаардагдах хэмжээ өөр өөр байна. Харин модлог ургамалд 1-3 ш урхийг газраас дээш 0.5-1.5 м өндөрт байрлуулна.

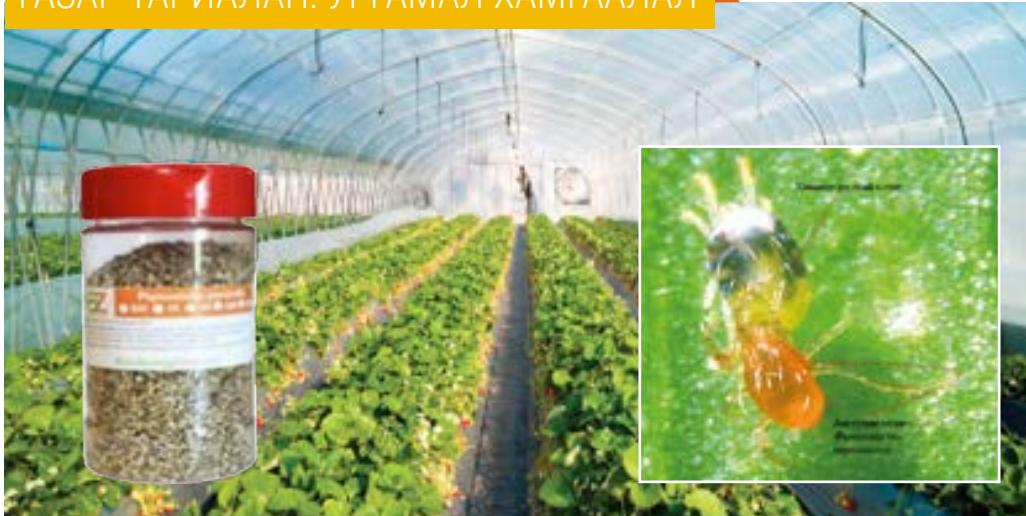
УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

✉ urgamal_hamgaalal@yahoo.com

+976) 11-341054,
345212, 345330

🌐 www.plantprotection.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН: УРГАМАЛ ХАМГААЛАЛ

АНГУУЧИН ХАЧИГ ФИТОСЕЙЛЮС (PHYTOSEIULUS PERSIMILIS)

Зохиогч: Д.Ундармаа, Б.Оюундарь, Б.Жавзандулам

Үйлдвэрлэгч: ХААИС-ийн АгроЕкологийн сургууль
Хэрэглээний биологийн хамгааллын лаборатори

Зориулалт: Хүлэмжинд хэмх, цэс, лооль, гүзээлзгэнийн талбайд хоёр толбот шүлхий хачиг (*Tetranychus urticae*) болон бусад шүлхий хачигтай тэмцэхэд хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт: Ангуучин амьдралтай Фитосейулюс персимилис хачиг нь шүлхий хачгийн овогт хамрагдах энгийн шүлхий хачиг, гүзээлзгэнийн хачиг, долоогонын хачиг гэх мэт хачгаар идэвхтэй хооллодог төрөлжсөн идэштэй.

Ангуучин хачиг нь 0.5 мм орчим биетэй, биеийн өнгө нь улаан, улбар шардуу. Өндөг нь зуйван, өнгөгүй тунгалаг, ойролцоогоор 0.17-0.20 мм. Эмэгчин хачиг өдөрт 2-6 өндөг гаргадаг. Нэг эмэгчин хачиг нь өдөрт 30 өндөг эсвэл 25 нимф, бие гүйцсэн бодгалийтг идэж устгадаг. Энэхүү ангуучин хачгийг бид туршилт, судалгаагаар нотолж хүлэмжийн нөхцөлд хэрэглэх боломжтой олон улсын технологи гэж үзэж байна.

Шинэлэг байдал: Цэвэр биологийн арга учраас ямар ч аюул, эрсдэлгүй технологид тооцогддог. Органик тариаланд хэрэглэхийг зөвшөөрдөг.

Хэрэглэх арга: 14 хоног тутамд 5-10 ангуучин/1 м² хэмжээгээр гаргаж, шүлхий хачгийн хөнөөлөөс сэргийлэх. Хөнөөлт хачиг маш их тархсан тохиолдолд 20-50 бодгаль/1 м² хэмжээгээр гаргаж, 5 хоногийн зйтай давтан гаргана. Ангуучин хачиг нь 25-30°C дулаантай, 65-70% чийгтэй нөхцөлд таатай үрждэг.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

undarmaa@muls.edu.mn

+976 99108034,
99058474

<http://www.muls.edu.mn>

ГАЗАР ТАРИАЛАН: УРГАМАЛ ХАМГААЛАЛ

ВИРУСГҮЙ ЭРҮҮЛ ҮРИЙН ТӨМС

Зохиогч: Д.Мөнхцэцэг, УАлтангэрэл, С.Нямжав, О.Нинжмаа, Б.Оюунгэрэл,
Ч.Баярмагнай, Т.Гэрэлтуяа, Я.Аззаяа, Б.Саранчимэг

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Төмсний тариалан эрхэгчдийг биотехнологийн аргаар гарган авсан эрүүл үрийн төмсөөр хангах

Тодорхойлолт:

Найрлага: Төмс нь С, В, В6, РР, К зэрэг амин дэм агуулдаг. Энэ нь цусны дараалт хэлбэлзэх, толгой өвдөх, бамбай булчирхай томрох гээд олон төрлийн өвчинөөс урьдчилан сэргийлж, өмчлэн анагаах нөлөөтэй. Та өдөрт 300 г төмс хоолондоо хэрэглэвэл өдрийн С аминдэмийн хэрэгцээнийхээ 70-75 хувийг авдаг. Харин 400 г төмс иdvэл калийн хэрэгцээгээ бүрэн хангаж чадна. Шинэ ургацын төмсөнд С аминдэм 25 мг байдаг. Төмсөн дэх глюкоз нь хүний биед амархан шингэдэг тул зүрх судасны үйл ажиллагаанд сайнаар нөлөөлдөг хэмээн эрдэмтэд нотолжээ.

Баталгаажилт: Мэдүүлгийн огноо 97/06/03, Олон улсын дугаар: А01Н4/00 оновчтой санал

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

munkhtsetsegd@plantprotection.mn

+(976) 90108448

http://www.muls.edu.mn

ГАЗАР ТАРИАЛАН: УРГАМАЛ ХАМГААЛАЛ

“ХЕЛОДОНИН” УРГАМЛЫН ИНСЕКТИЦИД ҮЙЛЧЛЭЛТЭЙ САВАН

Зохиогч: Д.Ундармаа, Б.Оюундарь, Д.Наранцацралт, Ж.Оюунгэрэл, Н.Цэрэнтогтох

Үйлдвэрлэгч: ХААИС-ийн АгроЕкологийн сургууль

Хэрэглээний биологийн хамгааллын лаборатори

Зориулалт: Хүлэмжид тариалсан хүнсний ногоо, гоёл чимэглэлийн ургамал дээр тархаж гэмтэл учруулдаг ургамлын бөөс, хачигтай тэмцэхэд хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт: Их шүүдэргэнэ ургамлын хандаар бэлтгэсэн бор хүрэн өнгийн шингэн хэлбэрийн бэлдмэл юм. Мөн хатуу хэлбэртэй инсектицид саван.

Энэхүү ханд нь шавжийн эсрэг үйлчилгээтэй протоберberины дэд бүлэгт хамарагдах хелидонин, тетрагидрокоптизин алкалойдыг агуулдаг.

Туршилтаар ургамлын бөөс, хачиг зэрэг зөөлөн биетэй шавж, хачигтай тэмцэхэд 71.8- 93%-ийн биологийн идэвхийг тус тус үзүүлж байсан.

Шинэлэг байдал: Хүн болон байгаль орчин халгүй, эмт шинж чанар бүхий ургамлаар хийсэн, Органик тариаланд хэрэглэхийг зөвшөөрдөг.

Хэрэглэх арга: Энэхүү инсектицид үйлчлэлтэй шингэн бэлдмэлээс 1-2% уусмал бэлтгэж, шавж хачгийн гаралт, тархалт эхэлмэгц ургамал руу шүршиж хэрэглэнэ. Давтан цацалтыг 5-7 зйттай хийнэ.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

undarmaa@muls.edu.mn

+ (976) 99108034,
99058474

<http://www.muls.edu.mn>

ХҮНСНИЙ НОГООНЫ ҮРЛҮҮР

Зохиогч: Л.Чулуунбат, Ө.Ганбат

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

Зориулалт: Хүнсний ногоог (шар манжин, лууван) агротехникийн шаардлагын дагуу хоёр мөрөөр, гараар үрлэнэ.

Тодорхойлолт:

№	Техникийн үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Дүн
1	Авцын өргөн,	мм	900
2	Үрлэх мөрний тоо	ширхэг	2
3	Мөр хоорондын зайд	мм	250
4	Оворт хэмжээ /өндөр, урт, өргөн/	см	350x900x400
5	Тарих үр/жижиг үрт хүнсний ногоо/		

Шинэлэг байдал:

Нарийн ногооны гар үрлүүр нь машинаар суулгах боломжгүй талбайд хүний гараар суулгадаг жижиг үрт нарийн ногооны үрийг суулгах, өрхийн хэрэгцээний бага талбайд ашиглахад тохиромжтой. Ажлын бүтээмжийг 2-3 дахин нэмэгдүүлсэн. Ашиглалтын дараа үрлүүрийн эд ангийг салгаж бүрэн цэвэрлэх боломжтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Ашигтай загварын гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

munkhtur@muls.edu.mn

+ (976) 99710827

<http://engineer.muls.edu.mn/>

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

НАРИЙН НОГООНЫ ГАР ҮРЛҮҮР

Зохиогч: Л.Чулуунбат, Л.Лхагвасүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

Зориулалт:

Хорин таван морины хүчин чадалтай бага оврын тракторт зориулсан нарийн ногооны үрлүүр нь 4 мөрөөр агротехникийн шаардлагын дагуу үрлэнэ. Бага оврын тракторт зориулан бүтээгдсэнээрээ онцлог юм.

Тодорхойлолт:

д/д	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Дүн	д/д	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Дүн
1	Авцын өргөн	м	1.20	9	Үүрний тоо	ш	10
2	Өргөн	м	1.0	10	Үүрний голч	мм	2.65
3	Өндөр	м	3.4	11	Үүрний гүн	мм	2.14
4	Жин	кг	36	12	Үрлүүрийн чангаах эсэргүүцэл	кн	1.15
5	Үрлэх мөрний тоо	ш	4	13	Угсрал тракторын хүч	м.х	18-25
6	Мөр хоорондын зайд	см	18-25	14	Бүтээмж	га/цаг	0.547
7	Хөдөлгөөн дамжуулах дугуйн диаметр	мм	300	15	Түлш зарцуулалт	кг/га	9.77
8	Үрлэх зээрэнхийн диаметр	мм	55				

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

munkhtur@muls.edu.mn

+(976) 99710827

http://engineer.muls.edu.mn/

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

НҮХ УХАХ ШУРГАН ТӨХӨӨРӨМЖ

Зохиогч: Ж.Мөнхтөр, С.Алтанцэнгэл, О.Жавхлан

Үйлдвэрлэгч: ХААИС-ийн Инженер, технологийн сургууль

Зориулалт: Монгол орны хөрсний гол онцлог нь хатуу, чулуурхаг тул цохилтот, эргэлттэй аргаар эвдэн хэмхэлж буталж, өрөмдөх, нүхлэх шнекен ухагч илүү тохиромжтой юм. Уг төхөөрөмжөөр модны нүхийг 30 см, 40 см, 50 см өргөнтэй, 60-70 см гүнтэй, бут сөөгийн нүхийг 30 см өргөнтэй, 40-50 см гүнтэй ухах зориулалттай.

Тодорхойлолт:

Эн нь 20, 30, 40, 50 см диаметртэй, 15-70 см гүнтэй нүхийг цагт 60-100 ширхэгийг ухах бүтээмж өндөр төхөөрөмж юм. Мөн бага оврын тракторт угсралдан ажиллах учир Монгол Улсад ХХААХҮЯ-ны захиалгаар 8400 ширхэг FOTON LOVOL 200, 250 маркийн трактор импортоор ирж мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд хөнгөлөлтэй зээлээр олгогдсон. Уг төхөөрөмжийг ажлын 8 цагт ажиллуулахад зөвлөн хар шороон хөрсөнд 300-500 ширхэг, хатуу чулуулаг ихтэй хөрсөнд 100-150 ширхэг мод, шонгийн нүх ухах боломжтой. Хөдөлмөрийн бүтээмж 1,5-2 дахин нэмэгдэнэ.

Шинэлэг байдал:

Нүх ухах төхөөрөмжийн техникийн механикийн тооцоо хийж, редуктор болон шнекийг сонгосон. Хөрстэй харьцааж байгаа шнекийн элэгдэл их байсан учраас ир хэсгийг 65Г маркийн гангаар сэргээн засварласан. Дотооддоо үйлдвэрлэх боломжтой, хэрэглэхэд хялбар, засварлахад хялбар, бат бөх энгийн хийцтэй, эдийн засагт хэмнэлттэй.

Хэрэглэх арга:

Арал дээр редукторыг бэхэлж өгөх ба тракторын ард талын дүүжин механизмд бэхлэгдэнэ. Кардан гол нь тракторын хүч салаалах голоос эргэлт аван редукторт хөдөлгөөн дамжуулснаар шнекэнд эргэлт ирнэ. Тракторын гидро механизмаар доош болгож нүхийг ухна.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

munkhtur@muls.edu.mn

+(976) 11-341554,
91117524

caeid.muls.edu.mn

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

НАР ДАГАХ СИСТЕМ

Зохиогч: Ж.Амгаланзул, Г.Нямдорж, А.Амархүү

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль, "Гарааны агро энержи" ХХК

Зориулалт:

Нарны зайн ашиглалтыг сайжруулж, хэрэглэгчийг найдвартай эрчим хүчээр хангах боломжоор хангана. Өөрөөр хэлбэл нарны зайн үйлдвэрлэх цахилгаан эрчим хүч 20-40%-иар нэмэгддэг.

Тодорхойлолт:

60-250 Вт-ын чадалтай нарны зайнг байрлуулж, нарны тусгалын зохимжтой байрлалд тохируулах систем юм. Өөрөөр хэлбэл нар дагах системийг нарны цацрагийн эрчмийг мэдрэх фото эсэргүүцлүүдийн мэдээллийг Arduino Uno микроконтроллероор боловсруулан, цахилгаан хөдөлгүүрүүдийг удирдан, босоо ба хэвтээ тэнхлэгт нарны зайн зохистой байрлалыг тодорхойлох алгоритмыг зохиож программчилж бүтээсэн.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Ашигтай загварын гэрчилгээнд материал бүрдүүлж өгсөн.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,

ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

amgalanzul@muls.edu.mn

+ (976) 80401044,
88003201

<http://engineer.muls.edu.mn/>

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

ШУВУУ ҮРГЭЭХ ТӨХӨӨРӨМЖ

Зохиогч: Б.Мөнхбат, Д.Баатархүү, Д.Ганболд, Ж.Амгаланзул

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль,

Цахилгаан хангамж, электроникийн тэнхим

Зориулалт:

Газар тариалан, жимс, жимсгэнийн талбайн ургацыг шувуунаас хамгаалах, шувууг үргээх

Тодорхойлолт:

Хэмжээ урт 1500 мм; өргөн 1500 мм; өндөр 1500-3000 мм; жин 220 В үүсгүүртэй 18 кг; 12 В үүсгүүртэй 35 кг; нарны зайд 12 В, 90 Вт; цэнэг хураагуур 80 Ахц, 12 В; цэнэг тохируулагч 15 А, 12 В. Өвөрхангай аймгийн Хархорин сумын 600 га чацараганын талбай, Налайх дүүргийн Гордок тосгоны 2 га, СХД-ийн Цагаан тэмээтийн аманд байрлах 12 га чацараганын талбайнуудад туршиж, үр дүн гарч, хэрэглээнд нэвтэрсэн.

Шинэлэг байдал:

Агро лазер 360 градус өнцгөөр эргэнэ, тэнгэр цэлмэг үед 70 м, бүрхэг үед 100 м зайд тусна, 1.5-3 га талбайг хамгаална. Байгаль орчинд ээлтэй технологитой, нарны энергиэр тэжээгдэн ажиллах боломжтой.

Хэрэглэх арга:

Шувуу үргээх төхөөрөмж тэнхлэгээрээ тойрч эргэн шувууг үргээдэг учир жимсний талбайн дунд байрлуулна. Хэрэв 220В тэжээлийн үүсгүүрт холбон ажиллуулах бол залгуурыг сайн бүтүүмжилж аюулгүй байдлыг хангаж өгнө. Нарны зайн системээр хангах бол нарны тусгал чөлөөтэй тусаж, ямар нэгэн зүйл сүүдэрлэхгүй газрыг сонгоно.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №20-0002943 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль, 127 тоот

✉ elec_eng@muls.edu.mn

☎ +(976) 88003201,
88401044

🌐 caeid.muls.edu.mn

МӨР ХООРОНДЫН СИЙРҮҮЛҮҮР

Зохиогч: Т.Ганболд, Б.Болдбаяр

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль,
Хөдөө аж ахуйн инженерийн тэнхим

Зориулалт:

Мөр хоорондын сийрүүлэлт хийх, хог ургамлыг устгах, манах зориулалттай.

Тодорхойлолт:

Арван таваас хорин таван морины хүчин чадалтай бага оврын тракторын дагалдах хэрэгслүүд нь хангалттай хэмжээнд хүрэлцэхгүй байгаагаас шалтгаалан төмс, хүнсний ногоог тарихад агротехникийн үйлдлийг шаардлагад нийцүүлэн хийж чадахгүй байна. Энэ нь тухайн таримлын болц ургацын хэмжээнд шууд нөлөөлж, аж ахуй нэгж болон хувь хүмүүст ихээхэн хохирол үзүүлж байгаа юм. Агроэкологийн сургуулийн Агро паркад ХТЗ-25 тракторт угсарч ажиллуулсан. Үр дүнгээр О.Мягмарсүрэн магистрын зэрэг хамгаалсан.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №2754 тоот гэрчилгээг 2017 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

boldbayar@muls.edu.mn

+ (976) 99054374

<http://engineer.muls.edu.mn/>

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

ҮР ЦАЦРУУЛАГЧ

Зохиогч: Т.Ганболд, Б.Болдбаяр

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль,
Хөдөө аж ахуйн инженерийн тэнхим

Зориулалт:

Суман хошуут сошникт нэмэлт байдлаар угсран хөрсөнд унасан үрийг тархаах зориулалтаар ашиглана.

Тодорхойлолт:

Үр тарианы үйлдвэрлэлд хэрэглэгдэж байгаа үрлүүрийн суман хошуут сошникийн хийц параметруудыг судалж, тариалалтын үеийн агротехнологийн шаардлагуудын зарим нөхцөлийг сайжруулж, суман хошуут сошникийн үр цацруулагчийн шинэ загварыг тооцож гаргасан. Төв аймгийн Нөхөрлөлийн 1-р бригадад анхны 9 хувилбарыг СЗС-2,1 үрлүүрт угсарч туршсан. Дараа нь ХААИС-ийн Инженер, технологийн сургуулийн Хөдөө аж ахуйн машин, ашиглалтын тэнхимиийн лабораторийн төхөөрөмжид угсарч одоог хүртэл бусад сошникийн үзүүлэлттэй харьцуулан туршилт явуулж байна.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №2757 дугаартай гэрчилгээг 2017 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

boldbayar@muls.edu.mn

+ (976) 99054374

<http://engineer.muls.edu.mn/>

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

ТАШУУ ХОВИЛТОЙ ҮРЛЭХ АППАРАТ

Зохиогч: Б.Отгонхуяг, Т.Ганболд

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль,
Хөдөө аж ахуйн инженерийн тэнхим

Зориулалт: Бункерээс урсан орж ирэх үрийг үрийн хоолой руу жигд хуваарилах

Тодорхойлолт:

Ховилт ороомог (катушка)-оос үрийн урсгал тасралтгүй унах боломж бүрдүүлэхийн тулд катушкины хийцийг өөрчлөх, үрийн нормын хэлбэлзлийг багасгах шаардлага гарч байгаа юм. Энэхүү асуудлыг шийдвэрлэхийн тулд Герман улсын газар тариаланд ашиглаж буй механик ажиллагаатай үрлүүрийн хийцээс санаа авч үрлэх норм болон технологийн ажиллагаанд нийцүүлэн ташуу ховилтой үрлэх аппаратыг зохион бүтээсэн. “Тариалангийн хөрсний элэгдэл, эвдрэл, доройтлыг зогсоох зохистой технологи” Шинжлэх ухаан технологийн төслийн үрлэх аппаратын хийцийг шинэчлэн өөрчилж, турших даалгаврын дагуу катушкины хийцийг өөрчилж 9 загвар гаргаж Хөдөө аж ахуйн машины тэнхимийн лабораторийн ажлын байрны боломжид тулгуурлан зөвхөн 1 ташуу ховилтой катушкийг угсарч харьцуулсан судалгаа гаргасан.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №2750 дугаартай гэрчилгээг 2017 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

otgonkhuyag@muls.edu.mn

+ (976) 99013434

<http://engineer.muls.edu.mn/>

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

БИОНҮҮРС ГАРГАН АВАХ ЗУУХ

Зохиогч: Б.Мөнхбат, М.Дашдорж

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Хөдөө аж ахуйн эдийн засаг, инновацын хөгжлийн төв,
Бионүүрс судлалын төв

Зориулалт: Бионүүрс гарган авах түүхий эдээр модны үртэс, тарианы сүрэл, боргоцой, модны холтос, хаягдал цаас, яс, малын өтөг бууц зэргийг хэрэглэнэ. Ямар түүхий эд ашиглаж, ямар арга технологиор үйлдвэрлэснээсээ хамаараад маш олон төрлийн, янз бүрийн шинж чанартай байдгаас хамаарч хэрэглэх зориулалт мөн өөр өөр байдаг.

Тодорхойлолт: Бионүүрсний зуух пиролизын аргаар түүхий эдийг тохирох температурт, тодорхой хугацаанд нүүржих хүртэл байлгадаг. Түүхий эдийн чийг 10%-иас хэтрэхгүй байх ёстой бөгөөд түүнийг жижиглэж, зууханд битүү таглаад, 400-6000°C-т 30-60 минут халаана. Пиролиз явагдаж дууссаны дараа бионүүрсийг битүү саванд 20-25 минут хөргөнө. Бионүүрсний гарцын хэмжээ түүхий эдийн төрлөөс хамаарч янз бүр байна. Бионүүрс судлалын төвд уг бионүүрс гарган авах зуухыг хийж, сонирхсон, хүмүүсд сургалт зохион байгуулж, бионүүрсний зуухыг тараан, өрхийн хэмжээнд бионүүрс гарган авах аргыг зааж, сургаж байна.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №3586 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль.

munkhbat.b@muls.edu.mn

+ (976) 99081905,
80118911

caeid.muls.edu.mn

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

БИОНҮҮРСЭН БЛОК ХИЙХ БАГАЖ

Зохиогч: Б.Мөнхбат, Б.Сүх-Очир, Т.Сауржан

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль.

Хөдөө аж ахуйн эдийн засаг, инновацын хөгжлийн төв

Зориулалт:

Бүх төрлийн таримлын үрслэг бойжуулах блок үйлдвэрлэх зориулалттай.

Тодорхойлолт:

Модыг үрээр болон мөчрөөр үржүүлэх зорилготой бионүүрсэн блок үйлдвэрлэх багаж юм. Мөн түүнийг жижиг хэмжээгээр хийж, хүнсний ногооны үрслэг бойжуулна. Гар болон механикжсан хоёр төрлөөр хийсэн. ХААИС-ийн дэргэд Хөдөө аж ахуйн эдийн засаг, инновацын хөгжлийн төв, Бионүүрс судлалын төв, Төв аймгийн Заамар сум дахь Монполимет группийн Тосон үйлдвэрт уг багажаар бионүүрсэн бортого үйлдвэрлэж байна.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Ашигтай загварын №2522 дугаартай гэрчилгээг 2016 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль.

munkhbat.b@muls.edu.mn

+ (976) 99081905,
80118911

caeid.muls.edu.mn

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

ААРЦ ШАХАХ ТӨХӨӨРӨМЖ

Зохиогч: Д.Баатархүү, Ж.Амгаланзул, Д.Түвшинжаргал, Ч.Бадамдорж

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль,

Цахилгаан хангамж, электроникийн тэнхим

Зориулалт: Уламжлалт аргаар бэлтгэсэн аарцыг шахаж, нягтруулах

Тодорхойлолт:

Аарц шахах төхөөрөмж нь суурь тавцан, сав, таг, даравч, хийн цилиндр, тулгуур, хуваарилагч гэсэн хэсгүүдээс бүрдэнэ. Аарцны шахах даралт $5 \text{ кг}/\text{см}^2$, шахах хугацаа 3 цаг байна. Аарцны чийг 59% байгаа нь уураглаг цагаан идээнд тавигдах чийгийн агууламжийг хангаж байна. Тус төхөөрөмж нь малчин өрхийн аарц шахах хугацааг 2 дахин хэмнэж, аарул хийх үйлдвэрлэлийн бүтээмжийг нэмэгдүүлнэ.

Шинэлэг байдал:

Аарцыг уламжлалт аргаар шахаадаа хоёр хавтгайн дунд байрлуулж, хүнд ачаагаар 10 гаран цаг дарж, нягтруулдаг. Тус төхөөрөмж нь цахилгаан эрчим хүч шаардахгүй хөл педаль бүхий хийн насосоор ажилладаг.

Хэрэглэх арга:

Төхөөрөмжийг ашиглаадаа аарцны шар сүү тосох савыг хөлний завсраар оруулан шар сүү гоожих нүхний харалдаа доор байрлуулна. Дараа нь шүүсэн аарцыг уттай нь саванд хийж тагаар таглаж, хийн цилинтрийг ажиллуулахад даравч таган дээр дарснаар аарц шахагдан шар сүү нь ялгарч дарсан аарц бэлэн болно. Бэлэн болсон аарцыг гаргаж аваадаа хуваарилагчийн бариулыг эсрэг тал уруу нь эргүүлэхэд хийн цилинтрийн прошен дээш шилжинэ.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №20-2021-0004454 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль, 127 тоот

✉ elec_eng@muls.edu.mn

☎ +(976) 88003201,
88401044

🌐 caeid.muls.edu.mn

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

ЧАЦАРГАНА ЦЭВЭРЛЭХ ТӨХӨӨРӨМЖ

Зохиогч: Д.Баатархүү, Д.Ганболд, Ч.Бадамдорж

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль,
Цахилгаан хангамж, электроникийн тэнхим

Зориулалт: Чацаргана жимсийг хураасны дараа хог, навч, модноос салгаж цэвэрлэнэ.

Тодорхойлолт:

Бункер, бункер дотор чацаргана хутгах гол, голыг эргэлдүүлэх хөдөлгүүр, хөдөлгүүрийг удирдах цахилгааны самбар, сэнс, сэнсний хурд тохируулах давтамж хувиргуур, чацаргана савлах тосгур зэргээс бүрдэнэ.

Шинэлэг байдал:

Жимс, жимсгэнийг навч, хог бутнаас салгах ажлыг хөнгөвлөх, цалингийн зардлыг хэмнэх, жимсийг богино хугацаанд цэвэрлэж, зах зээлд нийлүүлэх боломж бүрдэнэ.

Хэрэглэх арга:

Чацарганыг бункерт хийж хутгаснаар чацаргана бункерээс хүндийн жингээрээ унана. Дээрээс унах замд нь хоёр сэнсээр үлээнэ. Үлээх сэнсний хүч, хурдыг давтамж хувиргагчаар удирдана. Сэнс үлэхэд чацаргана хүндийн жингээрээ доош унаж, навч, хогнууд нь үлээгдэх байдлаар тохируулж өгнө. Чацаргана цэвэрлэх машин нь 220В хүчдэлээр ажиллана.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

elec_eng@muls.edu.mn

+976 88003201,
99832002

caeid.muls.edu.mn

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

ҮР БҮРЭХ ТӨХӨӨРӨМЖ

Зохиогч: Б.Мөнхбат, Д.Баатархүү, Ж.Амгаланзул, Д.Түвшинжаргал

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль,
Цахилгаан хангамж, электроникийн тэнхим

Зориулалт: Жижиг үрт таримлын үрийг бүрнэ.

Тодорхойлолт:

Үр бүрэх төхөөрөмж нь 220В хүчдэлд залгагдаж цахилгаан хөдөлгүүрээс эргэлт авч ажилладаг. Цахилгаан хөдөлгүүр, хөдөлгөөн дамжуулах хэсэг, үр болон бордоог холих бункер, их бие гэсэн үндсэн 4 хэсгээс бүрдэнэ.

Шинэлэг байдал:

Налуу байрлуулсан бункер дотор хийсэн үр жингээрээ бункерийн доод тал уруу өнхөрнө. Өнхрөхдөө хамт хийсэн үйрмэг бордоон дээгүүр өнхөрч үр бордоогоор бүрэгдэх процесс явагдана.

Хэрэглэх арга:

Үр бүрэх төхөөрөмжийн налалтын өнцөг, хөдөлгүүрийн эргэлтийн давтамжийг тохируулна. Бордоо, дүүргэгч материал, үрийн хэмжээг жинлэж, бүрэх ажиллагаанд бэлтгэнэ. Хөдөлгүүрийг эргүүлж, үрийг шүршигчээр чийглэн, бордоо, дүүргэгч материалыг сайтар хольж, чийгтэй үрийн гадаргууд цацаж, бүрхүүл тогтооно.

Баталгаажилт:

- Монгол Улсын Ашигтай загварын №2293 дугаартай "Үр бүрэгч бага оврын машин" гэрчилгээ
- Монгол Улсын Ашигтай загварын №20-0002902 дугаартай "Үр бүрэх арга" гэрчилгээ

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль, 127 тоот

elec_eng@muls.edu.mn

+976 88003201,
99832002

caeid.muls.edu.mn

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

ХҮНСНИЙ НОГООНЫ МӨР ХООРОНДЫН СИЙРҮҮЛҮҮР

Зохиогч: Ж.Мөнхтөр ба бусад

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

Зориулалт: Хүнсний ногооны мөр хоорондын сийрүүлүүр нь хүнсний ногоо тариалалтын дараах боловсруулалтад хөрсийг сийрүүлэх, хог ургамлыг устгахад ашиглана. Мөн түүнчлэн лууван, сонгино, манжин зэрэг хүнсний ногоо хураахад мөр хооронд нь гүн сийрүүлж, ангалдаж өгснөөр хураах ажиллагааг хялбар болгох, хөдөлмөрийг хөнгөвчлөх, бүтээмжийг нэмэгдүүлэх давуу талтай юм.

Тодорхойлолт:

25 хүртэл морины хүчин чадалтай бага оврын тракторт зориулсан хүнсний ногооны мөр хоорондын сийрүүлүүр нь 4 мөрөөр 1.2 см-ийн авцын өргөнтэй мөр хоорондын сийрүүлэлтийг агротехникийн шаардлагын дагуу хийнэ. Мөн лууван, сонгино, манжин хураана.

Шинэлэг байдал:

Хүнсний ногооны мөр хоорондын сийрүүлүүр нь эд ангийн хийц энгийн бөгөөд хэрэглэхэд хялбар, эд ангийг СТ маркийн гангаар, харин зуруул хошууг чанаржуулсан 65Г маркийн гангаар үйлдвэрлэж шинээр зохион бүтээлээ. Хүнсний ногооны мөр хоорондын сийрүүлүүр нь гадна түүний авцын өргөнийг нэмэгдүүлж, жижиг тракторт агрегатлан ашиглана. Ашиглах талбай сайн боловсруулагдсан байх шаардлагатай, хөрстэй харьцаж байгаа ажлын эд анги буюу зуруул хошуу абрализ элэгдэлд орж болно. Үүнийг солих боломжтойгоор хийсэн.

Хэрэглэх арга:

Хүнсний ногооны мөр хоорондын сийрүүлүүр нь хүний гараар боловсруулах ажиллагааг хөнгөвчлөх зориулалттай юм. Мөн өрхийн хэрэгцээний бага талбайд ашиглах нь тохиромжтой. Хүнсний ногооны мөр хоорондын сийрүүлүүрийн бүх эд ангийг металлаар салдаг ба салдаггүй холбоосоор угсарч хийсэн болно.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын патентийн №2564 дугаартай "Мөр хоорондын сийрүүлүүр" гэрчилгээг 2015 оны 7 дугаарын сарын 10-ны өдөр авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

munkhtur@muls.edu.mn

+976 11-341554,
91117524

caeid.muls.edu.mn

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

FOTON-250 ТРАКТОРТ УГСАРЧ АЖИЛЛУУЛАХ "ШАНАГАТ АЧИГЧ"

Зохиогч: Б.Лхагвадорж

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

Зориулалт: Монгол Улсад БНХАУ-аас нийлүүлэгдсэн Foton-250 тракторт угсарч бэлчээрийн болон фермерийн аж ахуйн үйлвэрлэлийн үр бордоо, хөлдүүс овоолго, хөрзөн бууц, цас зэргийг түрэх, тэдгээрийг тээврийн хэрэгсэлд ачих зориулалттай.

Тодорхойлолт:

Шанаганы техникийн үзүүлэлт: Шанаганы өргөн, өндөр, урт, мм. 400x400x1400,

Багтаамж, м³, 0,24

Шинэлэг байдал:

Foton-250 тракторт угсарч түүний гидросистемд холбогдон ажиллаж малчид, фермерүүдийн хүнд хүчир ажлыг хөнгөвчилж хөдөлмөрийн бүтээмжийг нэмэгдүүлэхээс гадна тракторын ашиглалтыг сайжруулна.

Хэрэглэх арга:

Foton-250 тракторын урд талд хялбархан угсарч, салгаж болохоос гадна ажиллуулахад хялбар ба тракторын гидросистемийн хуваарилагчийн гөнжүүрийн тусlamжтайгаар түүнийг удирдаж ажиллуулна.

Баталгаажилт:

Оюуны өмчийн баталгаажуулалт хийлгэхээр материалыа хүргүүлсэн байна.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

lkhagvadorj@muls.edu.mn

+(976) 11-3415548,
91929899

caeid.muls.edu.mn

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

FOTON-250 ТРАКТОРТ УГСАРЧ АЖИЛЛУУЛАХ “СЭРЭЭТ АЧИГЧ”

Зохиогч: Б.Лхагвадорж

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

Зориулалт: Монгол Улсад БНХАУ-аас нийлүүлэгдсэн Foton-250 тракторт угсарч бухалдсан болон шахаж боосон өвсийг тээврийн хэрэгсэлд ачих зориулалттай.

Тодорхойлолт:

Сэргээний техникийн үзүүлэлт: Сэргээний өргөн, өндөр, урт, мм. - 600x400x1450

Өргөх өндөр, мм. - 3200

Шинэлэг байдал:

Foton-250 тракторт угсарч түүний гидросистемд холбогдон ажиллаж бухалдсан болон шахаж боосон өвсийг тээврийн хэрэгсэлд ачиж хадланчдын гар хөдөлмөрийг хөнгөвчилж хөдөлмөрийн бүтээмжийг нэмэгдүүлэхээс гадна тракторын ашиглалтыг сайжруулна.

Хэрэглэх арга:

Foton-250 тракторт угсарсан шанагат ачигчийн шанагыг салган оронд нь сэргээт ачигчийг холбон тракторын гидросистемийн хуваарилагчийн гөнжүүрийн тусламжтайгаар түүнийг удирдаж ажиллуулна.

Баталгаажилт:

Оюуны өмчийн баталгаажуулалт хийлгэхээр материалыа хүргүүлсэн байна.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

lkhagvadorj@muls.edu.mn

+(976) 11-3415548,
91929899

caeid.muls.edu.mn

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

FOTON-250 ТРАКТОРТ УГСАРЧ АЖИЛЛУУЛАХ "ТҮРЭГЧ"

Зохиогч: Б.Лхагвадорж

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

Зориулалт: Монгол Улсад БНХАУ-аас нийлүүлэгдсэн Foton-250 тракторт угсарч өтөг бууц, үр бордоо, хог хаягдал зэргийг түрж цуглуулах, зайдуулалттай.

Тодорхойлолт:

Түрэгч төхөөрөмжийн техникийн үзүүлэлт:

Түрэгчийн өргөн, өндөр, урт, мм. - 600x500x1450

Шинэлэг байдал:

Foton-250 тракторт угсарч түүний гидросистемд холбогдон ажиллаж өтөг бууц, таримлын үр болдоо үэрэг нунтаг материалыг түрж гар хөдөлмөрийг хөнгөвчилж хөдөлмөрийн бүтээмжийг нэмэгдүүлэхээс гадна тракторын ашиглалтыг сайжруулна.

Хэрэглэх арга:

Foton-250 тракторт угсарсан шанагат ачигчийн өргөх гартай холбон тракторын гидросистемийн хуваарилагчийн гөнжүүрийн тусламжтайгаар түүнийг удирдаж ажиллуулна.

Баталгаажилт:

Оюуны өмчийн баталгаажуулалт хийлгэхээр материалыа хүргүүлсэн байгаа.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

lkhagvadorj@muls.edu.mn

+(976) 11-3415548,
91929899

caeid.muls.edu.mn

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

FOTON-250 ТРАКТОРТ УГСАРЧ АЖИЛЛУУЛАХ “СЭРЭЭТ ХОВХЛОГЧ”

Зохиогч: Б.Лхагвадорж

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

Зориулалт: Монгол Улсад БНХАУ-аас нийлүүлэгдсэн Foton-250 тракторт угсарч дагтаршсан хөрзөн бууц, хөлдүүс, овоолго зэргийг ховхолж сууллах зориулалттай.

Тодорхойлолт:

Сэргээний техникийн үзүүлэлт: Сэргээний урт, мм. - 650

Өргөх өндөр, мм. - 0-450

Шинэлэг байдал:

Foton-250 тракторын арын хэсэгт угсарч түүний гидросистемд холбогдон дагтаршсан хөрзөн бууц, хөлдүүс, овоолго зэргийг суулаж малчид, фермерүүдийн гар ажиллагааг хөнгөвчилж хөдөлмөрийн бүтээмжийг нэмэгдүүлэхээс гадна тракторын ашиглалтыг сайжруулна.

Хэрэглэх арга:

Foton-250 тракторын арын хэсэгт угсарч гидросистемийн хуваарилагчийн гөнжүүрийн тусламжтайгаар түүнийг удирдаж ажиллуулна.

Баталгаажилт:

Оюуны өмчийн баталгаажуулалт хийлгэхээр материалаа хүргүүлсэн байна.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

lkhagvadorj@muls.edu.mn

+(976) 11-3415548,
91929899

caeid.muls.edu.mn

МОТОБЛОКНЫ ХУВИРГУУР /АДАПТОР/

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

Зохиогч: Г.Батдэлгэр, С.Лхагвасурэн, Б.Ганбат, Б.Ганхуяг

Зориулалт: Хоёр дугуйтай гар тракторыг 4 дугуй, жолооны механизм, тоормос, дүүжин системтэй болгосон, анхлан сурагчдыг ХАА-н ажилд оролцуулан техникийн эв дүйтэй болгох

Тодорхойлолт:

Монголд ногооны аж ахуйн зориулалтай Deadong үйлдвэрийн 250 гаруй гар трактор байгаа ч өсвөр насны хүүхэд ашиглахад хэцүү, ажлын явцад огцом чиглэлээ өөрчилдөг, гарын бүл, нурууны чац их шаардах тул жолоодлогын механизмыг өөрчилж, суудалтай болгосноор ажиллах тав тухыг илүү хангасан. Мөн 21 төрлийн ажил гүйцэтгэж болох жагсаалтыг гаргасан.

Шинэлэг байдал: Дөрвөн дугуйтай болгосон. Ажлын машины тоо олширсон. Илүү олон үйлдэл хийх давуу талтай.

Хэрэглэх арга: Бага оврын трактортой адил ажиллах боломжтой.

Баталгаажилт: Оюуны өмчийн баталгаажуулалт хийлгэхээр материалаа хүргүүлсэн байна.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

mrbatdelger@yahoo.com

+(976) 99092749

caeid.muls.edu.mn

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

ДҮҮЖИН ХАДУУР БСМГ-2,1

Зохиогч: Р.Бүүвэйбаатар, Б.Ганбат, Б.Мөнхзаяа, Т.Сүхжаргал

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

Зориулалт: Дүүжин хадуур нь бүтээцийн төрөлд багтаж бөгөөд газар тариаланийн салбарт хамаарч, байгалийн өвс хадлан, бүдүүн тэжээл бэлтгэхэд ашиглагдана. Мөн улаан буудай, ногоон тэжээлийн ангилан хадалтад ашиглах боломжтой.

Тодорхойлолт: Дүүжин хадуур нь модуль маягаар бага ба оврын тракторт угсрагдан ажиллана. Тракторын хүч дамжуулах голоос кардон голоор хөдөлгөөн дамжиж, хадуур ажиллуулах гинжит механизмийг ажиллуулж, өндөр эргэлтийн хурдыг хазгай төвтэй механизмд шилжүүлэн улмаар буцах, давших хөдөлгөөнд хувиргаж, шатунаар хөдөлгөөн дамжин, хадах аппаратын хутгыг (сегмент) ажиллуулж, байгалийн хадлан, бүдүүн тэжээлийг 2,1 м-ийн авцын өргөнтэй хадаж тармахад бэлдэж өгнө.

Шинэлэг байдал: Хадуур нь 25, 50, 80 морины хүчтэй тракторт модуль маягаар угсарч ажиллахаар зохион бүтээгдсэн болно. Гацаа үүссэн үед механик хамгаалaltaар хамгаалахаар тоноглогдсон. Их бүрэн тохируулга хийх боломжтой. Найдварт ажиллагаа өндөр.

Хэрэглэх арга: Бага оврын болон 50, 80 морины хүчтэй тракторуудад дүүжин хэлбэрээр угсрагдаж, хүч дамжуулах голоос нь хөдөлгөөн авч 2.1 м-ийн авцын өргөнтэй хадах аппаратыг ажиллуулж, өвс бүдүүн тэжээл хадна.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №4479 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

buuveibaatar@muls.edu.mn

+ (976) 99797390

caeid.muls.edu.mn

ТЕХНИК, ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

ӨВСНИЙ ХӨНДЛӨН ТАРМУУР БСМГ-2,1

Үйлдвэрлэгч: ХААИС-ийн Инженер, технологийн сургууль

Зохиогч: Р.Бүүвэйбаатар, Б.Ганбат, Б.Мөнхзаяа, Т.Сүхжаргал

Зориулалт:

Өвсний хөндлөн тармуур нь дангаараа болон хадуурын араас тракторт угсралдан ажиллана. Бага оврын болон 50-80 морины хүчтэй тракторуудад чиргүүл, угсраа байдлаар ажиллуулна.

Тодорхойлолт:

4.2 м авцын өргөнтэй, тракторын гидро системээр ажиллах бүтээмж өндөртэй хөндлөн тармуур нь бага оврын бөгөөд 50-80 морины хүчтэй тракторуудад угсраа байдлаар дангаараа буюу хадуурын араас чиргүүл байдалтайгаар ажиллана. Тракторын жолоочийн удирдлагаар арын удирдлагын гидроцилиндр ажиллаж, тармах хөдөлгөөнтэй арлыг өргөж, буулгаж өвсийг тармана.

Шинэлэг байдал: Өвс тармах ажиллагааг тракторын гидро системээр удирдаж, иж бүрэн механикжсан. Угсрааны ашиглалтын үзүүлэлт дээшилж, техникийн saat алт багассан.

Хэрэглэх арга: Өвсний хөндлөн өргөн тармуур нь 6-9 кн ангилийн бага оврын трактор болон хадуурт угсраа болж ажиллана.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Ашигтай загварын №20-2020-0004296 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

buuveibaatar@muls.edu.mn

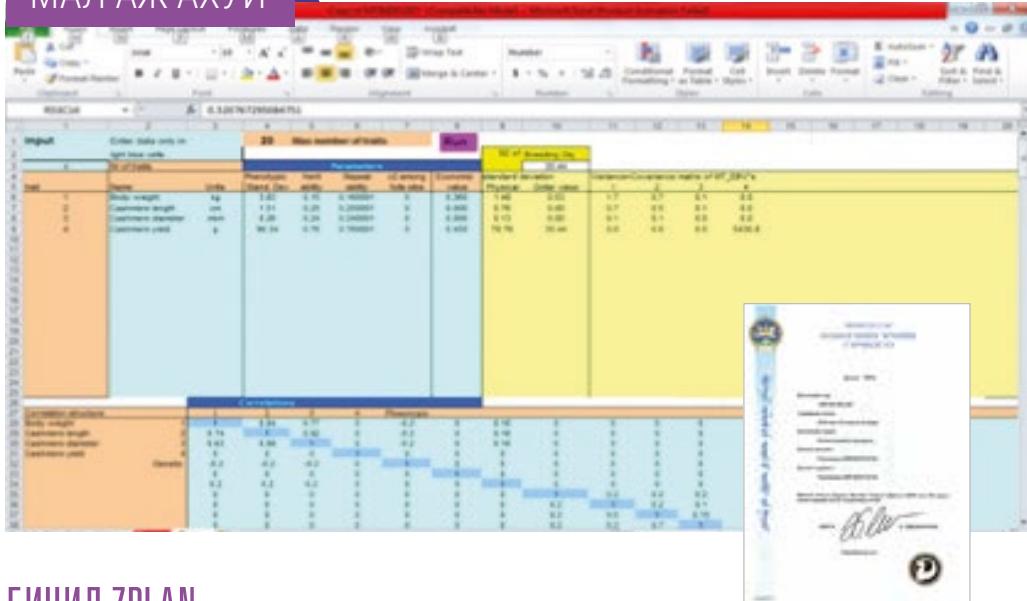

+ (976) 99797390

caeid.muls.edu.mn

МАЛ АЖ АХҮЙ

БИЧИЛ ZPLAN

Зохиогч: П.Мягмарсүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Мал аж ахуй, малын үргжлийн ажлыг төлөвлөх компьютерийн программ

Тодорхойлолт:

Малчид, фермерүүд үргжлийн ажлаа төлөвлөх боломжтой, зохиогчийн онолын мэдлэг, туршилт, судалгааны ажлын үр дунд тулгуурлан зохиосон. “Баруун бүсийн ноолуурын чиглэлийн ямаанд малчдын нөхөрлөлд түшиглэсэн үргжлийн хөтөлбөр боловсруулах үндэслэл” онолын суурь судалгааны төслийн хүрээнд туршин ноолуурын чанар болон амьдын жингээр шилмэл хээлтүүлэгчдийг ашиглавал ямар хэмжээгээр сүргийн дундаж ашиг шимийг нэмэгдүүлэхийг төлөвлөсөн.

Шинэлэг байдал:

Үргжлийн малын ашиг шимүүд нь дараагийн үе удамд хэрхэн удамшин нэмэгдэхийг урьдчилан төлөвлөж, үр дүнг хянах давуу тал, ач холбогдолтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Зохиогчийн эрхийн №10832 дугаартай гэрчилгээг 2018 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, 201 тоот

myagmarsuren0224@gmail.com

+ (976) 11341034,
94110912

www.riah.mn

МАЛ АЖ АХҮЙ

Mongolian Nr of animals Nr of herds nr of observations		Govi Altai Bayan usl sum		buck selection					
Herd	Animal	Pedigree Pur 0 if unknown		Phenotype	Animal	EBV	Accuracy	Herd	Solution
		Sire	Dam						
1	1	0	0	45.64	1	0.530	0.367	1	42.10
2	2	0	0	4.4	2	-3.829	0.316	2	29.92
2	3	0	0	37.98	3	1.299	0.316	3	42.02
3	4	0	0	42.02	4	0.000	0.274	4	47.17
3	5	0	0	42.02	5	0.000	0.274	5	42.715
1	6	0	0	37.88	6	-0.634	0.367	6	42.93
5	7	0	0	58	7	2.284	0.367	7	41.01
2	8	0	0	47.39	8	2.620	0.316	8	49.7
4	9	0	0	47.17	9	0.000	0.000	9	64
1	10	0	0	40.62	10	-0.223	0.367	10	38
1	11	0	0	47.91	11	0.1			48
8	12	0	0	53.4	12	0.1			34
8	13	0	0	46	13	-0			39.77
5	14	0	0	40.5	14	-0.1			41.48
6	15	0	0	42.93	15				35.3
5	16	0	0	41.79	16	-0.1			
1	17	0	0	43.02	17	0			
7	18	0	0	36.22	18	-0			
9	19	0	0	64	19				
10	20	0	0	38	20				
5	21	0	0	42.51	21	-0.1			
1	22	0	0	39	22	-0			

БИЧИЛ BLUP

Зохиогч: П.Мягмарсүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Компьютерийн программ дээр малчид фермерүүд үржлийн шилмэл малаа фенотип болон удам гарвалын үнэлгээн дээр үндэслэн шилэн сонгох боломжийг олгоно.

Тодорхойлолт:

“Баруун бүсийн ноолуурын чиглэлийн ямаанд малчдын нөхөрлөлд түшиглэсэн үржлийн хөтөлбөр боловсруулах үндэслэл” онолын суурь судалгааны төслийн хүрээнд малчдын бүлгийн ноолуурын чиглэлийн ямааг ноолуурын болон амьдын жингээр хээлтүүлэгчдийг шилэн сонгож, үржлийн үнэлгээг тогтоосон.

Шинэлэг байдал, ач болбогдол:

Үржлийн малын ашиг шимээр шилэн сонгох, үржлийн үнэлгээ хийх давуу тал, ач холбогдолтой.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Зохиогчийн эрхийн №10832 дугаартай гэрчилгээг 2018 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, 201 тоот

myagmarsuren0224@gmail.com

+ (976) 11341034
94110912

www.riah.mn

МАЛ АЖ АХУЙ: ҮҮЛДЭР, ОМОГ

ЭРЧИМ ҮҮЛДРИЙН ХАР ЯМАА

Зохиогч: Б.Шарбанди, Н.Надмид, Д.Доржсэмбэ, Б.Чутнай, Г.Баттулга

Үйлдвэрлэгч: Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, Хөвсгөл аймгийн Төмөрбулаг сумын 2-р багт цөм сүргийг үржүүлж байна.

Зориулалт:

Бүс нутгийн ямаан сүргийн үндсэн сайжруулагчаар ашиглаж, сайн чанарын цайвар саарал ноолуур, болон махны чиглэлээр ашиглаж байна.

Тодорхойлолт:

Жигд, жигд биш ноолуур бүхий нутгийн ямаанд шилэлт явуулан, “Өөр дотор нь” цэврээр үржүүлж тохиромжтой хэвшлийг гаргасан. Амьдын жин хавар бүдүүн ухна 45-48, бүдүүн эм ямаа 35-39, намар ухна 58-61, эм ямаа 48-52 кг. Ноолуурын гарц бүдүүн ухныхы 475 г, борлон ухныхы 305 г, эм ямааных 390 г, охин борлонгынх 300 г. Ноолуурын голч 15.3-16.7 мкм, жинхэнэ урт нь 5.2-5.7 см.

Шинэлэг байдал: Ойт хээрийн бүсийн тэгш өндөрлөг нутагт бэлчээрээр маллахад зохицсон, тэсвэр сайтай, жин ихтэй үүлдэр юм.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮ-ийн сайдын 1996 онд омгоор, 2017 оны 12 сарын 22-ны А/176 тушаалаар “Эрчим хар” үүлдрээр батлагдсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, 201 тоот

Natasha0130@yahoo.com

+(976) 88527069

www.riah.mn

ӨЛГИЙН УЛААН ҮҮЛДРИЙН ЯМАА

Зохиогч: Б.Бал, Д.Өндөгөө, Х.Шалхаан, М.Төгсжаргал, Б.Нарантуяа

Үйлдвэрлэгч: Увс аймгийн Өлгий сумын бүх баг, Наранбулаг сумын Улаан үзүүр багт цөм сүргийг үржүүлж байна.

Зориулалт:

Бүс нутгийн ямаан сүргийн үндсэн сайжруулагчаар ашиглаж, сайн чанарын цайвар ноолуур, мах, сүү бэлтгэнэ.

Тодорхойлолт:

Нутгийн ямаанд шилэлт явуулан, “Өөр дотор нь” цэврээр үржүүлж тохиромжтой хэвшлийг гаргасан. Амьдын жин хавар бүдүүн ухна 47.7, бүдүүн эм ямаа 31.4, намар ухна 56.0, эм ямаа 48.1 кг. Ноолуурын гарц бүдүүн ухна 546 г, борлон ухна 415 г, эм ямаа 422 г, охин борлон 434 г. Ноолуурын голч 16.0-16.9 мкм, жинхэнэ урт нь 3.8-4.2 см.

Шинэлэг байдал:

Өндөр уулын бүсийн тэгш өндөрлөг нутагт бэлчээрээр маллахад зохицсон, тэсвэр сайтай, жин ихтэй, сүү, ашиг шимээр бусад үүлдэр омгоос давуу.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮ-ийн сайдын тушаалаар 1996 онд омгоор, 2019 онд “Өлгийн улаан” үүлдрээр батлагдсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

info@riah.mn, Natasha0130@yahoo.com

+(976) 96254525

www.riah.mn

МАЛ АЖ АХУЙ: ҮҮЛДЭР, ОМОГ

ГАЛШАРЫН УЛААН ОМГИЙН ЯМАА

Зохиогч: Б.Нарантуяа, Г.Гантэмэр, П.Энхбаатар, Д.Батсүрэн, Б.Ганбаатар, Ц.Гансүрэн, Н.Цолмондорж, Ж.Эрдэнэсаруул

Үйлдвэрлэгч: Хэнтий аймгийн Галшар сумын Оч, Баянбадрал, Сангийн далай, Арвин, Жаргалант багт цөм сүргийг үржүүлж байна.

Зориулалт:

Хээрийн бүсийн ямаан сүргийн үндсэн сайжруулагчаар ашиглаж, сайн чанарын цайвар ноолуур, мах бэлтгэнэ.

Тодорхойлолт:

Нутгийн ямаанд шилэлт явуулан, “Өөр дотор нь” цэврээр үржүүлж тохиромжтой хэвшлийг гаргасан. Амьдын жин хавар бүдүүн ухна 48.5, бүдүүн эм ямаа 37.7, намар ухна 62.7, эм ямаа 45.4 кг. Ноолуурын гарц бүдүүн ухныхыг 585.4 г, борлон ухна 438.5г, эм ямаа 492.2г, охин борлон 411.4г, Ноолуурын голч 15.6-16.42 мкм, жинхэнэ урт нь 3.8-4.54 см.

Шинэлэг байдал:

Өндөр уулын болон Хээрийн бүсийн бэлчээрээр маллахад зохицсон, тэсвэр сайтай, жин ихтэй.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын ХХААХҮ-ийн сайдын тушаалаар 2018 онд “Галшарын улаан” омгоор батлагдсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

info@riah.mn, natasha0130@yahoo.com

+ (976) 99185769

www.riah.mn

МАЛ АЖ АХУЙ: ҮҮЛДЭР, ОМОГ

БУРИАД ОМГИЙН ХОНЬ

Зохиогч: Ц.Цээнханд, Б.Минжигдорж, Б.Балдорж

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Буриад хонийг тал хээрийн бүсэд үндсэн сайжруулагчаар ашиглаж, хонины мах үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

Тодорхойлолт:

Буриад хонь нь чийрэг бие цогцостой, биеийн хэсгүүд тэнцүү хөгжсөн, тэгш өндөрдүү, ууц ялиmsgүй өргөгдсөн, өргөн, гүн цээжтэй, өтгөн богино, ширүүн ноостой, сүүл богино, галбирын ямар нэгэн согоггүй, цээжирхэг, жин ихтэй махны чиглэлийн хонь. Буриад хонь харьцангуй том биетэй. Эм хонины сэрвээний өндөр 69 см, биеийн ташуурт 70.8 см, цээжний бүслүүр 94 см. Ноосны гарц 1.6 кг. Амьдын жин хавар 44.0 кг, намар 60.5 кг, нядалгын жин 30.0 кг, нядалгын гарц 49.6%. Махны тослог 28.9%, уураг 16.1%, илчлэг 3346 ккал. Цөм сүргийг Дорнод аймгийн Дашбалбар, Баяндин, Баян-Ууул, Цагаан-овоо суманд үржүүлж байна.

Шинэлэг байдал:

Буриад хонины амьдын жин Барга, Үзэмчин хониноос 2-3%, Монгол, Байдраг, Баяд, Говь-Алтай, Сартуул, Хотонт, Тамир хонины Улсын стандарттаас 9-15%-иар илүү, Алтанбулаг хониноос 2% бага байна.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХАА-н сайдын 2015 оны А-94 тоот тушаалаар "Буриад хонь" омгоор батлагдсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

✉ info@riah.mn, Natasha0130@yahoo.com

☎ +(976) 99225215,
80225215

🌐 www.riah.mn

МАЛ АЖ АХҮЙ: ҮҮЛДЭР, ОМОГ

ЦАГААН-УУЛ ҮҮЛДРИЙН ХОНЬ

Зохиогч: Ү.Аварзэд, Б.Чутнай, Т.Ариунболд, Д.Доржсэмбэ, Л.Нанжийсүрэн,

Д.Дашэвэг, Б.Банзадмаа, Д.Түмэнбаяр, Г.Баттулга

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, Селекцийн төвийн хонини аж ахуй

Зориулалт:

“Цагаан-Уул” үүлдрийн хонини цөм сүргийг Хөвсгөл аймгийн Цагаан-Уул суманд дагнан үргжүүлэхийн хамт Хөвсгөл аймгийн Рашаант, Галт, Шинэ-Идэр, Төмөрбулаг, Жаргалант, Их-Уул, Тосонцэнгэл, Бүрэнтогтох, Арбулаг, Түнэл, Тариалан, Эрдэнэбулаган сумдууд, мөн Хэнтий аймгийн Өмнөдэлгэр, Төв аймгийн Алтанбулаг, Булган аймгийн Тэшиг, Төвөрхангай аймгийн Баян-Өндөр зэрэг хээр, ойт хээр, өндөр уулын бүс нутагт өсгөн үргжүүлж нутгийн монгол хонини тэсвэрт чанар, мах, ноосон ашиг шимиийн гарц, чанарыг дээшлүүлэхэд сайжруулагчаар ашиглаж байна.

Тодорхойлолт:

Хөвсгөл аймгийн Цагаан-Уул сумын хонин сүргийг 1970-аад оноос эхлэн мах-өөх-бүдүүвтэр ноосны чиглэлээр сайжруулах зорилт тавьж үржил селекцийн ажлыг удирдан зохион байгуулж бий болсон тохиромжтой хэвшилийн хонийг “Өөр дотор нь” цэврээр нь шилэн сонгож үргжүүлэх аргаар “Цагаан-Уул” үүлдрийн хонийг гарган авсан байна.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХХААХҮ-ийн сайдын тушаалаар 2017 онд “Цагаан-Уул” хонини үүлдрээр баталсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

t.ariunbold@muls.edu.mn

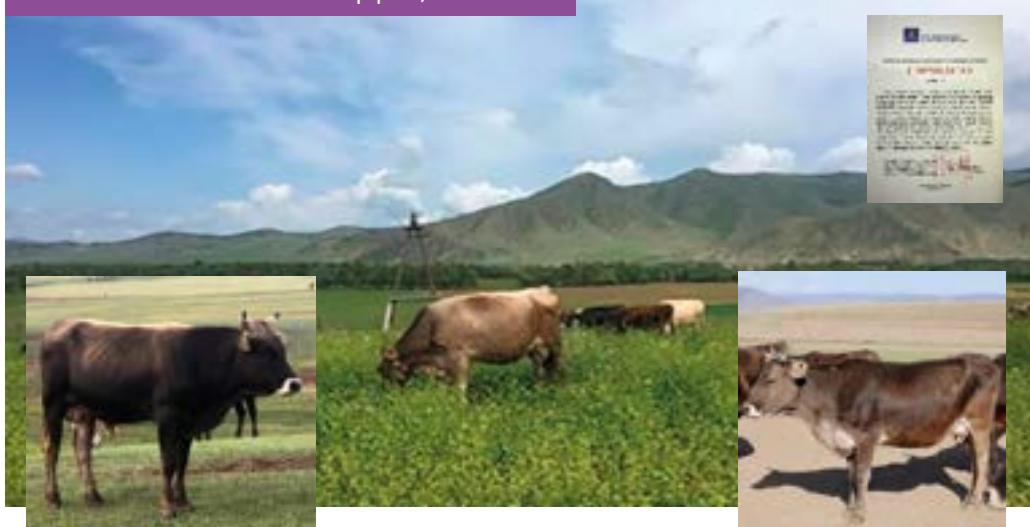
+ (976) 99074505

www.riah.mn

МАЛ АЖ АХҮЙ: ҮҮЛДЭР, ОМОГ

“БУГАН ХАЛИУН” ҮҮЛДРИЙН ХЭСГИЙН ҮХЭР

Зохиогч: Б.Мяхдадаг, Г.Дорж, Д.Даваахүү, М.Цэгмид, Д.Баатартуяа, Б.Мөнхбаатар

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Сүү-махны чигэлээр өсгөн үргүүлэх, монгол үхрийн сүү болон махан ашиг шимийг нэмэгдүүлэх зорилгоор селекцийн үндсэн материал болгон ашиглах.

Тодорхойлолт: Төв аймгийн Батсүмбэрийн сангийн аж ахуйд /хуучин нэрээр/ Монгол үхрийг Алатау үүлдрийн үхрээр сайжруулах үржлийн ажлыг 1957 оноос системтэйгээр эхлүүлж, олон арван жил явуулсан эрдэм шинжилгээ-үйлдвэрлэлийн ажлын үр дүнд манай орны байгаль цаг уурын нөхцөлд дасан зохицож, өсөн үржиж, ашиг шимээ өгч байгаа Монгол үхрийн тэсвэрт чанар, сайжруулагч үүлдрийн ашиг шим арвин өгөх генетик чадамжийг шингээсэн өвөрмөц онцлог бүхий биеэ даасан сүрэг бий болж 2019 оны мал тооллогын дүнгээр зөвхөн энэ аж ахуйд 23 мянга гаруй шинэ үхэр сүрэг бий болсон байна.

Шинэлэг байдал: Биеийн хийц, галбирын хувьд Монгол үхрээс харьцангуй том. Фермерийн нөхцөлд Буган халиун үнээ саалийн 305 хоногт дунджаар 3.8 хувийн тослогтой 2367 литр сүү өгч байгаа нь Монгол үүлдрийн үнээнээс 3 дахин их, амьдын жингээр 15-18 хувиар илүү байдаг. Сүргийн нөхөн үйлдвэрлэлийн судалгаагаар сүүлийн 5 жилийн дунджаар төл бойжилт 100 эхээс 92.9, хээл хаялт 0.62, сувайлалт 6.2, нас гүйцсэн болон өсвөр үхрийн зүй бус хорогдол 2.3, төлийн хорогдол 4.5 хувь байдаг.

Баталгаажилт: Монгол Улсын ХААХҮ-ийн сайдын 2020 оны 6 сарын 17-ны өдрийн А-218 дугаар тушаалаар сүү-махны чиглэлийн хосолмол ашиг шимт “Буган халиун” үүлдрийн хэсгээр баталж Y-1 гэрчилгээ олгосон.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

b.myakhdadag@gmail.com,
dbaatartuya@gmail.com

+976 11-341936,
99182757, 94268089

www.riah.mn

МАЛ АЖ АХҮЙ

Монгол үүлдрийн азарганы үрийг гүн хөлдөөх, хадгалах, ашиглах технологи

МОНГОЛ ҮҮЛДРИЙН АЗАРГАНЫ ҮРИЙГ ГҮН ХӨЛДӨӨХ, ХАДГАЛАХ, АШИГЛАХ ТЕХНОЛОГИ

Зохиогч: Г.Бадамханд, Д.Самданжамц

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Манай орны нэхцэлд эрдэмтэдийн урьд нь хийсэн материал, өөрсдийн туршилт, судалгааны ажлын үр дүнд тулгуурлан адууныхаа чанарыг сайжруулахаар ажиллаж буй иргэд, адуу сонирхогчид, бизнесменүүд, оюутан сурагчдад гарын авлага болгох

Тодорхойлолт:

Дан ганц бэлчээрийн маллагаанд байж ашиг шим, үр төлөө өгдөг уламжлалыг хадгалсан монгол адуун сүрэгт нэхэн үржихүй, биотехнологийн дэвшилтэт аргыг турших, үржих чадвар сайтай, гойд ашиг шимтэй, шилмэл азарга болон гаднын хурдлах чадвар сайтай азаргануудын үрийг урт хугацаанд хадгалах, заавар зөвлөмж, гарын авлагыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр боловсруулах зайлшгүй шаардлагын үүднээс энэхүү технологийг боловсруулав.

Бүтээгдэхүүнийг туршсан, хэрэглээнд нэвтрүүлсэн байдал:

Энэхүү технологийг 2007 оноос эхлэн төвийн бүсийн 20-иод суманд монгол адууныхаа хурдлах чадварыг сайжруулахаар гаднын үүлдрийн азаргыг ашиглах сонирхолтой иргэн, аж ахуйн нэгж, уяачдын галуудад туршсан.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Оюуны өмч, Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын 2017 оны 04-р сарын 14-ний өдрийн А/364 тоот тушаалаар №8527 дугаартай Зохиогчийн эрхийн гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

gbdm05@yahoo.com

+ (976) 99166090,
99035529

www.riah.mn

МАЛ АЖ АХҮЙ: ҮҮЛДЭР, ОМОГ

СҮҮНИЙ ЧИГЛЭЛИЙН АЛЬПИН ҮҮЛДРИЙН ЯМААНЫ (ЭВСЭЛ ҮР) ХӨВРӨЛ

Зохиогч: Малын нөхөн үржихүй, биотехнологийн лаборатори

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Сүүний чиглэлийн Альпин үүлдрийн ямааны удмын санг хамгаалах, өсгөн үржүүлэх

Тодорхойлолт:

Монгол улсад 2013 онд анх удаа Франц улсаас сүүний чиглэлийн альпин үүлдрийн ямааг импортоор оруулж ирсэн. Альпин үүлдрийн ямааг эрс тэс уур амьсгалтай манай орны нөхцөлд нутагшуулж, удмын санг хамгаалах, хадгалах, өсгөн үржүүлэх зорилгоор сайн чанарын стандарт шаардлага хангасан хөврөл /эвсэл үр/-ийг орчин үеийн биотехнологийн дэвшилтэт аргыг ашиглан МААЭШХ-ийн Малын нөхөн үржихүй, биотехнологийн лабораторийн эрдэмтэн судлаачид бий болгосны үндсэн дээр технологийн горимын дагуу хадгалагдаж байна.

Бүтээгдэхүүнийг туршсан, хэрэглээнд нэвтрүүлсэн байдал:

Манай орны нөхцөлд анх удаа сүүний чиглэлийн Альпин үүлдрийн ямааны хөврөл /эвсэл үр/-ийг биотехнологийн аргаар үйлдвэрлэж байгаад шинэлэг тал оршино. Уг хөврөл нь импортыг орлохуйц бүтээгдэхүүн мөн бөгөөд дотооддоо сүүний ямаа өсгөн үржүүлэх, тоо толгойг богино хугацаанд олшуулах, ямааны сүү, сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэхэд нийгэм эдийн засгийн чухал ач холбогдолтой.

Хэрэглэх арга:

Биотехнологийн дэвшилтэт аргаар нутгийн монгол ямаанд шилжүүлэн суулгах аргаар цэвэр альпин үүлдрийн ишиг гарган авч, цэврээр болон сайжруулагчаар үржилд ашиглана.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

info@riah.mn, Batsukh.t@gmx.com

+976 11-341518,
98087494

www.riah.mn

МАЛ АЖ АХУЙ: МАЛЫН ТЭЖЭЭЛ

ЭРДСИЙН БАЯЖМАЛ ДОЛООЦ

Зохиогч: Д.Болормаа, Ш.Тунгалаг

Үйлдвэрлэгч: Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Таван хошуу малын ашиг шимиийг нэмэгдүүлэх, хүйтний улиралд амьдын жингийн бууралтыг багасгах, балансжуулсан жор бүхий 7 төрлийн эрдсийн шахмал тэжээл юм.

Тодорхойлолт:

Өндөр уул, ойт хээрийн бүсийн ургамал, усанда маш бага агуулагдаж, малын хэрэгцээг хангаж чаддаггүй зарим төрлийн макро-микро элементүүд болон уургийг нэмж баяжуулан эрдсийн дутагдлаас сэргийлэх, уургийн хангамжийг нэмэгдүүлэхэд зориулагдсан бүтээгдэхүүн.

Шинэлэг байдал:

- Сүүний гарцыг 15-20 хувиар нэмэгдүүлнэ
- Өвөл, хаврын улиралд малын амьдын жингийн бууралтыг 10-аас дээш хувиар багасгана
- Хөөвөр ноос, ноолуурын гарцыг нэмэгдүүлнэ

Хэрэглэх арга: Саалийн үнээнд 90-100 г, бордож буй үхэрт 50-60 г, хөхүүл хонь, ямаанд 15-20 г, хонь, ямаанд 10-15 г.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Зохиогчийн эрхийн №3576 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

info@riah.mn

+976 11-341936,
99087494

www.riah.mn

МАЛ АЖ АХҮЙ: МАЛЫН ТЭЖЭЭЛ

ҮУРАГ, АМИН ДЭМЭЭР БАЯЖУУЛСАН ЭРДСИЙН ШАХМАЛ ТЭЖЭЭЛ

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт:

Эрдэс тэжээлийг малын төрөл, нас, хүйсэнд тохируулан үхэр, хонь, ямаанд БЯМБ-2, саалийн үнээнд БЯМБ-3, тугал, бяруу шүдлэнд БЯМБ-4, ойт хээрийн бүсэд БЯМБ-5, ЭШТ-3 хээрийн бүсэд БЯМБ-6, ЭШТ-2 цөлөрхөг хээрийн бүсэд БЯМБ-7, ЭШТ-3 ӨУБ-д БЯМБ-8, ЭШТ-1 жороор үйлдвэрлэж байгаагаараа онцлог юм.

Тодорхойлолт:

Монгол орны бэлчээрийн ургамал, давс, хужрын макро, микро элементийг судалсан дүнгээр ихэнх нутагт төмөр, магни, кали, молебдин хүрэлцээтэй, ойт хээр, хээрийн бүсэд фосфор, хлор, үхэр, натри, мангаан, кобальт, өндөр уулын бүсэд кальци, фосфор, цайр, иод, целерхөг хээрийн бүсэд фосфор, иод, кобальт дутагдалтайг тогтоож, эрдэс бодисын төрөл бүрийн жорыг боловсруулсан.

Шинэлэг байдал: Өвөл, хаврын улиралд даарч, сульдсан малыг өлчиржүүлэх, тэжээлийн шимт бодисын шингэцийг 20-30%-иар нэмэгдүүлж, зүй бусын хорогдол 10.2%-иар, амьдын жингийн бууралтыг 12.1-13.0%-иар бууруулна. Долооцыг царгас, халгай зэрэг уургаар баялаг тэжээлээр баяжуулж, шимт чанарыг нэмэгдүүлснээр шингэцийг сайжруулахаас гадна уургийн дутагдлыг нөхнө.

Хэрэглэх арга: Эрдсийн долооц нь малын бодисын солилцоог сайжруулж, шимт бодисын шингэцийг нэмэгдүүлж, хээл хаялт, төлийн хорогдлыг бууруулна. Тэжээлийг үхэрт хоногт 25-30 г, адуунд 20-30 г, хонь ямаанд 10-15 г, тэмээнд 60-70 г-аар өгөх ба хоногт өгч байгаа нийт тэжээлийн 1 хувиар тооцож өгнө. Эрдэс тэжээлийн найрлаганд кальци, фосфор, төмөр, магни, цайр, зэс, иод, үхэр, хлор зэрэг элементүүд орох бөгөөд нунтаг хэлбэрээр БЯМБ-2-оос 8, шахмал хэлбэрээр ЭШТ (эрдсийн шахмал тэжээл)-1-ээс 4 жороор үйлдвэрлэж байна.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,

ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

✉ info@riah.mn

+ (976) 11-341936,
11-341518

www.riah.mn

МАЛ АЖ АХҮЙ: МАЛЫН ТЭЖЭЭЛ

ЦЕЛЛЮЛАЗА ФЕРМЕНТИЙН БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: 3.Эрдэнэ, Х.Алтанцэцэг

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

Зориулалт: Шимт чанар муутай эслэг агуулсан бүдүүн тэжээлийг целлюлаза ферментийн бэлдмэлээр боловсруулан шингэц, тэжээллэг чанарыг нь дээшлүүлэн малын тэжээл үйлдвэрлэлд хаягдалгүй ашиглана.

Тодорхойлолт: Монгол орны биосферээс дээж авч, эслэг задлагч фермент нийлэгжүүлдэг *Trichoderma viride* мөөгөнцрийн омгийг ялган авав. Мутагенезийн аргаар ферментний лэгжүүлэх идэвхийг сайжруулахаар *Trichoderma viride TR-X1* мутант омгийг гарган авч, целлюлаза ферментийн бэлдмэл үйлдвэрлэх ферментацийн технологи боловсруулав. Сүрэл, хадлангийн өвс зэрэг бүдүүн тэжээлийг ферментийн бэлдмэлээр боловсруулахад нийт протеин 2.26%-иар нэмэгдэж, эслэг 8.1%-иар буурч бүдүүн тэжээлийн органик бодисын шингэц 6.65%-иар нэмэгдэж байна.

Шинэлэг байдал: Эслэг задлагч ферментийн бэлдмэлийг гарган авснаар малын бүдүүн тэжээлийг боловсруулж хаягдалгүй ашиглах, мал, амьтны ашиг шимийг нэмэгдүүлэх боломж бүрдэх юм. Мөн эслэг задлагч ферментийн бэлдмэлийг ашиглан бусад эслэг агуулсан хаягдал түүхий эдийг боловсруулж глюкоз гарган авах, улмаар глюкозыг ашиглан тэжээлийн дрожж үржүүлэн уураг гарган авч малын тэжээлийн нөөцийг нэмэгдүүлэх боломж нээгдэнэ.

Хэрэглэх арга: Ферментийн бэлдмэлийг багсармал тэжээлийн найрлаганд оруулж хэрэглэж болно. Мөн целлюлаза ферментийн бэлдмэлээр боловсруулсан бүдүүн тэжээлийг тэжээлийн дүүргэгчээр ашиглах ба 50 хүртэл хувьд тооцон оруулж тэжээл үйлдвэрлэнэ.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №2686 дугаартай гэрчилгээг 2017 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

z.erdene@muls.edu.mn

+ (976) 9966 9954

<http://asbt.muls.edu.mn/>

МАЛ АЖ АХҮЙ: МАЛЫН ТЭЖЭЭЛ

ГАХАЙН БАГСАРМАЛ ТЭЖЭЭЛ

Зохиогч: Н.Тогтохбаяр, А.Отгонжаргал, Д.Сангажав

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

Зориулалт:

Өсвөр гахайн амьдын жинг бодино хугацаанд нэмэгдүүлж, махны чанарыг сайжруулах.

Тодорхойлолт:

Өсвөр гахайн хоногт шаардлагатай шимт бодисын хэрэгцээнд тулгуурлан Монгол орны олдоц ихтэй түүхий эдийг сонгон зохистой харьцаагаар хольж, уураг, эрдсээр баяжуулан шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр балансжуулсан бүрэн найрлагат багсармал тэжээл юм. Бүтээгдэхүүнийг “Ландрас” үүлдрийн 60 өсвөр гахайнд 2 сарын хугацаанд өгч туршихад хоногийн нэмэгдэл жин 985 грамм байж, 6 сартайд 125-130 кг амьдын жинд хүрсэн.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Ашигтай загварын №2691 дугаартай гэрчилгээг 2017 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

otgonjargal.a@muls.edu.mn

+ (976) 99723599

<http://asbt.muls.edu.mn/>

МАЛ АЖ АХҮЙ: МАЛЫН ТЭЖЭЭЛ

УУРАГ, ЭРДЭС БОДИСООР БАЯЖУУЛСАН БАГСАРМАЛ ТЭЖЭЭЛ

Зохиогч: Н.Тогтохбаяр, А.Отгонжаргал, Н.Солонго

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

Зориулалт:

Тус бүтээгдэхүүн нь саалийн үнээнд хоногт шаардагдах энерги, уураг, эрдэс бодис зэрэг шимт бодисыг нөхөн зорилгоор хивлэг авахуулсны дараа сүүний гарцаас хамааруулан нэг литр сүүний гарцад 440 г-аар тооцож өгнө. Уг бүтээгдэхүүн нь саалийн үнээний сүүний гарцыг 12-30 хувиар нэмэгдүүлнэ.

Тодорхойлолт:

Саалийн үнээний ашиг шимийг тогтвортой хэмжээнд бүрэн хангахуйц шаардлагатай түүхий эд, уураг, эрдэс бодис оролцуулан тэжээллэг үзүүлэлтүүдийг балансжуулсан багсармал тэжээл.

Шинэлэг байдал:

- Сүүний гарцыг 15-30 хувиар нэмэгдүүлнэ
- Өвөл, хаврын улиралд малын амьдын жингийн бууралтыг 10-аас дээш хувиар багасгана
- Хөөвөр ноос, ноолуурын гарцыг нэмэгдүүлнэ

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №2360 дугаартай гэрчилгээ, Монгол Улсын Зохиогчийн эрхийн №6332 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

n.togtokhbayar@muls.edu.mn

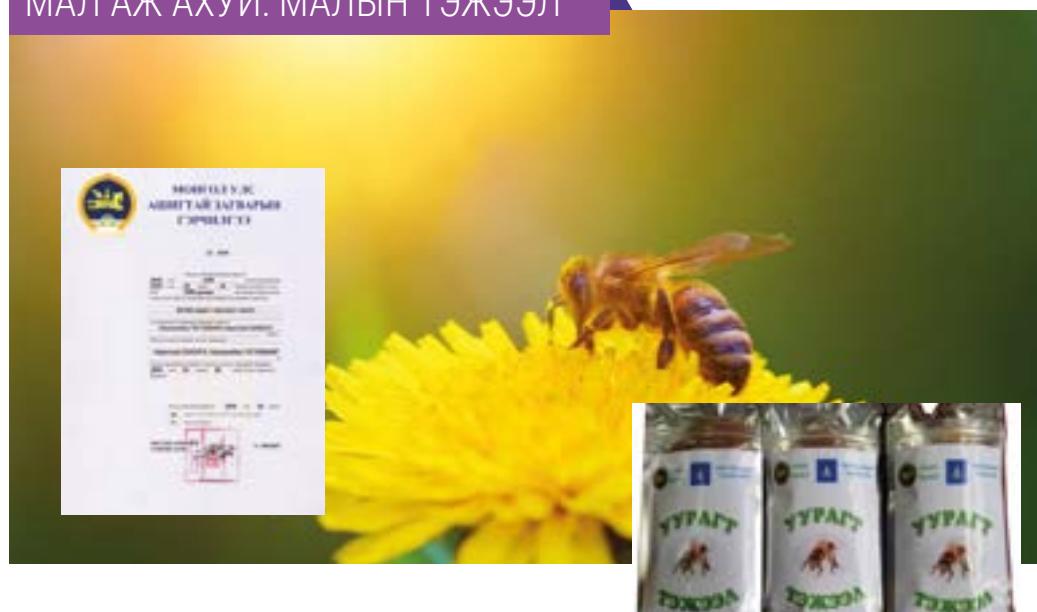

+ (976) 99050883,
99051208

<http://asbt.muls.edu.mn/>

МАЛ АЖ АХУЙ: МАЛЫН ТЭЖЭЭЛ

ЗӨГИЙН БҮЛД ЗОРИУЛСАН УУРАГТ ТЭЖЭЭЛ

Зохиогч: Н.Тогтохбаяр, Ч.Содномцэрэн, Б.Биньеэ, Н.Солонго

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

Зориулалт:

Уурагт нэмэгдэл тэжээлийг цэцгийн тоос дутмаг үед зөгийн уургийн хэрэгцээг нөхөхөд хэрэглэнэ. Уг уурагт тэжээлийг зөгийн бүлд хавар, намрын улиралд тэжээхэд булийн өсөлт хөгжилт 20-30 хувиар нэмэгдэн бүтээгдэхүүний гарцаад тодорхой нөлөө үзүүлнэ.

Тодорхойлолт:

Эх зөгийн өндөглөлтийг идэвхжүүлэн үрвэлдэй бойжуулалтыг нэмэгдүүлэх замаар булийн өсөлт хөгжилт, бүтээгдэхүүний гарц болон өвөлжих чадварыг дээшлүүлэх зорилгоор хэрэглэнэ. Уг уурагт тэжээлийг зөгийн бүлд хавар, намрын улиралд тэжээхэд булийн өсөлт хөгжилт 20-30 хувиар нэмэгдэн бүтээгдэхүүний гарцаад тодорхой нөлөө үзүүлнэ.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Ашигтай загварын №2538 дугаартай гэрчилгээ 2016 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

n.togtokhbayar@muls.edu.mn

+ (976) 99050883,
99051208

<http://asbt.muls.edu.mn/>

МАЛ АЖ АХҮЙ: МАЛЫН ТЭЖЭЭЛ

УУРГИЙН АГУУЛАМЖ ӨНДӨРТЭЙ ХОРГОЛЖИН ТЭЖЭЭЛ

Зохиогч: Д.Пүрэвдолгор, Д.Сангажав, Ч.Уранхайч, Г.Удвал

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

Зориулалт: Бүх төрлийн малд зориулсан уурагт нэмэгдэл тэжээл.

Тодорхойлолт: Тэжээлийн буурцагт ургамлаар 18, 20, 22 хувийн протейны агууламж төрөл бүрийн малд зориулан 3 төрлийн жорыг боловсруулав. Эдгээр жор нь Монгол улсын MNS 2607:2008 стандарт бүхий бүрэн найрлагат багсармал тэжээлтэй харьцуулахад 5.8-9.5 хувиар протейны агууламж өндөртэй, 2.5-2.9 хувиар эслэг багатай байна.

Шинэлэг байдал: Царгасны хорголжин тэжээлээр өвлүүний улиралд сүүний чиглэлийн Алатау үүлдрийн үнээг тэжээхэд сүүний гарц 2.14 литр буюу 26.7 хувиар нэмэгдэж байв. Харин сүүнд агуулагдах тослогын хэмжээ 0.4 буюу 12.5 хувиар, тосгүй хуурай бодис 0.7 ба 8.4 хувиар, уураг 0.1 хувиар тус тус нэмэгдсэн. Мөн бэлчээрийнmallагаатай ёсвөр үхэрт царгасны хорголжин тэжээлийг амьдын жингийн 20%-тай тэнцэх хэмжээтэй нэмэгдлээр өгөхөд хоногийн нэмэгдэл жин 0.22 граммаар нэмэгдэж байв.

Хэрэглэх арга: Саалийн үхэрт хоногт 3.0 кг, ёсвөр үхэрт 2.6 кг тэжээлийг малын хоногийн нормд тулгуурлан услахаас өмнө, оройд хуваан өгнө.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Ашигтай Загварын №3257 дугаартай гэрчилгээ авсан.

МААЭШХ, Тэжээлийн буурцагт ургамлаар уурагт тэжээл үйлдвэрлэх" инновацийн төсөл

udangaus@yahoo.com

+(976) 99081940

<http://asbt.muls.edu.mn/>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

МАЛ, АМЬТНЫГ ШҮЛХИЙГЭЭС СЭРГИЙЛЭХ З ЦЭНТ, ИДЭВХГҮЙЖУУЛСЭН ВАКЦИНЫ ЗАГВАР

Зохиогч: С.Лхагвацэрэн, З.Батсүх

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Гельминт судлалын лаборатори

Зориулалт: Мал, амьтныг шүлхий өвчинөөс сэргийлэх.

Тодорхойлолт:

Шүлхий үүсгэгч вирусний A, O, Asia 1 хэвшлийн 146S омгийн эсрэг төрөгч/уураг агуулсан, афтовирусний эсрэг дархлаа төрүүлэх идэвхтэй, Montanide ISA 201 VG тосон адьювант агуулсан бэлдмэл юм.

Шинэлэг байдал:

Шүлхийн вирусний 3 өөр хэвшлийн өтгөн концентратыг ашиглан бэлдмэлийн технологи боловсруулан гаргаж авсан.

Хэрэглэх арга:

Үхэрт 2 мл, хонь, ямаа, гахайд 1 мл тунгаар булчинд гүн тарьж хэрэглэнэ.

Борлуулах цэг: Улаанбаатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: МЭҮФӨ 11.220-00241-18

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+(976) 70141911,
99116101

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

БАРАГШУНТ ТЭЖЭЭЛИЙН НЭМЭЛТ БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Т.Энх-Оюун

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны нэмэлт тун" ХХК

Зориулалт: Байран ба бэлчээрийн маллагаанд буй мал, амьтныг эрдсийн дутлаас сэргийлэх, амин дэмээр хангах, тэжээл боловсруулах замын эмгэг үйлээс сэргийлэх, тамир оруулах зорилгоор хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт: Амин дэмт ургамал халгай, байгалийн эрдэст эмт түүхий эд барагшуныг саримсны спиртэн хандаар баяжуулан бэлтгэсэн хуурай нунтаг хэлбэртэй тэжээлийн нэмэлт бэлдмэл. МЭХ-д хэрэгжсэн шинжлэх ухаан технологийн төсөл, ЕвроАзийн UNINET-ийн докторын дараах тэтгэлэгт судалгаа, инновацын төслөөр технологи нь боловсронгуй болж бүрэн туршигдан нэвтэрч эхэлж байна.

Найрлага:

Ca-28.68±0.5 г/кг,	Se-0.32 мг/кг	Витамин С-245.2 мг%
Mg-1.74±0.5 мг/кг,	Гуминт нэгдлүүд- 0.399 г	Никотины хүчил-0.10 мг%
Zn-253.3±0.55 мг/кг,	Гумин хүчил-1.34 г	Аргаах бодис-0.05%
Cu-157.77±0.55 мг/кг,	Фульвиийн хүчил-0.265 г	Сапонин-0.48%
Na-2.299±0.5 г/кг	Каротин-8 мг%	Флавнойд-0.33%

Баталгаажилт: Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №4124 дугаартай гэрчилгээг 2015 онд; Дэлхийн Оюуны өмчийн байгууллагын Алтан медаль, сертификат; Монгол Улсын Стандарт: MNS 6672-2017

Борлуулах цэгүүд: Мал эмнэлгийн хүрээлэн "Гарааны нэмэлт тун" ХХК, 125 тоот; Nara-Vet мал эмнэлэг; Архангай аймаг дахь Mit sarvet малын эмийн сан; Сэлэнгэ аймаг, Мандал сумын мал эмнэлэг; Хөвсгөл аймаг, Цагаан-Уул сумын мал эмнэлэг; Дархан хот дахь малын эмийн сан; Эрдэнэт хот дахь АЙ ЖИ ЖИ ӨҮ компани.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, 125 тоот

nemelttun@gmail.com,
tulgaa.enkhoyun.1vm@gmail.com

+ (976) 96647996,
96669301

[http:// www.1vm.mn](http://www.1vm.mn)

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

ЭМЧИЛГЭЭ-ТЭЖЭЭЛИЙН ХАМ ҮЙЛЧЛЭЛТЭЙ ДОЛООЦ (ХҮД)

Зохиогч: С.Лхагвацэрэн, З.Батсүх

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Гельминт судлалын лаборатори

Зориулалт: Хэвэгч малыг цагаан хорхой халдвар ба шимт бодисын дутагдлаас хамгаалах

Тодорхойлолт:

Саалийн үхрийн бүрэн найрлагат тэжээлийн долооц (БНТД)-ыг Хүйтсэг шарилж (ХҮД-1), Долгионтсон гишүүнэ (ХҮД-2), Падгар бадаан (ХҮД-3)-ны түүхий эдээр тус бүр баяжуулж, бэлтгэсэн бүтээгдэхүүн нь хэвэгч малыг цагаан хорхойн халдвараас 38.7%-56.4%-иар хамгаалж, найрлагадаа уураг 19.4%-26.6% агуулж, уураг ба эслэгийн харьцаа 5.1/1-8.06/1 байсан нь эмчилгээ ба тэжээлийн хам үйлчлэлтэй болохыг илтгэнэ.

Шинэлэг байдал:

- Эмчилгээний шинэ арга дэвшүүлсэн
- Ургамлын гаралтай
- Мал эмнэлгийн хэрэглээнд хялбар нэвтрүүлэх боломжтой

Хэрэглэх арга:

Бог малд 1 кг, Бод малд 5 кг-аар 7 хоногийн турш тавьж олгох

Борлуулах цэг: Улаанбаатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: Монгол Улс ашигтай загварын №2750 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХҮД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

✉ vet_inst@email.com

☎ +(976) 70141911,
80813328

🌐 <http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

САЛОФИТ БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Ц.Бямбажав

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Эм хор судлалын лаборатори

Зориулалт: Тэжээлийн хомсдооос эцэж турсан, өвчин эмгэгийн улмаас ядарч доройтон биеийн эсэргүүцэл суларсан ба бодис солилцооны хямрал дээр суурилан сэдээгддэг дархлалын хоёрдогч дутагдлын үед сувиллын эмчилгээнд хэрэглэнэ. Мөн төлийн уушгины үрэвсэл, ханиалга, чацга алдах, уураг зангирах, өсөлт бойжилт удаашрах буюу сэнсрэх зэрэгт эмчлэх, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор дотуур хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт: Монгол орны зарим эмийн ургамлын биологийн идэвхт бодисыг ялган авч хийдэг бөгөөд тэжээл боловсруулах эрхтний үрэвсэлт өвчин, тэжээлийн шингэц сайжруулах, дуршил оруулах, нян эсэргүүцэх, дархлааны эсийг гэмтэл, задралаас хамгаалах, бие махбодыг тамиржуулах зориулалтаар зохион бүтээгдсэн бэлдмэл юм. Энэ бэлдмэл нь 2000, 2001 оны зудны үеэр Хөвсгөл, Хэнтий, Өвөрхангай, Дундговь, Булган аймагт анх хэрэглэгдсэн бөгөөд түүнээс хойш эрэлт ихтэй болсон.

Хэрэглэх арга: Ундны цэвэр усаар 1:3 харьцаагаар шингэлж бод малд 100-250 мл, бод малд 20-30 мл, бодын төлд 15-25 мл, бодийн төлд 5-10 мл-ээр тус бүр өдөрт 1-2 удаа дотуур олгоно.

Борлуулах цэг: Улаанбаатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: МЭҮФӨ-11.120-00040-16; Эмийн бүртгэл №QL-18-0523-L-O-0789

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+976) 70141911,
89651177

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

ГОЛИОНЫ БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Ц.Бямбажав

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Эм хор судлалын лаборатори

Зориулалт: Төрөл бүрийн малын үрэвсэлт өвчний явцыг саатуулах, иммуномодулятор үйлчлэлийн механизмаар дархлааг дэмжих, эмийн ба химийн бодист хэт мэдрэгжих, харшлын эмгэгийг дарангуйлах, стрессээс хамгаалах зорилгоор эмчлэх, урьдчилан сэргийлэхэд хэрэглэнэ. Мөн гамшгийн үед эм, химийн бодис, ургамал, тоос шорооноос харшил үүсэх, өлсгөлөн болон туралын улмаас өөртөө харших үзэгдэл, гадаад орчны тааламжгүй хүчин зүйлсийн нөлөөнд стресст орох үед тэдгээрээс хамгаалах, бие махбодын дархлааны тогтолцоог тэнцвэржүүлэх үйлдэлтэй бэлдмэл.

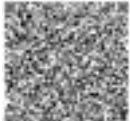
Тодорхойлолт: Голионы бэлдмэл нь мал, амьтны бие махбодыг эмийн ба химийн бодист хэт мэдрэгжих, харшлын эмгэгийг дарангуйлах, дархлалын тогтолцоог тэнцвэржүүлэх (иммуномодулятор), үрэвслийн үйл явцыг намжаах, биеийн тамир тэнхээг нэмэгдүүлэх, уургийн солилцоог эрчимжүүлэх үйлдэлтэй голионоос гаралтай органик бэлдмэл юм.

Шинэлэг байдал: Энэхүү бэлдмэл нь лабораторийн нөхцөлд бага хэмжээтэй хийгдэж байгаа бөгөөд зах зээлд нэвтрэч эхэлж байгаа болно. Эрэлт хэрэгцээ жил ирэх тутам нэмэгдэж байгаа юм.

Хэрэглэх арга: Савлагаан дээрх зааврыг мөрдөх шаардлагатай. Өдөрт 1-2 удаа, 5-25 дуслаар өвчний шинж тэмдэг арилтал амаар олгоно.

Борлуулах цэг: Улаанбаатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан; Ховд аймгийн төвийн эмийн сан; Улаанбаатар хот орчмын эмийн санггууд

Баталгаажилт: Эмийн бүртгэлийн №0636/QT; МЭҮФӨ (стандарт): МЭҮФӨ-11.120-000015-15

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

✉ vet_inst@email.com

☎ +(976) 70141911,
89651177

🌐 <http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

ЦЕЛЛЮЛОЛИТ

Зохиогч: А.Нарантуяа, Ш.Дэмбэрэл, Ж.Дүгэргүрэн

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны монбиотик" ХХК,
Төлийн физиологи, эмгэг судлалын лаборатори

Зориулалт:

Өвөл, хаврын улирал бэлчээрийн өсвөр малын гүзээний эслэг задлах чадавхыг дэмжин идэвхжүүлэх, нүүрс усны солилцооны хямрал, тураал, өсөлтийн saatlaas сэргийлэх зориулалтаар ашиглана.

Тодорхойлолт:

Сэвснээс эслэг задлах идэвхээр нь сонгон шалгаруулсан эслэг задлагч бактерийн (*Bacteroides Succinogenes* ЦЛО-18) нутгийн омгийн өсгөврөөс тохиromжтой харьцаагаар хивэг, багсармалыг баяжуулах зориулалтын тэжээлийн нэмэлт пробиотик.

Шинэлэг байдал:

Эслэгжсэн (хатсан) тэжээл, бэлчээрийн ургамлын ашиглалтыг сайжруулж, өсвөр малын нүүрс усны хангамжийг дээшлүүлэх эх орны пробиотик бүтээгдэхүүн хэрэглэх боломжийг бүрдүүлсэн.

Хэрэглэх арга:

Хүчит тэжээлд 5-10 хувиар хольж, бүлээн усаар дэвтээж 3 долоо хоног олгоно.

Баталгаажилт: MNS – 6018:2009

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+976) 70141911,
96053321

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

ЦЕОПИТ

Зохиогч: М.Золзаяа, Ш.Дэмбэрэл

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны монбиотик" ХХК,
Төлийн физиологи, эмгэг судлалын лаборатори

Зориулалт:

Хивэг малын гүзээний ферментийн үйлдлийг идэвхжүүлэх, хийн нэгдлийн үүсэлтийг бууруулах, хордлогыг саармагжуулах, эрдсийн дутагдлыг нөхөх, ашигтай бичил биетний үржилтэд эерэгээр нөлөөлөх, амьдын жинг нэмэгдүүлэх.

Тодорхойлолт:

Нэн чухал 15 төрлийн эрдсийг агуулсан, сүвэрхэг бүтэц бүхий байгалийн цеолитийг цэвэршүүлэн гарган авсан биологийн өндөр идэвхт чанартай нунтаг бэлдмэл.

Шинэлэг байдал:

Байгалийн гаралтай биологийн өндөр идэвхт, олон төрлийн эрдэс бүхий нано бүтцэт бэлдмэл юм.

Хэрэглэх арга:

Өвөл, хаврын улиралд бод малд 40 г, бог малд 20 г тунгаар өдөрт 1 удаа тэжээлд нь нэмж, хордсон мал, амьтанд 1 г/кг тунгаар өдөрт 1 удаа дотуур олгоно.

Баталгаажилт:

МЭҮФӨ- 11.120-000016-15; Барааны тэмдэгийн №15390 гэрчилгээг 2016 онд; Монгол Улсын шинэ бүтээлийн №4509 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

✉ vet_inst@email.com

☎ +(976) 70141911,
96053321

🌐 <http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

МОНГАСТРУМ

Зохиогч: Д.Лхамсайзмаа

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Эм хор судлалын лаборатори

Зориулалт:

Мал, амьтны ходоод, гэдэсний үрэвсэл, чацга алдалтыг эдгээх, ядарч дороитсон малд тамир тэнхээ оруулах, дархлаа тэтгэх зорилгоор хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Эмийн ургамлаас гарган авсан аргаах бодис, С витамин, нийлбэр флавоноид агуулсан, бие махбодын бодисын солилцоог сайжруулж, физиологийн хэвийн үйл ажиллагааг идэвхжүүлдэг, мах сүүнд үлдэгдэл үүсгэдэггүй бүтээгдэхүүн.

Хэрэглэх арга:

Бод малд 40-50 мл-ээр, бод малын төл, бог малд 5-10 мл-ээр өдөрт 3 удаа дотуур, өвчний шинж тэмдэг арилтал олгоно.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын шинэ бүтээлийн патент №428; Монгол Улсын малын эмийн бүртгэлийн гэрчилгээ QL-18-0523-A-0-0788; "Монгаструм" бэлдмэл Фармакопейн өгүүлэл, МЭҮФӨ-11.220-00131-17

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+976) 70141911,
99058992

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

ЛАКТОБАКТЕРИН СТХ-І, ІІ, ІІІ

Зохиогч: Ш.Дэмбэрэл, Ж.Дүгэrsүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны монбиотик" ХХК

Зориулалт: Нялх төлийн чацга алдах эмгэгийг эмчлэх, хөрвө төл, өсвөр малын гүзээний тэжээл боловсруулалтыг идэвхжүүлж, өсөлтийг эрчимжүүлэх, дотоод хордлогыг бууруулахаар хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт: Сэвсний агуулагдахуунаас гэдэсний эмгэг төрүүлэгчдэд сөрөг нөлөөлдөг болон бусад биологийн идэвхтэй шинжээр нь сонгон шалгаруулсан, сүүн хүчлийн савханцрын нэг, хоёр болон гурван төрлийн нутгийн омгийн 200 сая (CFU/g) амилах чадвартай эс агуулсан шаргал өнгөтөй, нунтаг пробиотик бүтээгдхүүн. Пробиотикт 90 хувийн хуурай бодис, 17 төрлийн шүнтэн хүчил, 50 хувиас доошгүй бактерийн уураг агуулагдана.

Шинэлэг байдал: Манай орны экологид эргэлдэж буй гэдэсний эмгэг төрүүлэгчдийн эсрэг үйлчилгээгээр нь сонгосон сүүн хүчлийн бактериуд агуулсан, экологийн цэвэр бүтээгдхүүн. Төлийн хodoод гэдэсний бичил экологид тохирсон, дасал үүсэхгүй, эмчилгээ, сэргийлэлтийн үйлдлээс гадна ургийн эх үүсвэрийн үүрэг гүйцэтгэнэ.

Хэрэглэх арга: Төлийн чацга алдах эмгэгийн үед хөхүүлэхээс 30 минутын өмнө хурга, ишиг, торойд 2 г-аар, тугалд 4 г-аар өдөрт 2 удаа бүлээн усаар дэвтээж, 4-5 өдрийн турш дотуур олгоно. Өсвөр малд тэжээлийн нэмэлтээр, төлөг борлонд 10 г-аар, бяруунд 20 г-аар тус тус олгоно.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн патент №952; 3543; №1583; 1584; 3542; 4351

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+ (976) 70141911,
96053321

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

ЛАКТОПАСТ

Зохиогч: Ш.Дэмбэрэл, Ж.Дүгэrsүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны монбиотик" ХХК

Зориулалт: Нялх төлийн биж өвчин, чацга алдах эмгэгийг эмчлэх, зориулалтаар хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Сэвсний агуулагдахуунаас ялгасан биологийн өндөр идэвхтэй сүүн хүчлийн савханцрын нутгийн омог болох *Lactobacillus acidophilus* LBO 50-ийн амьд үржил 2.5×10^8 КУН/г агуулсан паст хэлбэрийн пробиотик бүтээгдэхүүн.

Шинэлэг байдал:

Манай орны экологид эргэлдэж буй гэдэсний эмгэг төрүүлэгчдийн эсрэг үйлчилгээгээр нь сонгосон нутгийн омгоор хийсэн экологийн цэвэр бүтээгдэхүүн. Төлийн хodoод гэдэсний бичил экологид тохирсон, дасал үүсэхгүй, эмчилгээ, сэргийлэлтээс гадна уургийн эх үүсвэр болж бие махбодод ашиглагдана.

Хэрэглэх арга:

Төлийн чацга алдах эмгэгийн үед хөхүүлэхээс 30 минутын өмнө хурга, ишиг, торойд 2 г-аар өдөрт 2 удаа бүлээн усаар шингэлж, 4-5 өдрийн турш дотуур олгоно.

Баталгаажилт: MNS-6018:2009

🏠 УБ-17024, Худ, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

✉️ vet_inst@email.com

☎️ +(976) 70141911,
96053321

🌐 <http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

БИФИДОЛАКТ

Зохиогч: Ш.Дэмбэрэл, Ж.Дүгэrsүрэн

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны монбиотик" ХХК

Зориулалт:

Хөрвө хурга ишиг, нэг наст малын гүзээний тэжээл боловсруулалтыг дэмжих, уураг нүүрсүсны хангамжийг нэмэгдүүлэх зориулалтаар хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Малын гүзээ, ходоодны агуулагдахунаас антигонист болон бусад биологийн идэвхтэй шинжээр нь сонгон шалгаруулсан бифидобактери, сүүн хүчлийн савханцрын нутгийн омгуудын амьд үржлээс (*B.bifidum BIF3: L.acidophilus LBO3*) 30:70 харьцаатайгаар бэлдсэн грамм тутамдаа 2x108 КҮН/г бактерийн эс агуулсан пробиотик бүтээгдэхүүн.

Шинэлэг байдал:

Манай орны экологид эргэлдэж буй гэдэсний эмгэг төрүүлэгчдийн эсрэг үйлчилгээгээр нь сонгосон нутгийн омгийн амьд үржил агуулсан экологийн цэвэр бүтээгдэхүүн. Төл, өсвөр малын уураг, нүүрс усны эх үүсвэрийн үүрэг гүйцэтгэж, өсөлтийг дэмжинэ.

Хэрэглэх арга: Хүчит тэжээлд 5-10 хувиар хольж, бүлээн усаар дэвтээж өгнө.

Баталгаажилт: Фармакопейн өгүүлэл №: МЭҮФӨ-11.120-00008-15

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

✉ vet_inst@email.com

☎ +(976) 70141911,
96053321

🌐 http://www.ivm.mn

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

КАРБИТИН БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Я.Ганболд, Ц.Бямбажав, Ө.Жаргалсайхан, Ө.Отгонжаргал

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны рецептор" ХХК, "Уянга найман нуур" ХХК

Зориулалт:

Хорт болон хогийн ургамал, химиин бодис, үйлдвэрийн хаягдал, ахуйн хэрэглээний бодис, тэрчлэн эм, бэлдмэлээр хордох үед хорыг зайлцуулах, хodoод, гэдэсийг цэвэрлэх зорилгоор хэрэглэнэ. Том мал, төлд хodoод, гэдэсний хямралыг арилгах, үрэвслийг намдаах, ужиг өвчлөлөөс сэргийлэх, мөн хордлого тайлах зорилгоор хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Нунтаг хэлбэртэй, хар саарал өнгөтэй, усанд сайн уусдаг, 50, 100 г-аар савласан, дотуур олгох заалттай, мал эмнэлгийн хodoод, гэдэсний замын өвчинд хэрэглэх эмийн ангилалд хамаарах, хүн, малд хортой нөлөөгүй, байгаль орчинд аюулгүй, үндэсний технологи бүхий, хэрэглэхэд хялбар, шинэ үеийн, технологийн хаягалгүй бэлдмэл болно.

Хэрэглэх арга:

Бэлдмэлээс 10 г-ийг хэмжин авч, 100 мл бүлээн усанд найруулан, өдөрт 2 удаа амаар олгоно.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын гэрчилгээ №2428, 2015 он. Үйлдвэрлэгчийн фармакопейн өгүүлэл (стандарт): "Карбитин" бэлдмэл, ХХААХҮЯ-ны сайдын 2017 оны 5 дугаар сарын 13-ны А/59 тушаал.

УБ-17024, Худ, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

ganboldvt@gmail.com

+ (976) 99021249,
99178780

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

КРЕМКОЛ БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Я.Ганболд

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, "Гарааны рецептор" ХХК

Зориулалт:

Том болон төл малыг төрөл бүрийн ургамлын гаралтай хорт бодис, химиийн болон ахуйн хэрэглээний бодисууд, үйлдвэрийн хаягдлаар хордсон үед хэрэглэнэ. Мөн малын хodoод, гэдэс хямрах, тэжээлдээ дургүй болох, чацга алдах, шингэн дутагдах үед хордлого тайлах зорилгоор өгнө.

Тодорхойлолт:

Гол үйлчлэгч бодис Кремнийн давхар исэл 12 г, уусгагч 100 мл. Колloid хэлбэрийн 3%-ийн хөвмөлөөс бүрдэнэ. Энэхүү бэлдмэл нь хodoод, гэдэсний замд байх хорт бодисын шингэлтийг баагасгаж, гэдэсний гүрвэлзэх хөдөлгөөнийг эрчимжүүлснээр хорыг шимэгдэхээс нь өмнө биеэс гадагшлуулна.

Хэрэглэх арга:

Бэлдмэлээс 5 г-ийг хэмжин авч, 200 мл бүлээн усанд найруулан өдөрт 1-2 удаа амаар олгоно. Найруулсны дараа сэгсөрч хэрэглэнэ.

Баталгаажилт: Монгол Улсын патент

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

ganboldvt@gmail.com

+(976) 99021249,
99178780

[http:// www.ivm.mn](http://www.ivm.mn)

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

СТЕЛЛЕРА

Зохиогч: Ц.Бямбажав

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Эм хор судлалын лаборатори

Зориулалт: Эх малын төллөлт удаашрах, хаг саатах, савны үрэвсэл, сав ба гэдэсний гүрвэлзэх хөдөлгөөн сулрах юмуу агшилтгүй болох, баас хатах, гүйлгэх замаар хордлого тайлах, шарх угааж цэвэрлэх, үений битүү гэмтэл, хаванд шавшлага хийх зэрэгт хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт: Одой далан түрүүний биологийн идэвхт бодисоор найруулж хийсэн, үхжил болон үрэвссэн эд, эрхтнийг нөхөн төлжилтийг нэмэгдүүлэх, М-холиномиметик болон миотроп үйлдлийн механизмаар сав ба гэдэсний гөлгөр булчинг агшаах, өвдөлт намдаах, нян нядлах үйлдэлтэй өтгөвтөр шингэн бэлдмэл юм.

Шинэлэг байдал: Эх орны эмийн ургамлаас гаргаж авсан үйлчлэх бодистой тул эмчилгээний үед сүү болон махыг хүнсэнд хэрэглэж болох тул шинэлэг юм.

Хэрэглэх арга: Бэлдмэлээ буцалгаж хөргөсөн усаар 1:3-аас дээш харьцаагаар найруулж дотуур 0.2 мл/кг тунгаар уулгана. Сав угаах, гадуур хэрэглэхэд хүрэлцэх хэмжээгээр ашиглана.

Борлуулах цэг: Улаанбаатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: МЭҮФӨ 11.120-000014-15. Эмийн бүртгэл № QL-18-0523-L-0-0789

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+976 70141911,
89651177

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

БАРТАЗЕЛ ТҮРХЛЭГ

Зохиогч: Т.Энх-Оюун

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны нэмэлт тун" ХХК

Зориулалт: Арьсны бүх төрлийн шинэ ба хуучин шарх, шалбархай, урагдалт, зүсэгдэлт, үе мөчний хаван, хавдрыг бууруулах, өвдөлт намдаах зорилгоор хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт: Барагшун, ногоон ургамлын хлорофилл агуулсан тосон түрхлэг юм. МЭХ-д хэрэгжсэн шинжлэх ухаан, технологийн төсөл, ЕвроАЗийн UNINET-ийн докторын дараах тэтгэлэгт судалгаа, инновацийн төслөөр технологи нь боловсронгуй болж бүрэн туршигдан нэвтэрч эхэлж байна.

Найрлага:

Ca-28.68±0.5г/кг	Na-2.299±0.5г/кг	Гумин хүчил-0.78г
Mg-1.74±0.5мг/кг	Se-0.32 мг/кг	Фульвийн хүчил-0.16г
Zn-253.3±0.55мг/кг	Бензойны хүчил-12.84%	Хлорофил-5г
Cu-157.77±0.55мг/кг	Гуминт нэгдлүүд- 0.056г	Вазелин-35г

Баталгаажилт: Монгол Улсын шинэ бүтээлийн патент №3899, 2014 он; Малын эмийн фармакопейн өгүүлэл.

Борлуулах цэгүүд:

- Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны нэмэлт тун" ХХК, 125 тоот
- Nara-Vet мал эмнэлэг
- Архангай аймаг дахь Mit sarvet малын эмийн сан
- Сэлэнгэ аймаг, Мандал сумын мал эмнэлэг
- Хөвсгөл аймаг, Цагаан-Уул сумын мал эмнэлэг
- Дархан хот дахь малын эмийн сан
- Эрдэнэт хот дахь АЙ ЖИ ЖИ ӨҮ компани

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, 125 тоот

nemeltun@gmail.com
tulgaa.enkhoyun.ivm@gmail.com

+976) 96647996,
96669301

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

СТЕЛЛЕРОЛ ШАРХНЫ ТҮРХЛЭГ

Зохиогч: Ц.Бямбажав

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Эм хор судлалын лаборатори

Зориулалт: Зудын үед цас хатууран хөрлөснөөр мал бэлчээрлэх үед хошуу, хөлийн туурай, турууны зэтэр, шилбэний арьс шалбарч шархлах, хөлдөх зэргээр үүссэн шарх, түлэгдэлт, чоно нохойд хазуулсан ба морины нурууны эдгэрдэггүй шарх, үеийн ба зөвлөн эд, шөрмөс, шандасны битүү гэмтэл болон үнээний хөх хагарах зэрэгт хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт: Их Монголын морьт цэргүүд байлдааны үед шархсан хүн, малаа эмчилж байсан Одой далан түрүү хэмээх эмийн ургамлыг уламжлалт аргаар боловсруулан, биологийн идэвхт бодисыг орчин үеийн аргаар ялган авч бүтээсэн, шархны нөхөн төлжилтийг хурдасгах, хаван хариулах, өвдөлт намдаах, нянг нядлах, үхэжсэн эдийг цэвэршүүлэх, шар усыг хатаах үйлдэлтэй уламжлалт эмийн шилдэг бүтээгдэхүүн юм. 2016 онд НҮБ-ын ХХАА-н байгууллагын захиалгаар “Стеллерол” шархны тосон түрхлэгийг 11000 ширхэг үйлдвэрлэн зудын гамшигт нэрвэгдсэн арваад аймагт тараагдсан юм.

Шинэлэг байдал: Ижил төрлийн зориулалттай дотоодын ба гадаадын бүтээгдэхүүнээс 1.5-3 дахин богино хугацаанд шарх эдгэрнэ. Сорви тогтохгүйгээс гадна арьсны хорт хавдрын эсрэг нөлөөлнө.

Хэрэглэх арга: Шархаа цэвэрлэж нимгэн түрхэх болон боолтын материалд шингээж боно. Эмчилгээг 24-48 цагт 1 удаа хийж, шархны үрэвслийн явц зогсож эхлэхэд 72 цагт 1 удаа хэрэглэвэл зохино.

Борлуулах цэг: Мал эмнэлгийн хүрээлэнг, 1 давхар, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: Эмийн бүртгэлийн дугаар: №0635/QD

МЭҮФӨ (стандарт): МЭҮФӨ-11.120-000013-15

УБ-17024, Худ, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+976) 70141911,
89651177

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

БАБЕДАЗОЛ БЭЛДМЭЛ

- Зохиогч:** Б.Батцэцэг, Б.Баттөр, П.Мягмарсүрэн, Б.Энхтайван
- Үйлдвэрлэгч:** Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны ветбиотек" ХХК
- Зориулалт:** Малын цусны паразитын эсрэг үйлчилгээтэй имидокарбын 12%-ийн тарилгын уссан уусмал.
- Тодорхойлолт:** Бабедазол тарилгын уусмалыг "Гарааны ветбиотек" ХХК-д 100 мл-ийн савлагаатайгаар жилд 50-60 литр буюу 500-600 ширхэгийг үйлдвэрлэн баруун таван аймаг болон хачиг их унадаг аймгуудад түлхүү хүргэж байна.

Шинэлэг байдал: Бабедазол эмийн гол үйлчлэгч бодис болох имидокарб дипропионат нь эдийн уураг болон сийвэнтэй холбогдоноор мал амьтны бие махбодод удаан хугацаагаар үйлчилж чаддаг. Өөрийн оронд адууны хачгийн халуун өвчнийг эмчлэх сонгомол үйлчилгээтэй бэлдмэлийн технологийг бий болгон үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх нь уг өвчиний улмаас малчдад учирч буй эдийн засгийн хохирлыг бууруулах мөн эрсдлээс хамгаалахад чухал ач холбогдолтой болно. 2013 оноос үйлдвэрлэлд нэвтэрсэн, жил бүр шинэ цуврал үйлдвэрлэдэг.

Хэрэглэх арга:

Адууны хачгийн халуун өвчнийг (*B. caballi* болон *T. equi*) эмчлэх, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор уг өвчнөөр өвчилсөн болон өвчлөх эрсдэл бүхий адуунд тарьж хэрэглэнэ.

Борлуулах цэг: Улаанбаатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн патент № 4031, 2014 он; MNS 6174:2010.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+ (976) 70141911,
99004264

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

АМИМЕКТИН ПУР-ОН БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Б.Батцэцэг, Б.Баттөр, П.Мягмарсүрэн, Б.Энхтайван

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны ветбиотек" ХХК

Зориулалт:

Малын хачиг, шар ширх, хөх ширх, хүрд, шалз зэрэг гадна шимэгчийн эсрэг хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

0.5% ивермектин, 2.5% амитраз агуулсан тосон уусмал. Уг бэлдмэл нь дельтаметрин, амитразыг хамтад нь агуулсан тул бусад хачиг, шавжийн эсрэг үйлчлэгч бодист дасалтай гадна шимэгчид хэрэглэхэд илүү үр дүнтэй. Мөн шавж дайжуулах үйлчилгээтэй.

2017 онд НҮБ-ын Хүнс, хөдөө аж ахуйн байгууллагын захиалгаар Амимектин пур-он бэлдмэлийг "Гарааны ветбиотек" ХХК-д 500 мл савлагаатайгаар 1 тонныг үйлдвэрлэн нийлүүлсэн.

Шинэлэг байдал:

Монгол улсад анх удаа эсийн өсгөвөр ашиглан үйлдвэрлэсэн.

Хэрэглэх арга:

Малын амьдын жингийн 10 кг тутамд 1 мл-ээр тооцож, зоо нурууг дагуулан үс ноосыг сайн ярж, нурууны арьсанд дусааж хэрэглэнэ.

Борлуулах цэг: Улаанбатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №4489 дугаартай гэрчилгээ 2016 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+ (976) 70141911,
89651177

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

ДЕЛТАМОН ПУР-ОН БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Б.Батцэцэг, Б.Баттөр, П.Мягмарсүрэн, Б.Энхтайван

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны ветбиотек" ХХК

Зориулалт:

Малын хачиг, шар ширх, хөх ширх, хүрд, шалз зэрэг гадна шимэгчийн эсрэг хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

1% дельтаметрин агуулсан тосон уусмал. Уг бэлдмэл нь дельтаметрин, амитразыг хамтад нь агуулсан тул бусад хачиг, шавжийн эсрэг үйлчлэгч бодист дасалтай гадна шимэгчид хэрэглэхэд илүү үр дүнтэй. Мөн шавж дайжуулах үйлчилгээтэй. 2017 онд НҮБ-ын Хүнс, хөдөө аж ахуйн байгууллагын захиалгаар Делтамон пур-он бэлдмэлийг "Гарааны ветбиотек" ХХК-д 500 мл савлагаатайгаар 0.5 тонныг үйлдвэрлэн нийлүүлсэн.

Шинэлэг байдал:

Монгол улсад анх удаа эсийн өсгөвөр ашиглан үйлдвэрлэсэн.

Хэрэглэх арга:

Малын амьдын жингийн 10 кг тутамд 1 мл-ээр тооцож, зоо нурууг дагуулан үс ноосыг сайн ярж, нурууны арьсанд дусааж хэрэглэнэ.

Борлуулах цэг: Мал эмнэлгийн хүрээлэнгийн, 1 давхар, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №4511 дугаартай гэрчилгээг 2017 онд авсан.

УБ-17024, Худ, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+(976) 70141911,
99004264

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

ДЕЛЬТАТРАЗ ПУР-ОН БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Б.Батцэцэг, Б. Баттөр, П.Мягмарсүрэн, Б.Энхтайван

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны ветбиотек" ХХК

Зориулалт:

Малын хачиг, шар ширх, хөх ширх, хүрд, шалз зэрэг гадна шимэгчийн эсрэг хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

1.5% дельтаметрин, 1.5% амитраз агуулсан тосон уусмал. Уг бэлдмэл нь дельтаметрин, амитразыг хамтад нь агуулсан тул бусад хачиг, шавжийн эрсэг үйлчлэгч бодист дасалтай гадна шимэгчид хэрэглэхэд илүү үр дүнтэй. Мөн шавж дайжуулах үйлчилгээтэй. 2017 онд НҮБ-ын Хүнс, хөдөө аж ахуйн байгууллагын захиалгаар Дельтатраз пур-он бэлдмэлийг "Гарааны ветбиотек" ХХК-д 500 мл савлагаатайгаар 0.5 тонныг үйлдвэрлэн нийлүүлсэн.

Шинэлэг байдал:

Монгол Улсад анх удаа эсийн өсгөвөр ашиглан үйлдвэрлэсэн

Хэрэглэх арга:

Малын амьдын жингийн 10 кг тутамд 1 мл-ээр тооцож, зоо нурууг дагуулан үс ноосыг сайн ярж, нурууны арьсанд дусааж хэрэглэнэ.

Борлуулах цэг: Улаанбаатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №4510 дугаартай гэрчилгээг 2017 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+976 70141911,
99004264

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

“ЗЭСЕЛ” БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Д.Будрагчаа, Т.Энх-Оюун, С.Энхмарт, С.Болорчуулун, Б.Билгүүн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал Эмнэлгийн Хүрээлэн

Зориулалт:

Бог болон төл малд зэс болон селен элементүүдийн дутагдлаас үүсдэг оронги болон булчин цайх өвчний үед эмчлэх, сэргийлэх зорилгоор хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Орц, найрлага: Идэвхтэй нэгдлүүд: Селенээр баяжуулсан полисахарид, Зэсээр баяжуулсан полисахарид, үйлчилгээг нэмэгдүүлэгч туслах нэгдлүүд: Глюкоз, Витамин Е, Витамин Д.

Шинэлэг байдал:

Химийн инженерчлэлийн аргыг ашиглан хөл газрын ургамлаас ялгасан полисахаридын функциональ групп дээр холбон селен болон зэсийг органик хэлбэрт шилжүүлсэн, эзэн биедээ хоргүй, түүхий эдийн олдоц арвин.

Хэрэглэх арга:

Доорх тунгаар булчинд тарьж хэрэглэнэ. Үүнд: Бог мал 1.0-1.5 мл, төл мал 0.2-0.5 мл-аар тарина. Төл малд зориулсан цацлага бэлдмэлийг 3-5 удаа амруу нь цацаж хэрэглэнэ.

Баталгаажилт:

Монгол Улс, Мал эмнэлгийн эмийн сорилт баталгаажуулалтын улсын лаборатори, УТҮГ-ын дүгнэлт: Бүртгэлийн дугаар №20-381, МЭҮФӨ-ийн төсөл: Тус хорооны хурал хүлээгдэж байна. Малын эмийн бүртгэл: 2021 оны 2 дугаар сард МЭЕГ-т өгсөн.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

d.budragchaa@gmail.com

+(976) 96647997,
96647996

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

“АМИКОЛ” ХӨӨСРӨГЧ ШАХМАЛ БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Н.Лхагвасүрэн, Ц.Долгорсүрэн, Э.Үен, Т.Энх-Оюун

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

Зориулалт:

Монгол орны хөрснөөс ялгаж авсан *Metarhizium anisopliae* мөөгөнцрийн G09/22 омгийг ашиглан гаргасан. Бэлчээрийн хөнөөлт царцаа болон бөөс, бясаа, Сибирийн болон өрөөсгөл хүр эрвээхэй, Якобсоны төөлүүрч эрвээхэйтэй тэмцэхэд хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Ампициллин триgidарт, клоксациллин натри антибиотик агуулсан, цайвар, цайвар шаргал өнгөтэй, хатуу хэлбэрийн шахмал бэлдмэл юм. 21.5 ± 0.5 г-аар 1 ширхэгээр гэрэл, ус үл нэвтрэх мөнгөлөг полиэтилен уутанд савлана.

Шинэлэг байдал:

Импортыг орлох бүрэн боломжтой. Малын савны үрэвслийн аль ч хэлбэрийн үед хэрэглэнэ.

Хэрэглэх арга:

Монгол үнээ, эрлийз гүнжинд 1 шахмалаар өдөрт 1 удаа. Эрлийз болон цэвэр үүлдрийн үнээнд 2 шахмалаар өдөрт 1 удаа үтрээний гүнд хийж хэрэглэнэ. Өвчний явц, үрэвслийн хэлбэрээс хамаарч 3-5 хоног хэрэглэнэ.

Баталгаажилт: МЭҮФӨ-ийн төсөл (баталгаажуулах шатандаа явж байна).

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

lkhagva.vet@gmail.com
vet_inst@email.com

+(976) 70141553 70141911,
88060774, 96669301

[http:// www.ivm.mn](http://www.ivm.mn)

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

"КАЛДВЕТ" БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Ц.Долгорсүрэн, Э.Үен, Т.Энх-Оюун

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал Эмнэлгийн Хүрээлэн

Зориулалт:

Мал, амьтны кальци, фосфорын солилцоог зохицуулж, Д амин дэмийн дутагдлыг нөхөн, резорбцийг бууруулж ясны эдийн нягтралыг нэмэгдүүлэхээс гадна мэдрэлийн дамжуулалтын зохицуулалт болон булчингийн агшилт, цусны бүлэгнэлтэд оролцдог дотур олгох нунтаг бэлдмэл.

Тодорхойлолт:

Орц, найрлага: Идэвхтэй нэгдэл кальцийн карбонатын 1000 мг тутамд 380 мг энгийн кальци агуулсан, бэлдмэлийн савлагaa тутамдаа холекальциферол (Витамин D3) - 2000 МЕ (олон улсын нэгжээс дээш) агуулсан.

Шинэлэг байдал:

Бүх төрлийн мал, амьтан хэрэглэх боломжтой, өх орны олдоц ихтай түүхий эдийг гол түүхий эдээ болгон ашигласан.

Хэрэглэх арга:

Малын эмч өөрөөр зөвлөөгүй нөхцөлд: Саалийн үнээнд нэг өдөрт 300 кг амьдын жинд 100 г ноогодооор (0.3г/кг) тооцож 21-28 хоног; Рахиттай гөлгөнд нэг хоногт 1 кг амьдын жинд 0.4 г (165 мг/кг кальци) байхаар тооцон өвчний явцаас шалтгаалан 30-60 хоног хэрэглэнэ. Бог, бод малд нэг хоногт 1 кг амьдын жинд 0.3 гр байхаар тооцон 21-28 хоног хэрэглэнэ. Калдвет бэлдмэлийг мал, амьтны тэжээлд нэмж, хольж өгнө.

Баталгаажилт:

1. МЭЭСБУЛ-ийн сорилтын дүн
2. МЭЭСБУЛ-ийн баталгаажуулалтын дүн
МЭҮФӨ-ийн төсөл (баталгаажуулах шатандаа явж байна)

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал Эмнэлгийн хүрээлэн

dolgorsuren.ivm@gmail.com,
vet_inst@email.com

+ (976) 70141553 70141911,
96669301, 99134417

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

“НЕОГИСТОЛ” БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: П.Энхтуяа, Ж.Пүрэвжав

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

Зориулалт:

Савны цочмог болон архаг үрэвсэлтэй үнээг эмчлэх зориулалттай бэлдмэл.

Тодорхойлолт:

Орц, найрлага: Гол үйлчлэгч бодис нь бие махбодын бодисын солилцоог сайжруулж, физиологийн хэвийн үйл ажиллагааг идэвхжүүлдэг амин өдөөгч агуулсан биологийн идэвхт бодисууд уураг, нүүрс ус, өөх тос, төрөл бүрийн амин дэмүүд юм.

Туршилтын үр дүн: Савны цочмог болон архаг үрэвсэлтэй үнээнд 2 удаа арьсан дор тарьж хэрэглэхэд савны үрэвсэлийг 90-95%-иар эдгээн эмчлэх идэвхтэй.

Шинэлэг байдал:

Мал нядалгааны газрын хаягдал түүхий эд ашиглан үйлдвэрлэдэг бөгөөд химиин бодис ороогүй экологийн цэвэр бүтээгдэхүүн, мах сүүнд үлдэгдэл үлддэггүй, антибиотикийг бүрэн орлох боломжтой давуу талтай.

Хэрэглэх арга:

Саалийн үнээний савны цочмог болон архаг үрэвсэлтэй метрораги өвчтэй үнээг эмчлэхийн тулд 20 мл тунгаар 5 хоногийн зайдайгаар 4 удаа хүзүүний арьсан дор тарьж хэрэглэнэ.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №415, 416 дугаартай гэрчилгээ авсан.

МЭҮФӨ-11.12000045-16 тоот ФӨ нь ХХАА-н сайдын 2016 оны 02 сарын 16-ны өдрийн А/25 дугаар тушаалаар батлагдсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

dolgorsuren.ivm@gmail.com,
vet_inst@email.com

+(976) 70141553 70141911,
96669301, 99134417

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

“ХЭЭЛТЭЙ ГҮҮНИЙ ИЙЛДЭС” БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Б.Баяр-Энх, Д.Батсайхан

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал Эмнэлгийн Хүрээлэн

Зориулалт:

Ороо идэвхжүүлэх, олон өндгөн эс гадагшлуулах зориулалттай бэлдмэл.

Тодорхойлолт:

Орц, найрлага: Гол үйлчлэгч бодис нь гүүний хээлийн эхэс, савнаас гаралтай гонадотроп даавар юм. Ийлдсэнд уг даавраас гадна альбумин, глобулин зэрэг уургууд агуулагдана. Гонадотроп даавар нь нүүрс-ус ба уургаас тогтсон альфа ба бета гэсэн дэд нэгжүүдээс бүрдэх гликопротеин нэгдэл юм. Шаргал өнгөтэй, шингэн бэлдмэл.

Шинэлэг байдал:

Ургийн гаралтай даавар агуулдаг учир идэвх өндөр, үр дүн сайн байдаг, стероид даавар шиг орооны хуурамч шинж тэмдэг өгдөггүй.

Хэрэглэх арга:

ХГИ-ийг арьсан дор тарина. Ороо идэхжүүлэхдээ үнээнд 2000-3000 хулгана нэгж /х.н/, хонь, ямаанд 1000-1200 х.н, гахайд 3000 х.н. Олон өндгөн эс гадагшлуулахад: Үнээнд 4000-5000 х.н, хонь, ямаанд 2000-4000 х.н. Үхэрт тарихдаа нэг удаагийн тарих ийлдэсний 20-25 орчим хувийг эхлээд тарьж 0,5-1 цаг ажиглалт хийж харшлын хариу урвалын шинж тэмдэг илрээгүй тохиолдолд үлдсэн хэсгийг тарина. Харшлын шинж илэрсэн тохиолдолд бэлдмэлийг хэрэглэж болохгүй.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №1573 дугаартай гэрчилээ авсан.

Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 11-р хороо,
Зайсан, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

bayarenkh@gmail.com, vet_inst@email.com

+ (976) 70141553
70141911, 99797723

[http:// www.ivm.mn](http://www.ivm.mn)

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

“МАХНЫ ҮЙЛДВЭРИЙН ЭРҮҮЛ АХҮЙ, ТЕХНОЛОГИЙН НӨХЦӨЛИЙН ЗАГВАР” ТЕХНИКИЙН ЗӨВЛӨГӨӨ

Зохиогч: С.Лхагвасүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, “Гарааны праймер” ХХК

Зориулалт:

Мах үйлдвэрлэлийн технологи, эрүүл ахуйн шийдлийг олон улсын шаардлагад нийцүүлэх арга замыг тодорхойлсон зөвлөгөө.

Тодорхойлолт:

Мах үйлдвэрлэлийн технологи, эрүүл ахуйн шийдлийг олон улсын шаардлагад нийцүүлэх арга замыг тодорхойлсон, 14 бүлэг 40 гаруй дэд бүлэг 10 хавсралт, 70 гаруй зураг, схемээс бүрэлдсэн, зөвлөх үйлчилгээний иж бүрэн баримт бичиг юм.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Зохиогчийн эрхийн №7196 дугаартай гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

lhasus_s@yahoo.com

+(976) 99167455
99194028

http://www.ivm.mn

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

СҮҮНИЙ МАГАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЦОМОГ

Зохиогч: С.Лхагвасүрэн, Т.Ганцэцэг, Ц.Алимаа, Ц.Баярсайхан

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны праймер" ХХК

Зориулалт:

Сүүний хүчиллэг байдал, pH, нянгийн бохирдолт, грам эерэг, сөрөг кокк, савханцар, маститын үүсгэгч илрүүлэх, сүүнд ус, сод, гурил хольсон эсэхийг тодорхойлох зэрэг сүүний эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын анхан шатны 8 үзүүлэлтийг хурдавчилсан аргаар илрүүлэн оношилно.

Тодорхойлолт: 12 төрлийн урвалж, уусмалаас бүрдэнэ. Орон нутгийн Мал эмнэлгийн ариун цэврийн лаборатори, сүүний ферм, сүү, сүүн бүтээгдэхүүний үйлдвэр, хүнсний захын лабораториудад шууд хэрэглэх боломжтой.

Онцлог, давуу тал:

- Хөдөлмөр хөнгөвчилсөн, цаг хугацаа хэмнэсэн
- Нэг дээжинд хэд хэдэн аргыг ашигласнаар шинжилгээний үр дүн үнэн бодит гарна
- Урвалж, бодисын олдоц ховор, чанарын баталгаа эргэлзээтэй өнөө үед химийн бодисын ашиглалт, хадгалалт, аюулгүй ажиллагааны асуудлыг шийдвэрлэсэн
- Хямд үнэтэй

Хэрэглэх арга:

MNS 6269:2011 стандартын дагуу ашиглана. Дэлгэрэнгүй аргачлал бүтээгдэхүүний хамт дагалдан очно.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын гэрчилгээ №2471 дугаартай гэрчилгээ 2015 онд авсан. MNS 6269:2011

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсан,
Дүнжингаравын гудамж, Соёмбөт 51-р байр,
Гарааны праймер ХХК-ийн оффис

info@primer.mn

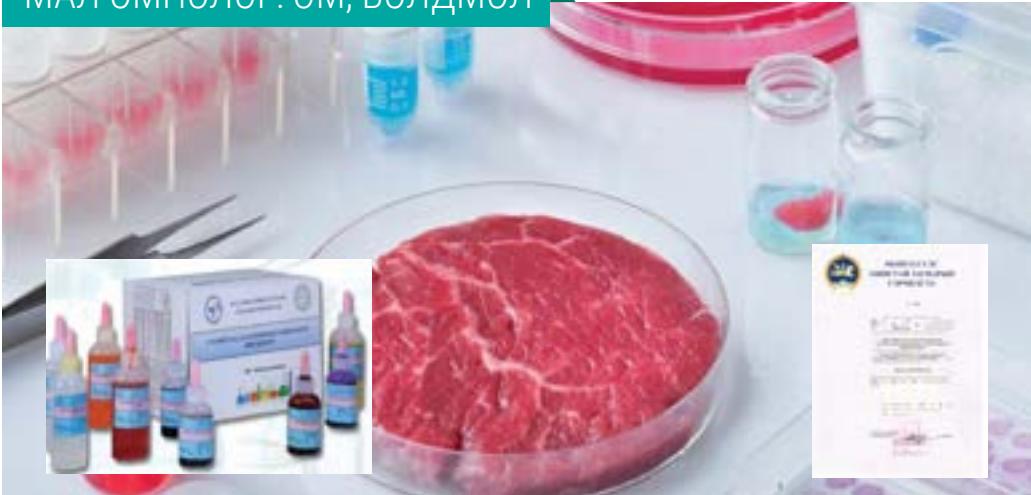

+ (976) 77118805
99167455

[http:// www.primer.mn](http://www.primer.mn)

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

МАХНЫ МАГАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЦОМОГ

Зохиогч: С.Лхагвасүрэн Т.Ганцэцэг Ц.Алимаа Ц.Баярсайхан Д.Болорцэцэг

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны праймер" ХХК

Зориулалт:

Махны шинэлэг байдал, нянгийн бохирдолт, Грам эерэг, сөрөг кокк, савханцар, махны төрөл, уургийн задрал, амин шүвтрийн азот, pH зэрэг хүнсний эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын анхан шатны 7 шалгуур үзүүлэлтийг хурдавчилсан аргаар илрүүлэн оношилно.

Тодорхойлолт:

12 төрлийн стандарт урвалж, уусмалаас бүрдэнэ. Орон нутгийн мал эмнэлгийн ариун цэврийн лаборатори, махны үйлдвэр, хүнсний захын лабораториудад шууд хэрэглэх боломжтой.

Онцлог, давуу тал:

- Хөдөлмөр хөнгөвчилсөн, цаг хугацаа хэмнэсэн
- Нэг дээжинд хэд хэдэн классик аргыг ашигласнаар шинжилгээний үр дүн үнэн бодит гарна
- Урвалж, бодисын олдоц ховор, чанаарын баталгаа эргэлзээтэй өнөө үед химийн бодисын ашиглалт, хадгалалт, аюулгүй ажиллагааны асуудлыг шийдвэрлэсэн
- Хямд үнэтэй
- Экологийн цэвэр бүтээгдэхүүн

Хэрэглэх арга:

MNS 6035:2009 стандартын дагуу хэрэглэнэ. Дэлгэрэнгүй аргачлал бүтээгдэхүүний хамт дагалдан очно.

Баталгаажилт: Монгол Улс Ашигтай загварын №2472 дугаартай гэрчилгээ 2015 онд авсан.
MNS 6035:09

УБ-17024, Худ, 11-р хороо, Зайсан,
Дүнжингаравын гудамж, Соёмбөт 51-р байр,

Гарааны праймер ХХК-ийн оффис

info@primer.mn

+ (976) 77118805
99167455

<http://www.primer.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

ЗЭРЛЭГ, МАХЧИН АМЬТНЫ МАХНЫ ТӨРӨЛ ТОДОРХОЙЛОХ МУЛТИПЛЕКС ПГУ-ЫН ЦОМОГ

Зохиогч: С.Лхагвасүрэн, Б.Мөнхтогтох, Т.Ганцэцэг, Ц.Мөнхтуул, Д.Болорцэцэг

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны праймер" ХХК

Зориулалт:

Махны магадлан шинжилгээ, шүүх мал эмнэлэг, цагдаагийн байгууллагын криминологийн шинжилгээний зориулалтаар PCR машин бүхий мал эмнэлэг, ариун цэврийн магадлан шинжилгээ, хүнсний аюулгүй байдлын сорилтын лабораториудад хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Энэхүү цомог нь түүхий ба боловсруулсан мах, махан бүтээгдэхүүн, нийтийн хоолны орцоос гэрийн тэжээвэр мал, амьтны махны төрөл, сүүн тэжээлтэн амьтны хүйсийг молекулын биологийн аргаар тодорхойлох оношуулур юм.

Онцлог, давуу тал:

- Орчин үеийн дэвшилтэт арга технологиор хийгдсэн
- Олон Улсын хэмжээнд зөвшөөрөгдөхүйц арга
- Баталгаажуулах, маргаан шийдвэрлэхэд ашиглана

Хэрэглэх арга:

MNS 6427:2013 стандартын дагуу хэрэглэнэ. Дэлгэрэнгүй аргачлал бүтээгдэхүүний хамт дагалдан очно.

Баталгаажилт: Монгол Улс Шинэ бүтээлийн №4484 дугаартай гэрчилгээг 2016 онд авсан.
MNS 6427:2013

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсан,
Дүнжингаравын гудамж, Соёмбөт 51-р байр,
Гарааны праймер ХХК-ийн оффис

info@primer.mn

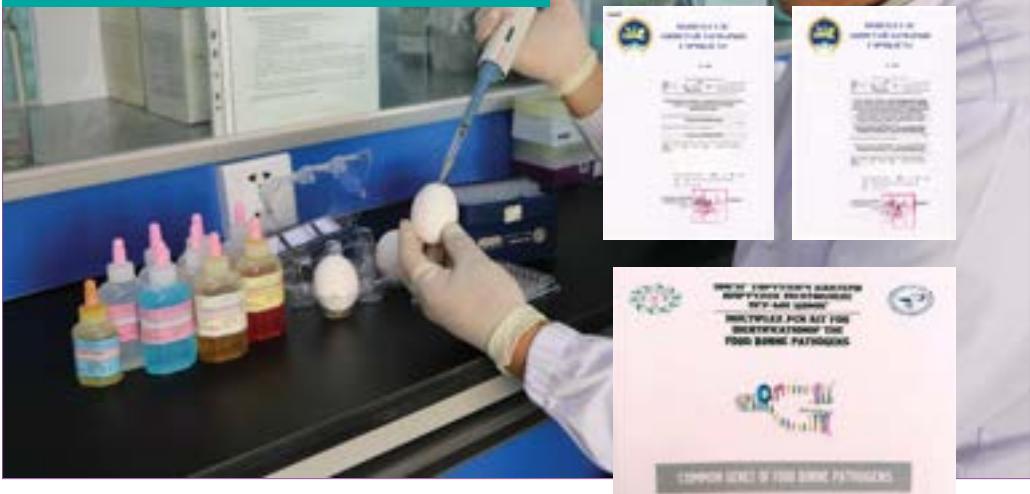

+ (976) 77118805
99167455

[http:// www.primer.mn](http://www.primer.mn)

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

ХҮНСНИЙ ХАЛДВАР ХОРДЛОГО ҮҮСГЭГЧ БАКТЕРИ ИЛРҮҮЛЭХ МУЛТИПЛЕКС ПГУ-ЫН ЦОМОГ

Зохиогч: С.Лхагвасүрэн Т.Ганцэцэг Н.Сэргэлэн, Б.Мөнхтогтох, Ч.Болортуяа, К.Динара
Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны праймер" ХХК

Зориулалт: Хүнс, малын тэжээл бусад эх үүсвэрээс *Salmonella* spp, *E. coli* (*E.coli*O157), *S.aureus*, *B.cereus*, *Shigella*, *Pseudomonas*, *Campylobacter* зэрэг 8 бактерийг нэг удаагийн мултлекс ПГУ-аар илрүүлэх ДНХ оношлогооны цомог юм.

Тодорхойлолт:

Хуванцар 23 саванд савлагдсан 19 нэр төрлийн шошготой иж бүрдэл юм. Цомог нь хүнсний бүтээгдэхүүнээс ялгаж авсан ДНХ дээжин дээр нэг PCR урвалаар 8 төрлийн эмгэгтөрүүлэгч нянг нэгэн зэрэг илрүүлэх зориулалттай молекул биологийн шинжилгээний иж бүрдэл юм. Урвалыг молекул биологийн шинжилгээ гүйцэтгэх чадамжтай лабораторид явуулна. Нэгж цомог нь 100 урвал тавихад хангальтай урвалжийг агуулна.

Онцлог, давуу тал:

- Орчин үеийн дэвшилтээ арга технологиор хийгдсэн
- Олон Улсын хэмжээнд зөвшөөрөгдхүйц арга
- Баталгаажуулах, маргаан шийдвэрлэхэд ашиглана

Хэрэглэх арга:

MNS 6035:2009 стандартын дагуу хэрэглэнэ. Дэлгэрэнгүй аргачлал бүтээгдэхүүний хамт дагалдан очно.

Баталгаажилт: Монгол Улс Ашигтай загварын №2586, №2587 гэрчилгээг 2016 онд авсан.

УБ-17024, Худ, 11-р хороо, Зайсан,
Дүнжингараавын гудамж, Соёмбөт 51-р байр,

Гарааны праймер ХХК-ийн оффис

info@primer.mn

+ (976) 77118805
99167455

http://www.primer.mn

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

МАХНЫ ТӨРӨЛ, МАЛ, АМЬТНЫ ХҮЙС ТОДОРХОЙЛОХ ПГУ-ЫН ЦМОГ

Зохиогч: С.Лхагвасүрэн, Ц.Амарсайхан Д.Болдбаатар, Т.Ганцэцэг, Д.Болорцэцэг
Ц.Мөнхтуул, Б.Мөнхтогтох

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны праймер" ХХК

Зориулалт: Түүхий ба боловсруулсан мах, махан бүтээгдэхүүн, нийтийн хоолны орцоос гэрийн тэжээвэр мал, амьтны махны төрөл, сүүн тэжээлтэн амьтны хүйсийг молекулын биологийн аргаар тодорхойлно.

Тодорхойлолт: Хуванцар 23 саванд савлагдсан 19 нэр төрлийн шошготой иж бүрдэл юм. Махны магадлан шинжилгээ, шүүх, мал эмнэлэг, цагдаагийн байгууллагын криминологийн шинжилгээний зориулалтаар PCR машин бүхий мал эмнэлэг, ариун цэврийн магадлан шинжилгээ, хүнсний аюулгүй байдлын сорилтын лабораториудад хэрэглэнэ.

Онцлог, давуу тал:

- Орчин үеийн дэвшилтэт арга технологиор хийгдсэн
- Олон Улсын хэмжээнд зөвшөөрөгдөхүйц арга
- Баталгаажулах, маргаан шийдвэрлэхэд ашиглана

Хэрэглэх арга:

MNS 6427:2013 стандартын дагуу хэрэглэнэ. Дэлгэрэнгүй аргачлал бүтээгдэхүүний хамт дагалдан очно.

Баталгаажилт: Монгол Улс Шинэ бүтээлийн №4484 гэрчилгээг 2016 онд авсан. MNS 6427:2013

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсан,
Дүнжингаравын гудамж, Соёмбөт 51-р байр,
Гарааны праймер ХХК-ийн оффис
info@primer.mn

+ (976) 77118805
99167455
[http:// www.primer.mn](http://www.primer.mn)

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

ХАЧИГТ ЭНЦЕФАЛИТ БОЛОН ЯПОН ЭНЦЕФАЛИТ ӨВЧНИЙГ ЯЛГАН ОНОШЛОХ ФЕРМЕНТ ХОЛБООТ ЭСРЭГ БИЕМИЙН УРВАЛЫН ЦОМОГ

Зохиогч: Д.Эрдэнэчимэг, Б.Болдбаатар, Н.Оюунномин

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Вирус судлалын лаборатори

Зориулалт: Хачигт, шумуулаар дамжин халдвартадаг хачигт болон Япон энцефалит өвчнийг ийлдэс судлалын аргаар бүх төрлийн хөхтөн амьтны ийлдэст энэ 2 өвчнийг ялган оношлоход хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Монгол орны хачгаас ялган авсан хачигт энцефалит өвчний вирус, Япон энцефалит өвчний вирусий тус тусад нь эсэд халдааж, халдварт хийсэн энэ 2 эс болон халдварт хийгээгүй эсээс бэлтгэсэн нийт 3 эсрэг төрөгчийг агуулсан шууд бус Фермент холбоот эсрэг биемийн урвал (ШБ-ФХЭБҮ)-ын оношуулур юм.

Шинэлэг байдал: Монгол Улсад анх удаа эсийн өсгөвөр ашиглан үйлдвэрлэсэн.

Хэрэглэх арга: Мал, амьтны ийлдэст хачигт болон Япон энцефалит өвчнийг ялган оношлох зорилгоор ШБ-ФХЭБҮ-аар шинжилнэ.

Борлуулах цэг: Улаанбаатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: Мал эмнэлгийн эмийн сорилт баталгаажилтын улсын лабораторийн дүгнэлт

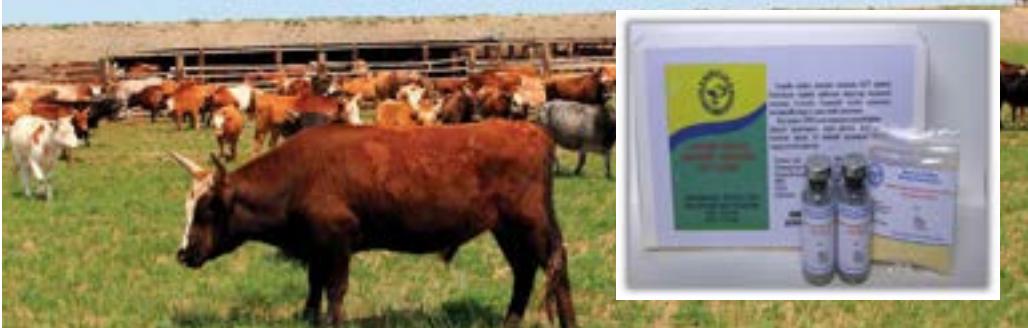

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, 124 тоот

vet_inst@email.com

+976) 70141911,
88061218

<http://www.ivm.mn>

ҮХРИЙН ЛЕЙКОЗ ӨВЧНИЙГ ОНОШЛОХ НЭВЧИН ТУНДАСЖИХ УРВАЛЫН ЦОМОГ

Зохиогч: Ц.Базарцэрэн, Б.Болдбаатар

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэнгийн, Вирус судлалын лаборатори

Зориулалт: Үхрийн лейкоз өвчнийг ийлдэс судлалын аргаар оношлоход хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Үхрийн лейкоз өвчний үүсгэгчийг сонгомол шугаман эсэд халдаах аргаар бэлтгэсэн нэвчин тундасжуулах урвал (НТУ)-ын эсрэгтөрөгч

Шинэлэг байдал:

Монгол Улсад анх удаа эсийн өсгөвөр ашиглан үйлдвэрлэсэн.

Хэрэглэх арга:

Үхрийн ийлдсэнд үхрийн лейкоз өвчнийг оношлох зорилгоор НТУ-аар шинжилнэ.

Борлуулах цэг: Улаанбаатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: Мал эмнэлгийн эмийн сорилт баталгаажилтын улсын лабораторийн дүгнэлт

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+ (976) 70141911,
95963305

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

АДУУНЫ НИЙЛҮҮЛГИЙН ӨВЧНИЙ ТҮРГЭВЧИЛСЭН ОНОШЛУУР

Зохиогч: Б.Батцэцэг, Б.Баттөр, П.Мягмарсүрэн, С.Наранцацral,
Т.Амгаланбаатар, Б.Даваасүрэн

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны ветбиотек" ХХК

Зориулалт: Адууны нийлүүлгийн өвчний Trypanosoma equiperdum зүйлийн үржлийн эрхтэн болон мэдрэлийн тогтолцоонд шимэгчилдэг шилбүүртэн эгэл биетнийг илрүүлэх

Тодорхойлолт: Рекомбинант өсрэгтөрөгч бүхий энэхүү оношлуур нь адууны нийлүүлгийн өвчний үүсгэгч болох Trypanosoma equiperdum-ийн гадаргуугийн өвөрмөц хэсэг болох TqGM6-4 генийг плазмидад оруулан бактерид шилжүүлэн суулгаж, экспресслэн генийн инженерчлэлийн хамгийн сүүлийн үеийн арга зүйг ашиглан гаргаж авсан оношлуур буюу түргэн оношлогооны тест юм.

Шинэлэг байдал: 2018 оноос үйлдвэрлэлд нэвтэрч өхэлсэн. Нийт 8000 ширхэг оношлуур 21 аймгийн мал эмнэлгийн лабораториудад нийлүүлэгдээд байна. Жил бүр шинэ цуврал үйлдвэрлэн зах зээлд нийлүүлдэг.

Хэрэглэх арга:

Адууны нийлүүлгийн өвчнийг оношлох иммунохроматографийн тестийг орон нутгийн малын эмч болон хилийн боомтод ажиллаж буй мал эмнэлгийн байцаагчид хэрэглэх, өвчнийг эрт найдвартай илрүүлэхэд ашиглах бүрэн боломжтой.

Борлуулах цэг: Улаанбаатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: МЭУФӨ-11-220-00232

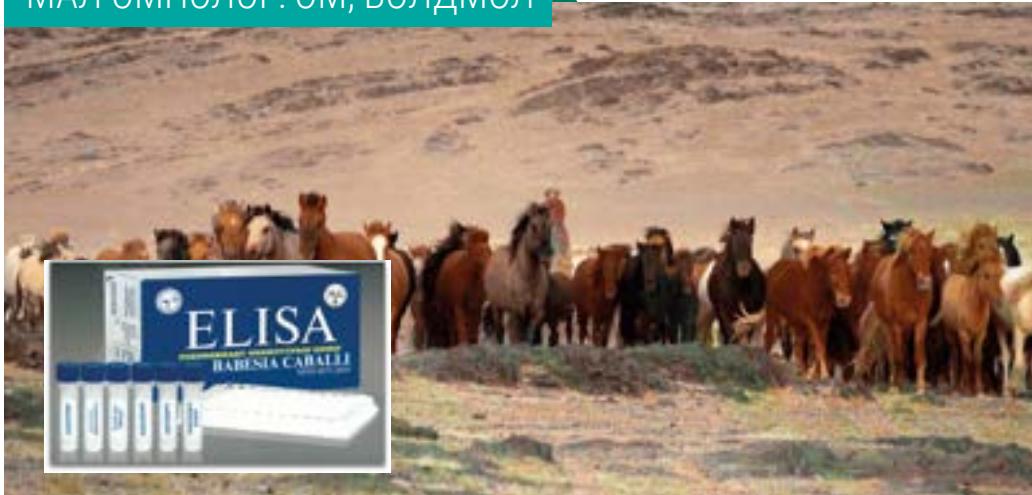
УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+ (976) 70141911,
99004264

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

АДУУНЫ НИЙЛҮҮЛГИЙН ӨВЧНИЙГ ОНОШЛОХ ФХЭБҮ-ЫН ЦОМОГ (T. Equi)

Зохиогч: Б. Батцэцэг, Б. Баттөр, П. Мягмарсүрэн, Б. Даваасүрэн, С. Наранцацral, Г. Жавхлан

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны ветбиотек" ХХК

Зориулалт: Адууны бабезиоз өвчний үүсгэгч T. Equi-ийн эсрэг эсрэгбиемийг илрүүлэхэд хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт: Т. equi-ийн адууны цусны улаан эс дэх хөгжлийн үе шатны мерозойтын гадаргуугийн өвөрмөц эсрэг EMA2t генийн хэсгийг pGEX-4T-3 плазмидад суулган, (E.coli BL21) бактерийн эсэд нийлэгжүүлж, GST уурагтай хавсармал байдлаар цэвэршүүлсэн эсрэгтөрөгч Адууны нийлүүлгийн өвчнийг оношлох ФХЭБҮ-ЫН цомог (T.Equi)

Шинэлэг байдал:

Уг эсрэгтөрөгч нь жил бүр хачгийн халуун өвчний оношилгоонд гаднаас худалдан авч буй оношуурын импортыг бүрэн нөхөж, хямд үнээр дотоодод үйлдвэрлэсэн чанартай, хүрэлцээтэй оношилгооны бэлдмэлээр хангах боломжтой. Орчин үед олон улсад халдварт өвчний эмчилгээ оношид молекул биологи, ийлдэс судалын аргыг өргөн хэрэглэж байгаа бөгөөд манай орны хувьд рекомбинант EMA2t уураг нь энэ жишигт нийцсэн юм.

Хэрэглэх арга: Адууны нийлүүлгийн өвчнийг оношлох иммунохроматографийн тестийг орон нутгийн малын эмч болон хилийн боомтод ажиллаж буй мал эмнэлгийн байцаагчид хэрэглэх, өвчний эрт найдвартай илрүүлэхэд ашиглах бүрэн боломжтой.

Борлуулах цэг: Улаанбаатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: MNS 6074:2010

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+ (976) 70141911,
99004264

<http://www.ivm.mn>

АДУУНЫ НИЙЛҮҮЛГИЙН ӨВЧНИЙГ ОНОШЛОХ ФХЭБҮ-ЫН ЦОМОГ (T. EQUIPERDIUM)

Зохиогч: Б.Батцэцэг, Б.Баттөр, П.Мягмарсүрэн, Б.Даваасүрэн, С.Наранцацral, Г.Жавхлан

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны ветбиотек" ХХК

Зориулалт: Адууны нийлүүлгийн өвчний үүсгэгч T.equiperdum-ийн эсрэг эсрэгбиемийг илрүүлэхэд хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт: Рекомбинант эсрэгтөрөгч бүхий энэхүү оношлуур нь адууны нийлүүлгийн өвчний үүсгэгч болох Trypanosoma equiperdum-ийн гадаргуугийн өвөрмөц хэсэг болох TqGM6-4 генийг плазмидад оруулан бактери шилжүүлэн суулгаж, экспресслэн гений инженерчлэлийн хамгийн сүүлийн үеийн арга зүйг ашиглан гаргаж авсан эсрэгтөрөгч бүхий оношлуур юм. 2018-2019 онуудад аймгийн Мал эмнэлгийн лабораториудад нийт 2000 дээж шинжлэх цомог нийлүүлэгдсэн.

Хэрэглэх арга: Адууны нийлүүлгийн өвчний оношилгооны баталгаажуулах шинжилгээнд орон нутгийн мал эмнэлгийн лабораториид хэрэглэнэ.

Борлуулах цэг: Улаанбаатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: 2019 онд МЭҮФӨ батлагдсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

✉ vet_inst@email.com

☎ +(976) 70141911,
99004264

🌐 http://www.ivm.mn

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

АДУУНЫ НИЙЛҮҮЛГИЙН ӨВЧНИЙГ ОНОШЛОХ ФХЭБҮ-ЫН ЦОМОГ В. CABALLI

Зохиогч: Б.Батцэцэг, Б.Баттөр, П.Мягмарсүрэн, Б.Даваасүрэн, С.Наранцацрал, Г.Жавхлан

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны ветбиотек" ХХК

Зориулалт: Адууны бабезиоз өвчний үүсгэгч V.caballi-ийн эсрэг эсрэгбиемийг илрүүлэхэд хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт: V.Caballi-ийн адууны цусны улаан эс дэх хөгжлийн үе шатны мерозойтын ропторын өвөрмөц эсрэг RAP1 генийн хэсгийг pGEX-4T-3 плазмидад суулган, (E.coli BL21) бактерийн эсэд нийлэгжүүлж, GST уурагтай хавсармал байдлаар цэвэршүүлсэн эсрэгтөрөгч.

Шинэлэг байдал: Уг эсрэгтөрөгч нь GST-рекомбинант уургийн нийлэгжлийн системээр гарган авсан омгоос бэлтгэсэн өвөрмөц идэвхтэй биобэлдмэл бөгөөд жил бүр хачгийн халуун өвчний оношилгоонд гаднаас худалдан авч буй оношууруын импортыг бүрэн нөхөж, хямд үнээр дотоодод үйлдвэрлэсэн чанартай, хүрэлцээтэй оношилгооны бэлдмэлээр хангах боломжтой.

Хэрэглэх арга:

Адууны нийлүүлгийн өвчний оношилгооны баталгаажуулах шинжилгээнд орон нутгийн малын эмнэлгийн лаборатори хэрэглэх

Борлуулах цэг: Улаанбаатар хот, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, Малын эмийн сан

Баталгаажилт: MNS 6074:2010

ҮБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

vet_inst@email.com

+ (976) 70141911,
99004264

<http://www.ivm.mn>

МАЛ ЭМНЭЛЭГ: ЭМ, БЭЛДМЭЛ

“МАЛЫГ БАХИАР ХӨНГӨЛӨХ БИТҮҮ АРГААР АШИГ ШИМИЙГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ БОЛОМЖ” ИННОВАЦЫН БУТЭЭЛ

Зохиогч: С.Бямбацогт, Д.Алимаа, А.Шавдан

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал эмнэлгийн сургууль

Зориулалт: Хурга, ишиг, бярууг бахиар битүү аргаар хөнгөлөхөд хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Бахь 600 г жинтэй, 27.5 см урттай бахины гуя, хавчих хэсэг буюу хавтгай ир, хавчих хэсгийн зайл тохируулагч боолт, нуман пүрштэй тогтоогч боолт, гуя бэхлэгч боолт зэргээс бүрдэнэ.
Шинэлэг байдал:

Бахиар битүү аргаар хөнгөлөхөд төмсөг хуухнагтаа үлдэж цаашдаа уураг ширгэх явцад үүссэн бодисууд цусаар дамжин тархаж биотордогч луга нэгэн адил идэвхтэй нөлөө үзүүлж малын бодис солилцоонд шинэ өөрчлөлт гарч тарга тэвээрэг авалтанд эрчимтэй нөлөөлж богино хугацаанд тухайн малын амьдын жин нэмэгддэгийг шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр тайлбарлаж практикт инновац болгон нэвтрүүлж байгаа нь дэвшилттэй, шинэлэг тал юм.

Хэрэглэх арга: Хурга, ишигийг хөнгөлөхөд хоёр хүн ажиллана. Туслагч төлийн хойд хоёр шилбэнээс бариад бөгсийг нь дээш өргөж борвийг тэлнэ. Төлийн хүзүүг хөлний хооронд хавчин урд хоёр хөлийг газарт тэгш хүргэж барина. Хөнгөлөгч хүн зүүн гараараа хоёр төмсөгийг хуухнагийн ёроолруу зэрэг шахаж хуухнагийн хүзүүвчийг сунгана. Дараа нь баруун талын төмсөгний хөвчрөхийг тэмтэрч олоод түүнийг баруун талруу нь хуухнагийн хүзүүвчний арьсанд захдуулан шахах байдлаар барьж бэхэлнэ. Хөнгөлөгч баруун гартаа барьсан бахийг хуухнагийн хүзүүвч багтахуйцаар ангайлгаж хуухнагийн арьсны гадна талаас хөвчирхийг бахиар огцом чанга хавчина. Хөвчрөхийг зөв хавчихад “хир” гэсэн дуу сонсогдоно. Бахиар хавчсан хэсгийг тэмтэрч үзэхэд тасархайтсан ором мэдэгдэнэ. Дараа нь зүүн талын төмсөгний хөвчрөхийг хуухнагийн хүзүүвчний арьсны гадна талаас тэмтэрч олоод түүнийг зүүн талруу арьсанд захдуулан шахаж бахиар хавчиж хэрэглэнэ.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №2190 гэрчилгээ авсан.

Стандарт: Бага малыг битүү аргаар хөнгөлөх багаж.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн сургууль

byambatsogt_vet@muls.edu.mn

+(976) 99280117

caeid.muls.edu.mn

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

БАРАГШУН ЕН БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Т.Энх-Оюун

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал эмнэлгийн хүрээлэн "Гарааны нэмэлт тун" ХХК

Зориулалт: Ясны хугарал, бэртэл гэмтэл, зөөлөн эдийн гэмтэл, ясны сийрэгжилт, мэдрэлийн ядаргаа, дотор эрхтний үрэвсэлт өвчинүүдийн үед зааврын дагуу хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт: Байгалийн гаралтай эрдэст эмт түүхий эд-барагшуны цэвэршүүлэн бэлтгэсэн бэлдмэл юм. МЭХ-д хэрэгжсэн шинжлэх ухаан, технологийн төсөл, Канад Улсын "Хөдөөг хөгжүүлэх сургалт" төсөл, БСШУСЯ-ны Сайдын грантын төсөл, ЕвроАзийн UNINET-ийн докторын дараах тэтгэлэгт судалгаа, инновацийн төслөөр технологи нь боловсронгуй болж бүрэн туршигдсан.

Нийргэл:

Ca-28.68±0.5 г/кг

Mg-1.74±0.5мг/кг

Zn-253.3±0.55 мг/кг

Cu-157.77±0.55 мг/кг

Na-2.299±0.5 г/кг

Se-0.32 мг/кг

Бензойны хүчил-12.84%

Гуминт нэгдлүүд- 0.056 г

Гумин хүчил-0.78 г

Фульвийн хүчил-0.16 г

Шинэлэг байдал: Химийн бодис, шат дамжлага ороогүй; Эко хэрэглээг эрхэмлэсэн; Бэлтгэх технологид хөдөлмөр хөнгөвчилж, цаг хугацааг хэмнэсэн дамжлагыг нэвтрүүлсэн; хэрэглэх аргыг хялбаршуулсан.

Борлуулах цэгүүд:

- Мал эмнэлгийн хүрээлэн "Гарааны нэмэлт тун" ХХК, 125 тоот
- Nara-Vet мал эмнэлэг
- Архангай аймаг дахь Mit sarvet малын эмийн сан
- Сэлэнгэ аймаг, Мандал сумын мал эмнэлэг
- Хөвсгөл аймаг, Цагаан-Уул сумын мал эмнэлэг
- Дархан хот дахь Малын эмийн сан
- Эрдэнэт хот дахь АЙ ЖИ ЖИ ӨҮ компани

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №2609 дугаартай гэрчилгээ 2016 онд авсан. МЭФӨ: 11.120-00043-16

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн, 125 тоот

nemeltun@gmail.com
tulgaan.enkhoyun.1vm@gmail.com

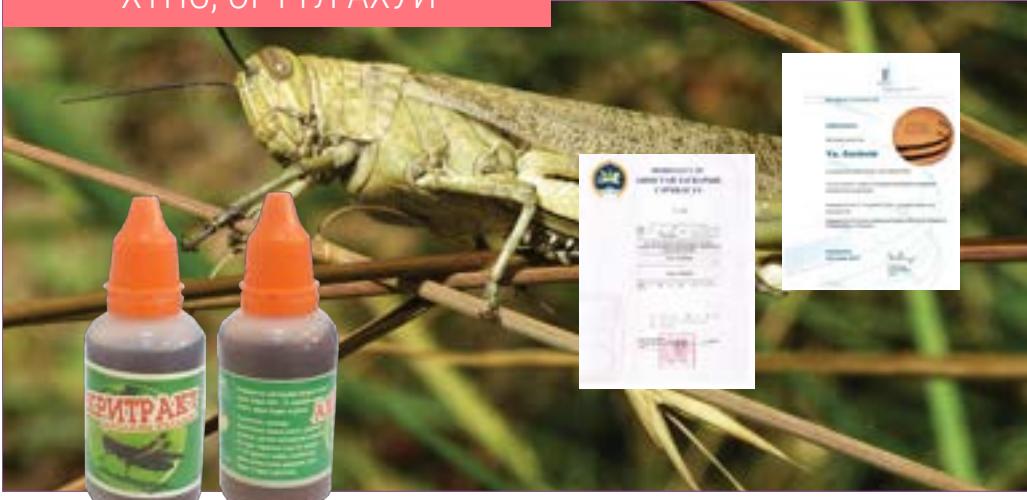

+976) 96647996,
96669301

http://www.1vm.mn

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

АКРИТРАКТ ЦАРЦААНЫ БЭЛДМЭЛ

Зохиогч: Я.Ганболд

Үйлдвэрлэгч: Мал эмнэлгийн хүрээлэн, "Гарааны рецептор" ХХК,
"Уянга найман нуур" ХХК

Зориулалт: Хүний ургамлын харшил хүндрэх эсвэл өвчин, эмгэг хүндрэх эрсдэл үүссэн хавар, зун, намрын болон хорт утааны гамшиг үүсэж, тоосны хэмжээ хүний эрүүл мэндэд / уушгинд/ сэргөөр нөлөөлөх нөхцөл байдал хүндэрсэн үед тус тус хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт: Шулуун далавчтан шавж болох царцааны биед агуулагдах биологийн идэвхт нэгдлүүдийг боловсруулан бэлтгэсэн, уурагт нэгдлүүд, аминхүчлүүд, витамин, эрдэс бодис зэргийг агуулсан, тусгайлсан бус үйлдэлтэй, ялгамал, шингэн хэлбэрийн бэлдмэл юм.

Хэрэглэх арга: Том болон төл малын амьсгалын замын төрөл бурийн өвчин, эмгэгүүд, тэрчлэн хурга, ишиг цээждэх, мэнгэртэх, багтрах үед эмчлэх, мөн төл малын дархлааг сайжруулах, тэсвэрт чанарыг дээшлүүлэх зорилгоор хэрэглэнэ. Бод малд 10 мл-ээр өдөрт 2, бог малд 5 мл-ээр өдөрт 2, төл малд 2 мл-ээр өдөрт 2-3 удаа амаар олгоно.

Баталгаажилт: "Акритракт" бэлдмэлийг гарган авах арга: Гэрчилгээний №838, "Эм, эмийн бэлдмэл болон малын тэжээлд зориулсан шавжийн гаралтай уурагт түүхий өд ба түүнийг бэлтгэх арга" Ашигтай загвар №2433 (2015), Дэлхийн оюуны өмчийн байгууллага /ДОӨБ, World Intellectual Property Organization /WIPO/-ийн Алтан медаль, сертификат (2015), Монгол Улсын Оюуны өмчийн газар болон Бүгд Найрамдах Солонгос улсын оюуны өмчийн газар /KIRO/-ын хамтран зохион байгуулсан "Инновацын шийдэл өдөр тутмын амьдралд" уралдааны Шилдэг бүтээлийн зохиогчийн шагнал (2015).

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн
гудамж, Мал эмнэлгийн хүрээлэн

ganboldvt@gmail.com

+976 99021249,
99178780

<http://www.ivm.mn>

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

“ЛАКТОС” ПРОБИОТИК

Зохиогч: Ш.Дэмбэрэл, Ж.Дүгэrsүрэн

Үйлдвэрлэгч: “Гарааны монбиотик” ХХК, Төлийн физиологи, эмгэг судлалын лаборатори

Зориулалт: Хоол боловсруулалт, элэгний хоргүйжүүлэх үйлдлийг дэмжих, гэдэсний нян хямралыг засах, дотоод хордлогоос сэргийлэх үйлчилгээтэй сүүн хүчлийн бактерийн хангамжийг сайжруулах

Тодорхойлолт:

Айргийн хөрөнгөөс эмнэлэг-биологийн өндөр идэвхтэй олон шинжээр нь сонгон шалгаруулсан L.*helvetica* LBMA44c савханцарын амьд үржил (200 сая/ г), 18 төрлийн аминхүчил бүхий нянгийн уураг 60 хүртэл хувь агуулсан, шаргал өнгийн, бага зэрэг исгэлэн үнэртэй нунтаг бүтээгдэхүүн. Элэгний үрэвслийн үеийн нян хямралыг засах, гэдэсний гүйлгэх эмгэгээс сэргийлэхэд сайн нөлөөтэй.

Шинэлэг байдал: Манай экологи нөхцөлд эргэлдэж буй гэдэсний эмгэг төрүүлэгчдэд сөрөг нөлөөтэй сүүн хүчлийн бактери агуулсан эх орны түүхий эд ашиглан үйлдвэрлэдэг хүнсний нэмэлт пробиотик бүтээгдэхүүнээр хүн амыг хангах, импортыг орлох боломж бүрдүүлсэн.

Хэрэглэх арга:

Өдөрт хоёр удаа 2 г-аар халуун хоол цайтай хамт хэрэглэнэ. Нэг курс нь 3 долоо хоног үргэлжилнэ.

Баталгаажилт: Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №3543 гэрчилгээ 2011 онд авсан. Хүнсний нэмэлт бүтээгдэхүүний гэрчилгээ № 70; 71

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал эмнэлгийн хүрэллэн, 114-115 тоот

vet_inst@email.com

+976) 70141911,
96053321

<http://www.ivm.mn>

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

ПРОБИОТИК ААРЦ

Зохиогч: Ш.Дэмбэрэл, Ж.Дүгэrsүрэн, Б.Хандсүрэн

Үйлдвэрлэгч: "Гарааны монбиотик" ХХК, Төлийн физиологи, эмгэг судлалын лаборатори

Зориулалт: Хоол боловсруулах замыг биологийн ашигтай бичил биетнээр баяжуулж, гэдэсний ханын дархлааг сайжруулах хүнсний нэмэлт бүтээгдэхүүн

Тодорхойлолт:

Гүүний айргийн хөрөнгөөс эмнэлэг-биологийн өндөр идэвхтэй шинж чанараар нь сонгон шалгаруулсан сүүн хүчлийн савханцрыг тослоггүй шингэн сүүнд үржүүлэн шүүж өтгөрүүлэх замаар гарган авсан бага зэрэг исгэлэн амттай хүнсний нэмэлт бүтээгдэхүүн.

Шинэлэг байдал:

Шимт чанарын ядмаг агууламжтай тослоггүй шингэн сүүг ашиглан эмнэлэг-биологийн идэвхтэй сүүн хүчлийн савханцрын хөрөнгөөр тараг бүрж, шүүх замаар бактерийн уургийн өндөр агууламжтай сувиллын пробиотик аарц гаргаж авсан.

Хэрэглэх арга:

Хүнсний хэрэглээнд өөрсдийн тааллаар ашиглах.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Шинэ бүтээлийн №4210 дугаартай гэрчилгээг 2016 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал эмнэлгийн хүрээлэн, 114-115 тоот

vet_inst@email.com

+976) 70141911,
96053321

<http://www.ivm.mn>

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

ГУРВАЛЖИН БУДААТАЙ ТАРАГ

Зохиогч: М.Нарангэрэл, Л.Нацаг, Б.Лхагвадолгор

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

Зориулалт:

Эслэгээр баяжуулсан тараг нь өтгөн ялгаралтыг нэмэгдүүлснээр хodoод гэдэсний замаас хортой бүтээгдэхүүнийг богино хугацаанд гадагшлуулж цэвэршүүлэх нөлөөтэй.

Тодорхойлолт:

Судалгааны материалаар “Слава” гурвалжин будаа, үнээний бүтэн сүү, YFL-812 хөрөнгийг сонгож, туршилтыг задлан шинжилгээ, онол-туршилт зэрэг шинжлэх ухааны нийтлэг аргуудын зарчмаар судалж, үр дүнг биометр, математик-статистик аргаар боловсруулсан болно.

Технологийн хувилбарт туршилтыг Мал аж ахуй, биотехнологийн сургуулийн Бүтээгдэхүүн судлал, хяналт үнэлгээний тэнхимийн харьяа Сүүний цехийн материаллаг баазыг түшиглэн хийж гүйцэтгэсэн.

Шинэлэг байдал:

Тараг гурвалжин будааны жингийн оновчтой харьцаа буюу шимт бодисын зохижтой харьцааг бий болгож баяжуулсан таргийн технологийн горимыг тогтоосонд оршино.

Баталгаажилт: Монгол Улс Ашигтай загварын №2603 дугаартай гэрчилгээ 2016 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

m.narangerel@muls.edu.mn

+ (976) 90097000,
94947000

<http://asbt.muls.edu.mn/>

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

ЗАЙСАНБЕРТ БЯСЛАГ

Зохиогч: Я.Энхээ, М.Нарангэрэл

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль болон "Silk road magic" компанийн хамтарсан Сургалт, судалгааны төв

Зориулалт: Хүнсэнд хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Туршилтыг задлан шинжилгээ, онол-туршилт зэрэг шинжлэх ухааны нийтлэг аргуудын зарчмаар судалж, үр дүнг биометр, математик-статистик аргаар боловсруулсан болно.

Технологийн хувилбарт туршилтыг ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль болон "Silk road magic" компанийн хамтарсан Сургалт, судалгааны төвийн материаллаг баазыг түшиглэн хийж гүйцэтгэсэн.

Шинэлэг байдал:

Зайсан толгойн хормойд цэвэр монгол үнээний сүүгээр Францын алдарт Camembert бяслагийг нутагшуулсанд оршино.

Борлуулах цэг:

Одоогоор Shangri-La Mall дахь нэрийн дэлгүүр, Номин Холдинг, И-март сүлжээ дэлгүүрүүдээр худалдаалж байна.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

m.narangerel@muls.edu.mn

+976 90097000,
94947000

<http://asbt.muls.edu.mn/>

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

МОНГОЛ БЯСЛАГ ХИЙХ УЛАМЖЛАЛТ ТЕХНОЛОГИ, ГОРИМЫН СУДАЛГАА

Зохиогч: Д.Баатартуяа, Б.Оюунцацрал, Т.Халиунаа, Арвайн милк ХХК

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Уламжлалт технологийг ашиглан гарц, чанар өндөртэй бяслаг үйлдвэрлэх горим тогтоон цаашид ашиглах

Тодорхойлолт:

Монголбяслаг хийх уламжлалт технологи нь манай ард түмний дунд эрт дээр үеэс боловсурсоор, малчид, нүүдэлчид ахуйн нөхцөлд ашигласаар ирсэн, үр хойчдоо өвлүүлэн үлдээж буй үнэт технологи юм. Үүний гол зарчим дулаан-хөрөнгийн ээдүүлэлт дээр тулгуурлан судалгааг явуулсан. Уламжлалт аргаар бяслаг үйлдвэрлэхэд хөрөнгөлөх үеийн температур, ээдэм үүсэх үеийн pH-ийн утга болон бяслагны гарц зэрэг нь зэрэг шутэлцээтэй байна. Ямааны сүүгээр хийсэн бяслагийн химийн найрлагын хувьд авч үзэхэд хүчиллэг 1550T, хуурай бодис 94.33%, кальци 1.59% байсан. Мөн эрдэс бодис 5.25%, чийг 5.67%, тос 32.9%, уураг 53.88% тус тус эзэлж байна. Уламжлалт технологийн горим тогтоосон.

Шинэлэг байдал:

Монгол бяслагийг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх гарцыг нэмэгдүүлэхэд чиглэгдсэн.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Зохиогчийн эрхийн №10638 дугаартай гэрчилгээ 2019 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

dbaatartuya@gmail.com

+ (976) 94268089

www.riah.mn

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

АЛЬПИН ҮҮЛДРИЙН ЯМААНЫ СҮҮГЭЭР ШИНЭ НЭР ТӨРЛИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭХ НУТАГШУУЛСАН ТЕХНОЛОГИ

Зохиогч: Д.Баатартуяа, Т.Халиунаа, М.Ууганпүрэв, Didier Le GOFF

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Зориулалт: Сувиллын шинж чанар өндөртэй, импортыг орлохуйц сүүн бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх технологийг нутагшуулах

Тодорхойлолт:

Монгол оронд нутагшуулж буй Альпин үүлдрийн ямааны сүүгээр бяслаг үйлдвэрлэх (Чеддар, Моззарелла, Свисс, Коттаже) боломжийг тооцоолоход гарц 16.73-34.39% байсан. Альпин үүлдрийн ямааны сүүгээр Франц Улсын технологи болон анхдагч өсгөвөр ашиглан бяслаг хийж туршив. Бяслаг нь хадгалалт даах чадвар бага зэрэг сул боловч амт чанарын хувьд адил төсөөтэй байсан учир манай оронд үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх боломжтой гэж үзэж байна. Энэхүү судалгааны ажлын хүрээнд Фета, Брие бяслаг хийх технологийн горим боловсруулан Франц Улсын бяслаг хийх технологийг Монгол оронд нутагшуулах боломжтой гэж үзсэн.

Шинэлэг байдал:

Сувиллын шинж чанар өндөртэй, импортыг орлохуйц сүүн бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх технологийг нутагшуулах ажлын үндэс.

Борлуулах цэг: Юу Энд Эй Мон ХХК

Баталгаажилт: Монгол Улсын Зохиогчийн эрхийн №10639 дугаартай гэрчилгээ 2019 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

dbaatartuya@gmail.com

+ (976) 94268089

www.riah.mn

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

БАЙГАЛИЙН ЦЭЦЭГСИЙН БАЛ

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль, "Малын тэжээл-Хадлан бэлчээр судлал" профессорын баг, "Гарааны Мэргэн Хариг" ХХК

Зориулалт:

Вирусний гаралтай халдварт буюу энгийн ханиад томуу, төрөл бүрийн харшил, элэгний В, С гепатитийн үед халдвартыг хязгаарлах зориулалтаар хэрэглэнэ. Мөн олон төрлийн витаминаар баялаг тул төв мэдрэлийн системийн үйл ажиллагааг сэргээж, бодисын солилцоо, эд эсийн нөхөн төлжилтийг идэвхжүүлж, дархлаа сайжруулна.

Тодорхойлолт:

Зөгий байгалийн болон таримал цэцэгнээс амтат шүүсийг цуглуулан боловсруулж, чихэрлэг амттай, шингэн ба царцангы бүтээгдэхүүн болгон сархиагт нөөцлөн хадгалсан. Булган аймгийн Булган сумын байгалиас цуглуулсан цэвэр бал.

Туршсан, хэрэглээнд нэвтрүүлсэн байдал:

Мал аж ахуй, биотехнологийн сургуулийн "Малын тэжээл-Хадлан бэлчээр" профессорын багийн харьяа "Гарааны Мэргэн Хариг" ХХК-д 2014 оноос савлаж, хэрэглэгчдэд нийлүүлж байна.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

n.togtokhbayar@muls.edu.mn

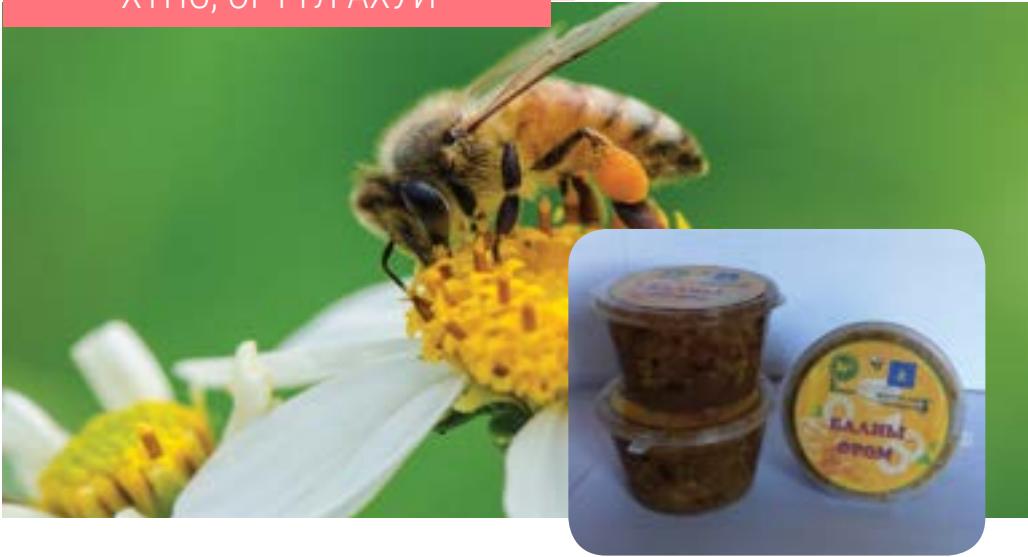

+ (976) 99050883,
99051208

<http://asbt.muls.edu.mn/>

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

БАЛНЫ ОРӨМ

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль, "Малын тэжээл-Хадлан бэлчээр судлал" профессорын баг, "Гарааны Мэргэн Хариг" ХХК

Зориулалт:

Шүд буйл, амны салст бүрхүүл, ангина, ханиад, томуу болон амьсгалын замын өвчнийг эмчлэх, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хэрэглэнэ. Мал аж ахуй, биотехнологийн сургуулийн "Малын тэжээл-Хадлан бэлчээр судлал" профессорын багийн харьяа "Гарааны Мэргэн Хариг" ХХК-д үйлдвэрлэж, хэрэглэгчдэд нийлүүлж байна.

Тодорхойлолт:

Зөгийн бал болон лавны холимог бүтээгдэхүүн. Түүнээс гадна жилий тодорхой хэмжээгээр агуулдаг.

Туршсан, хэрэглээнд нэвтрүүлсэн байдал:

Мал аж ахуй, биотехнологийн сургуулийн "Малын тэжээл-Хадлан бэлчээр судлал" профессорын багийн харьяа "Гарааны Мэргэн Хариг" ХХК-д 2014 оноос савлаж, хэрэглэгчдэд нийлүүлж байна.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

n.togtokhbayar@muls.edu.mn

+(976) 99050883,
99051208

<http://asbt.muls.edu.mn/>

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

ЦЭЦГИЙН ТООС

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль, Малын тэжээл-Хадлан бэлчээр судлал" профессорын баг, "Гарааны Мэргэн Хариг" ХХК

Зориулалт:

Оюуны болон биеийн хүчний ачаалал, ядаргаа, стресс, депрессийн үед болон зүрх-судасны өвчлөл, судас хатуурахаас урьдчилан сэргийлэх, анагаах зорилгоор нэг цайны халбага цэцгийн тоосыг үдээс өмнө хоол идэхээс 30 минутын өмнө хэлэн дордоо уусгаж хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Цэцгийн тоос нь ургамлын эр эс бөгөөд зөгийн нэг бүл 15-30 кг цэцгийн тоос цуглуулж нөөцлөн хэрэглэдэг. Цэцгийн тоосны 22-44%-ийг уураг, 30-60%-ийг нүүрс ус эзэлнэ.

Туршсан, хэрэглээнд нэвтрүүлсэн байдал:

Мал аж ахуй, биотехнологийн сургуулийн "Малын тэжээл - Хадлан бэлчээр судлал" профессорын багийн харьяа "Гарааны мэргэн хариг" ХХК-д 2014 оноос савлаж, хэрэглэгчдэд нийлүүлж байна.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

n.togtokhbayar@muls.edu.mn

+(976) 99050883,
99051208

<http://asbt.muls.edu.mn/>

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

АНХИЛУУН ҮНЭРТ ЛАВАН ЛАА

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль, Малын тэжээл-Хадлан бэлчээр судлал" профессорын баг, "Гарааны мэргэн хариг" ХХК

Зориулалт:

Жилийтэй лаван лааг стресс, ядаргаа тайлах, тайвшруулах, нойргүйдлийг эмчлэх, орчны нян, мөөгөнцөр устгах зорилгоор ахуйн хэрэгцээнд өргөн ашиглана. Зөгийн булчирхайн шүүрэл болох лавыг, жилийтэй хольсноор орчны агаарыг цэвэрлэх, эрүүл мэндэд таатай нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

Тодорхойлолт:

Жилийтэй лаван лаа нь стресс, ядаргаа тайлах, тайвшруулах, нойргүйдлийг эмчлэх, орчны нянг устгах онцгой ач холбогдолтой байгалийн цэвэр бүтээгдэхүүн

Туршсан, хэрэглээнд нэвтрүүлсэн байдал:

Мал аж ахуй, биотехнологийн сургуулийн "Малын тэжээл-Хадлан бэлчээр" профессорын багийн харьяа "Гарааны мэргэн хариг" ХХК-д 2014 оноос эхлэн боловсруулж, хэрэглэгчдэд нийлүүлж байна.

Баталгаажуулалт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №2537 дугаартай гэрчилгээ 2016 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

n.togtokhbayar@muls.edu.mn

+ (976) 99050883,
99051208

<http://asbt.muls.edu.mn/>

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

"JIGA" БИО ИДЭВХЖҮҮЛЭГЧ БАКТЕРИ

Зохиогч: Б.Цэрэнчимэд, Д.Ганзориг

Үйлдвэрлэгч: Ургамал, газар тариалангийн хүрээлэн, "Гарааны био ундарга" ХХК

Зориулалт:

Био идэвхжүүлэгчийг бүх төрлийн нүхэн жорлон, септик систем болон бусад бохирдсон газар, хөрсийг биологийн аргаар цэвэрлэж, нөхөн сэргээхэд ашиглана.

Тодорхойлолт:

Аероб, анаэроб, орчны бактери, олон омгийн микро организм, тэжээлт орчин агуулсан 100% байгалийн био бүтээгдэхүүн юм. Хүн болон хүрээлэн буй байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүй.

Шинэлэг байдал:

Био идэвхжүүлэгч нь олон төрлийн бактери агуулсан тул бактерийг 100°C-ээс дээш хэмийн нөхцөлд хэрэглэвэл үр дүнтэй болно.

Борлуулах цэг:

Дархан-Уул аймаг, Их сургуулийн гудамж, Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Зохиогчийн эрхийн №9464, Ашигтай загварын №2652, Ашигтай загварын №2644 дугаартай гэрчилгээ авсан.

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум, 15-р баг,
Ургамал, газар тариалангийн эрдэм
шинжилгээний хүрээлэн

biobordoomongolia@gmail.com

+ (976) 99380777,
88048343

Bio Undarga-Bio bordoo

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

БИОНҮҮРСЭН ТҮЛШ

Зохиогч: Б.Мөнхбат, Б.Сүх-Очир, Т.Сауржан

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Хөдөө аж ахуйн эдийн засаг, инновацийн хөгжлийн төв,
Бионүүрс судлалын төв

Зориулалт:

Бионүүрсэн түлшийг төрөл бүрийн түлшний оронд түүн дотроо камен зуух, шорлог хийх, мах шарах зэрэгт утаагүй, үнэргүй цэвэр экологийн түлшээр хэрэглэнэ.

Тодорхойлолт:

Бионүүрсэн түлш нь механик бат бөх сайтай, алс хол тээвэрлэх боломжтой, агаар нэвтрүүлэх, шингээх чадвар бүхий сүвэрхэг, сэвсгэр шинж чанартай учраас бүрэн шатаж орчноо бохирдулахгүй маш цэвэрхэн, шаталтын үед ялгардаг хорт хий, эвгүй үнэр байхгүй, утая тортог гарахгүй учир агаарын бохирдол, эрүүл мэндэд ээрэг нөлөөтэй экологийн цэвэр бүтээгдэхүүн юм. Бүтээгдэхүүнийг Бионүүрс судлалын төвд үйлдвэрлэсэн бионүүрсээр хийсэн.

Баталгаажуулалт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №2521 гэрчилгээ 2016 онд авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Инженер, технологийн сургууль

munkhbat.b@muls.edu.mn

+(976) 99081905,
80118911

caeid.muls.edu.mn

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

САРЛАГИЙН СҮҮГЭЭР СҮҮН ХУРУУД ҮЙЛДВЭРЛЭХ ТЕХНОЛОГИ

Зохиогч:

Д.Пүрэвдолгор, Б.Лхагвасүрэн, Ш.Оюунжаргал

Үйлдвэрлэгч:

Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн

Архангай аймаг дахь салбар

Зориулалт:

Хүний хоногийн уураг болон амин дэм, эрдэс бодисыг нөхнө.

Тодорхойлолт:

Сарлагийн түүхий шинэ сүүгээр өвөрмөц технологийн дагуу боловсруулж үйлдвэрлэдэг уураг, төрөл бүрийн амин дэмээр баялаг, илчлэг өндөртэй, амт чанар сайтай экологийн цэвэр бүтээгдэхүүн. 100 г сүүн хурууданд агуулагдах тослог 28-32%, уураг 37-50%, чихэр 10-15%, эрдэс 3-4%, илчлэг чанар 450-510 ккал байна.

Шинэлэг байдал:

Нутаг усандаа “Тамирын цагаан ааруул” гэж нэршсэн сүүн хуруудыг 40-өөд жилийн өмнө цагаан идээний үйлдвэрт үйлдвэрлэлийн хэд хэдэн дамжлагаар үйлдвэрлэдэг байсныг өөрчлөн өрхийн жижиг аж ахуйн нөхцөлд үйлдвэрлэх хялбар технологийг боловсруулан үйлдвэрлэлд шилжүүлснээр борлуулалт сайтай, малчин өрхийн мөнгөн орлогыг нэмэгдүүлэхээс гадна уламжлалт цагаан идээ боловсруулах аргыг хөнгөвчилсөн, хугацаа хэмнэсэн, хадгалахад чанараа алдахгүй, хэрэглэгчдийн таашаалд нийцсэн зах зээлийн эрэлт ихтэй брэнд бүтээгдэхүүн юм.

Хэрэглэх арга: Хоногт 200-300 граммаар хэрэглэхэд тохиромжтой.

Борлуулах цэг:

МААЭШХ, Архангай аймаг Их тамир сум дахь салбар хүрээлэн

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Зохиогчийн эрхийн №11924 тоот гэрчилгээ авсан.

УБ-17024, ХУД, 11-р хороо, Зайсангийн гудамж,
ХААИС, Мал аж ахуйн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн

Pup.jargal@yahoo.com

+ (976) 9982341
99229823

www.riah.mn

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

“DANDELION SOAP” СОЁОЛУУЛСАН УЛААН БУУДАЙ, БАГВААХАЙН ХАНД БУХИЙ ОРГАНИК САВАН

Зохиогч: С.Сарантуяа, Б.Бумжид, Г.Эрдэнэчимэг

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

Зориулалт:

Савангийн PH-7, ердийн болон хуурай арьсанд тохирсон арьсанд тэжээл өгөх, зөөлрүүлэх, нөхөн төлжүүлэх, үрэвслийн эсрэг, мөн пигмент нөсөө үүсэхээс сэргийлэх үйлчлэл бүхий сайн чанарын саванг гарган авлаа.

Тодорхойлолт:

Орц, найрлага: Кокосын тос, эмийн багваахайн ханд, натрийн гидроксид, хонины сүүл, эфирийн тос, соёолуулсан улаан буудай. Эмийн багваахайн ханд агуулсан органик саван pH-7-12, усанд үл уусах хольц 1,53%, нян илрээгүй, хөөсрөлт хэвийн тул хэрэглэх боломжтой болох нь шинжилгээнээс харагдаж байна.

Шинэлэг байдал:

Монгол оронд ургаж байгаа эмийн багваахай болон халгай мөн гидропоникт соёолуулсан улаан буудайн соёлж, хонины сүүлний өөхөөр био органик саван гар аргаар үйлдвэрлэхэд савангийн PH-7, ердийн болон хуурай арьсанд тохирсон, тэжээл өгөх, зөөлрүүлэх, нөхөн төлжүүлэх, үрэвслийн эсрэг, мөн пигмент нөсөө үүсэхээс сэргийлэх үйлчлэлтэй.

Хэрэглэх арга:

PH- 7 тул бүх төрлийн арьсанд тохирох боловч ердийн болон хуурай арьсанд илүү тохиромжтой бөгөөд арьсанд тэжээл өгөх, зөөлрүүлэх, нөхөн төлжүүлэх, үрэвслийн эсрэг, мөн пигмент нөсөө үүсэхээс сэргийлнэ.

УБ-17024, Хан-Уул дүүрэг, 11-р хороо, Зайсан,

ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

Saraad7@muls.edu.mn

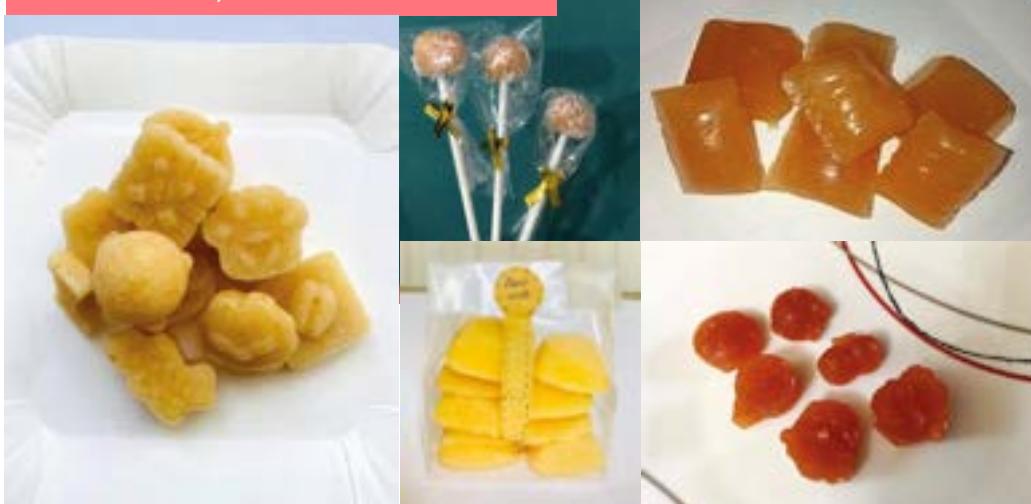

+(976) 99183665

www.muls.edu.mn

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

ШАР СҮҮНИЙ ЧИХЭР (ЗӨГИЙН БАЛТАЙ, ШАР БУДААТАЙ, ШАР ТОСТОЙ З ТӨРӨЛ)

Зохиогч: С.Болорчимэг, М.Нарангэрэл

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

Зориулалт: Хүнсний зориулалтаар ашиглана.

Тодорхойлолт:

1. Зөгийн балтай шар сүүний чихэр: Хуурай бодис 99.1%, уураг 0.4%, нүүрс ус 98,6%, тос 0%, эрдэс 0.01%, илчлэг 396 ккал

2. Шар тостой шар сүүний чихэр: Хуурай бодис 96.1%, уураг 0.6%, нүүрс ус 93,9%, тос 1.5%, эрдэс 0.01%, илчлэг 392 ккал

3. Шар будаатай шар сүүний чихэр: Хуурай бодис 93.6%, уураг 1.2%, нүүрс ус 91.8%, тос 0.6%, эрдэс 0.01%, илчлэг 377 ккал

Шинэлэг байдал:

Малчин өрх бүр сүү, цагаан идээгээ боловсруулан хэрэглэдэг уламжлалтай Монгол орны хувьд түүхий эдийн олдоц их бөгөөд цөөхөн орцоор чихэр хийж хүнсэндээ хэрэглэх, гаднаас өндөр үнэтэй хольц ихтэй чихэр худалдан авах зардлаа хэмнэх боломжтой. Бүтээгдэхүүний технологи, орц найрлагыг тогтоосон.

Хэрэглэх арга: Шууд хэрэглэнэ.

Баталгаажилт:

МААБС, БСХҮТ-ийн хурлаар батлагдсан арга зүйн дагуу судалгаа, шинжилгээний ажил хийгдэж тус тэнхимийн оюутны ЭШБХ-2021-д оролцон тэргүүн байр эзэлсэн.

УБ-17024, Хан-Уул дүүрэг, 11-р хороо, Зайсан,
Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

m.narangerel@muls.edu.mn

+(976) 89203076,
89459440

www.muls.edu.mn

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

БИОТУЛШ

Зохиогч: Н.Пагмадулам, Г.Энхбаяр, Ц.Бат-Эрдэнэ

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль, Инженер, технологийн сургууль

Зориулалт:

Дизель түлшээр ажилладаг бүх төрлийн дотоод шаталтын хөдөлгүүрт хэрэглэх боломжтой. Хөргөлтийн шингэнийг ахуйн халаалт, авто машины хөргөлтийн системд ашиглана.

Тодорхойлолт:

Тос, метанол, натрийн гидроксид, эфир

Шинэлэг байдал:

Европын холбооны EN 14214 стандартын дагуу Монголд анх удаа гарган авсан. Хаягдыг дахин боловсруулах боломжтой технологийн горимыг боловсруулсан.

Хэрэглэх арга:

Олон улсад улирлын хэмээс хамааран биодизель түлшийг дангаар нь болон ердийн дизель түлштэй тодорхой хувиар хольж хэрэглэдэг. Монгол улсад 5-10 дугаар сарыг дуустал В-20 (20 хувь нь биодизель түлш, 80 хувь нь ердийн дизель түлш) 4 болон 11 дүгээр сард В-5 (5 хувь нь биодизель түлш, 95 хувь нь ердийн дизель түлш) биодизель түлшийг автомашинд хэрэглэх нь зохимжтой гэдгийг тогтоосон. Хэт халуун байдаг 6-8 дугаар сар хүртэл биодизелийг дангаар нь хэрэглэж болно.

Баталгаажилт:

"АМБЕР" итгэмжлэгдсан лабораторийн шинжилгээгээр баталгаажсан.

Монгол, Улаанбаатар, Энхтайваны
өргөн чөлөө 13330, шинжлэх ухааны
академийн 4-р байр

n.pagamdulam@muls.edu.mn
 baterdenetsogtbaatar@gmail.com

<https://icct.ac.mn/>

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

ЭДИЙН САВАН

Зохиогч: Н.Пагмадулам, Ц.Бат-Эрдэнэ

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль

Зориулалт:

Эдийн саван нь төрөл бүрийн хувцасыг гараар угаахад зориулагдсан. Тослогжилт 6%.

Тодорхойлолт:

Өөхөн тос, NaOH, наранцэцгийн тос, усны найрлагатай эдийн саван.

Шинэлэг байдал:

Ашигласан тосыг цэвэршүүлэн гаргаж авсан, гар хуурайшуулдаггүй эко саван.

Хэрэглэх арга:

Бүх төрлийн давуун эдлэлийг гарааж цэвэрлэхэд тохиромжтой.

Монгол, Улаанбаатар, Энхтайваны
өргөн чөлөө 13330, шинжлэх ухааны
академийн 4-р байр

n.pagamdlam@muls.edu.mn
baterdenetsogtbaatar@gmail.com

<https://icct.ac.mn/>

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

“НИТРИТГҮЙ ӨНГӨТ ЗАЙДАС” БУУЦАЙ, ХҮРЭН МАНЖИН, ЧИНЖҮҮ, КАРРИ

Зохиогч:

И.Баярбат, Б.Буянчимэг, Б.Өсөхбаяр, Д.Мөнхбаяр

Үйлдвэрлэгч:

ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль, Бэлчээр тэжээллэг, химийн тэнхим, Хатансүйх ХХК

Зориулалт: Хүнсний химийн нэмэлт бодис агуулаагүй, биологийн ашигтай нэгдлүүдийг агуулсан, хүнсний нэр төрлийг нэмэгдүүлж, хүнсний ногоогоор баяжуулсан зайдас.

Тодорхойлолт:

Орц, найрлага: Үхэр, гахайн мах, гахайн өөх, тусгайлан бэлтгэсэн франкфурт зайдасны амтлагч, малын гаралтай иддэг бүрхэвч болон хүнсний ногооны бэлдэц

Шинж чанарын онцлог: Бууцай, хүрэн манжин, амтат чинжүү, каррины тохиромжтой холимог агуулсан нитритгүй зайдас.

Туршигдсан байдал: Хатансүйх ХХК-д туршигдсан. Үйлдвэрлэлд нэвтрэхэд бэлэн болсон бүтээгдэхүүн.

Шинэлэг байдал: Хүнсний хэрэглээнд шинэ сонголт болж болохуйц хүнсний нэр төрөл хангамжийг нэмэгдүүлэх цаашлаад хүний биед хэрэгцээтэй тэжээллэг бодисуудыг агуулсан нитритийн давсгүй хүнсний ногоогоор баяжуулсан зайдас үйлдвэрлэх шинэлэг бүтээгдэхүүнийг нэвтрүүлсэн. Түүхий эдийн олдоц сайн, эрүүл мэндийг дэмжсэн хүнс юм.

Хэрэглэх арга:

Бүх төрлийн халаах аргаар халааж, хүнсэнд ашиглана.

Баталгаажилт:

Монгол Улсын Оюуны өмчийн газрын даргын 2020 оны 9 дүгээр сарын 14-ний өдрийн А/172 тоот тушаалаар ашигтай загварыг эзэмших онцгой эрхийн гэрчилгээ олгосон.

Улсын бүртгэлийн дугаар: 20-0003256, Анхдагч огноо: 2020.04.29, Олгогдсон оноо: 2020.09.14

УБ-17024, Хан-Уул дүүрэг, 11-р хороо, Зайсан,
Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль,
Бэлчээр тэжээллэг, химийн тэнхим

bayarbat.i@muls.edu.mn

+(976) 99197535

www.muls.edu.mn

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

ЖИМСТЭЙ АМТЛАГ ААРЦ

Зохиогч: Ц.Амартайван, Т.Минжүүр, Б.Ханддина

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль, Сүүний сургалтын цех

Зориулалт: Тусгайлан гарган авсан аарцыг байгалийн органик жимсээр баяжуулсан нь хүний биед ашигтай антиоксидант болон бусад амин дэм, кальцийн хэрэглээг нэмэгдүүлэх ач холбогдолтой.

Тодорхойлолт: Үнээний тослоггүй шингэн сүүг YFL-812 хөрөнгөөр хөрөнгөлсөн таргаас гарган авсан амтлаг аарцыг байгалийн жимс нэрс, аньс, чацарганын хуурайшувалсан нунтгаар баяжуулсан иsgэлэн амттай бүтээгдэхүүн.

Шинэлэг байдал: Тослоггүй амтлаг аарц, байгалийн жимсийг хуурайшувалан хатааж орц найрлагын оновчтой харьцаа буюу амин дэм, шимт бодисын зохистой харьцааг тодорхойлж баяжуулах технологийн горимыг тогтоосон болно.

Хэрэглэх арга: Хүнсний хэрэглээнд өөрсдийн тааллаар хэрэглэх

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №2756 тоот гэрчилгээ 2017 онд авсан.

УБ-17024, Хан-Уул дүүрэг, 11-р хороо, Зайсан,
Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль,
Сүүний сургалтын цех

ts.amartaivan@muls.edu.mn

+(976) 99796480

Amartaivan Tsegmid

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

АМТЛАГ ЗӨӨХИЙ

Зохиогч: Ц.Амартайван, С.Цэндсүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль, Сүүний сургалтын цех

Зориулалт:

Зөөхий нь илчлэг чанар өндөртэй учир хүний биед амархан шингэдэг. Мөн цус багадах, хоол боловсруулах эрхтний өвчлөл болон хоолны дуршил буурсан үед хэрэглэхэд илүү тохиромжтой. Цус төлжүүлэх, нойргүйдлийг анагааж хоол боловсруулах эрхтний хэвийн үйл ажиллагааг дэмжинэ.

Тодорхойлолт:

Үнээний цэвэр ариутгасан сүүний тослогийг тусгай технологиор ялган авч Mesophilic Aromatic Culture CHN-11 ашигтай бичил биетнээр баяжуулж, хадгалалтын хугацааг уртасгах нэмэлт бодис хийлгүй сүүн бүтээгдэхүүнд байдаг амин дэмийг хэвээр нь хадгалсан болно.

Шинэлэг байдал:

Шаргал өнгөтэй, илүү зөөлөн амтлаг, тослогийн хувь өндөр, хадгалалт даах чадвар сайтай.

Хэрэглэх арга: Хүнсний хэрэглээнд өөрсдийн тааллаар хэрэглэх

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №2843 тоот гэрчилгээ 2018 онд авсан.

УБ-17024, Хан-Уул дүүрэг, 11-р хороо, Зайсан,
Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль,
Сүүний сургалтын цех

ts.amartaivan@muls.edu.mn

+ (976) 99796480

Amartaivan Tsegmid

ХҮНС, ЭРҮҮЛ АХҮЙ

ЧАЦАРГАНАТАЙ ШАР СҮҮНИЙ ЦЭЛЦЭГНҮҮР

Зохиогч: Ц.Амартайван, С.Цэндсүрэн

Үйлдвэрлэгч: ХААИС, Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль, Сүүний сургалтын цех

Зориулалт:

Шар сүүг дахин боловсруулж, түүнд агуулагдах үнэт найрлагуудыг ашиглан хүнсний болон бусад шимт тэжээлт бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх технологийн судалгаа.

Тодорхойлолт:

Үнээний тослоггүй сүүний тарагнаас тусгай технологиор шар сүүг ялан авч, байгалийн цэвэр чацаргана жимсний өтгөрүүлсэн хандаар баяжуулан Агар-агараар биелэг байдалд оруулсан исгэлэн амттай хүнсний нэмэлт бүтээгдэхүүн.

Шинэлэг байдал:

Үнээний тослоггүй сүүнээс гарган авсан шар сүүний үл шингэх байдлыг нөхцөлдүүлэгч гол найрлага болох лактозыг лактулозод биотехнологийн аргаар хувирган дахин боловсруулж, түүнд агуулагдах үнэт найрлагуудыг ашиглан хүнсний болон бусад шимт тэжээлт бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх технологийн горимыг тогтоосон.

Хэрэглэх арга: Хүнсний хэрэглээнд өөрсдийн тааллаар хэрэглэх

Баталгаажилт: Монгол Улсын Ашигтай загварын №2884 тоот гэрчилгээ 2018 онд авсан.

УБ-17024, Хан-Уул дүүрэг, 11-р хороо, Зайсан,
Мал аж ахуй, биотехнологийн сургууль,

Сүүний сургалтын цех

ts.amartaivan@muls.edu.mn

+(976) 99796480

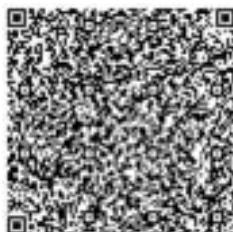
Amartaivan Tsegmid

Хөдөө аж ахуйн их сургууль

Эрдэм шинжилгээ, инновацын алба

Хөдөө аж ахуйн эдийн засаг, инновацын хөгжлийн төв

Хаяг: Зайсан -17026, ХААИС-ийн Захиргааны II байр

Утас: +(976) 75107777-630, 620

И-мэйл: caeid@muls.edu.mn

Вэб: <http://caeid.muls.edu.mn>

Фэйсбуүк: caeid.muls